

Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar

Sremska 13, 19000 Zaječar

e-mail: timok@zavodzajecar.rs; www.zavodzajecar.rs

žiro račun 840-250667-71; matični broj 07147929; šifra delatnosti 8690; PIB 101327330
centrala: +38119422477, +38119422543; faks: +38119442236; računovodstvo: +38119425659;

ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA STANOVNIŠTVA OKRUGA ZAJEČAR U PERIODU OD 2018. DO 2022. GODINE

UVOD

Zdravstveno stanje stanovništva je «*opis i/ili merenje zdravlja pojedinca, grupe ili celokupne populacije prema prihvaćenim standardima uz pomoć zdravstvenih indikatora*».

Procena zdravstvenog stanja stanovništva je značajna za dobijanje osnovnih informacija o zdravlju stanovništva za donosiocce zdravstvenih usluga, kao i donosiocce zdravstvene politike, takođe omogućava merenje napretka u dostizanju ciljeva zdravstvene politike, kao i za merenje vrednosti u zdravlju dobijene za uloženi novac u sistem zdravstvene zaštite.

Zdravstveni indikatori ili pokazatelji su osnovni instrumenti pomoću kojih se procenjuje stanje zdravlja stanovništva. Idealnog zdravstvenog indikatora (validan, objektivan, senzitivan i specifičan) nema, bez obzira na napore koji su u traganju za objektivnim merilima zdravlja učinjeni kroz vekove.

Paralelno sa razvojem društva menjao se i pristup zdravlju. Procena (analiza) zdravstvenog stanja stanovništva prolazila je kroz **više faza**, a u skladu sa nastalim promenama, menjali su se i pokazatelji korišćeni za procenu zdravlja populacije.

Poslednjih decenija menja se pristup merenju zdravstvenog stanja stanovništva od „negativnog“ (fokusiranog na bolest) ka „pozitivnom“ aspektu zdravlja koji je zasnovan na percepciji zdravlja, funkcionisanju i mogućnosti adaptacije u životnoj sredini. Ovakav pristup podrazumeva da se za procenu koriste pokazatelji životnog stila i kvaliteta života.

U isto vreme, sa pojavom tzv. «pokreta za indikator», došlo je do značajnih pomaka u ovoj oblasti javnog zdravstva. «Pokret za indikator» su započele Ujedinjene nacije, ali je nastavljen i unapređen kroz programe razvoja indikatora koje vodi Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Insistira se na tesnoj povezanosti zdravlja i ekonomskog rasta, pa su i preporučeni pokazatelji koji mere vrednosti u zdravlju dobijene za uloženi novac („value for money“).

Većina novijih indikatora jesu kompozitni pokazatelji (složene mere zdravlja) za koje bi, prema preporukama iz literature, trebalo koristiti termin „indeks“ zdravlja. U Srbiji se po prvi put pristupilo određivanju DALY indeksa 2003.god. u okviru projekta koji je finansirala EU pod rukovodstvom Evropske agencije za rekonstrukciju.

Zdravstveni informacioni sistem (u našoj zemlji) se menjao, ali sporo i često nefunkcionalno, tako da ne obezbeđuje dovoljno adekvatnih i kvalitetnih podataka koji bi pratili promene u načinu merenja/procene zdravstvenog stanja stanovništva.

Ciljevi procene zdravstvenog stanja stanovništva su:

- očuvanje i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva
- praćenje promena zdravstvenog stanja tokom vremena
- identifikovanje prioriternih zdravstvenih problema
- uočavanje i analiza razlika između pojedinih teritorija ili populacionih grupa
- preispitivanje zdravstvene politike, strategije zdrav. zaštite i zdravstvene tehnologije
- unapređenje menadžmenta u zdravstvu.

Kao **izvor podataka** korišćeni su: podaci i publikacije Republičkog zavoda za statistiku (www.stat.gov.rs), podaci Nacionalne službe za zapošljavanje, izveštaji rutinske zdravstvene statistike (koje prema Zakonu o evidencijama u zdravstvu, sve službe zdravstvenih ustanova dostavljaju ZJZ “Timok” Zaječar), dostupne baze podataka iz individualnih i zbirnih statističkih izveštaja, Izveštaj o radu Zavoda i baza podataka o zaraznim bolestima i imunoprofilaksi, populacioni registri za neka od hroničnih masovnih nezaraznih bolesti, podaci SZO (<http://www.euro.who.int/hfad>) za period 2018-2022.godine.

Centri Zavoda koji pripadaju oblasti epidemiologije i higijene izradili su deo ove analize u izvornom obliku. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva opština okruga Zaječar bazirana je na rutinskim podacima demografske i zdravstvene statistike i predstavlja praćenje i nadzor nad stanjem zdravlja stanovništva ovih područja, za period 2018-2022. godine.

1. Demografske i socio-ekonomske karakteristike

Između osnovnih odrednica zdravlja su stalne, socijalno ekonomske, životna sredina, životni stilovi i dostupnost zdravstvene zaštite.

Centar za kontrolu bolesti u Atlanti (CDC) navodi da se osnovni faktori stanja zdravlja nisu promenili poslednjih dvadeset godina. Najveće zasluge za zdravstveno stanje stanovništva imaju životni stilovi (53%), zatim životna sredina (19%), nasleđe (18%) i zdravstvena zaštita sa samo 10%.

1.1. Demografske karakteristike stanovništva

1.1.1. Teritorija i stanovništvo

Opština Zaječar se prostire na površini od 1069 km², sa ukupno 47.991 stanovnika 2022.godine (Po popisu stanovništva 2022.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 44,9 stanovnika na 1 km² u 42 naselja. Ukupan broj domaćinstava je 19.206, a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Opština Knjaževac se prostire na površini od 1202 km², sa ukupno 25.341 stanovnika 2022.godine (Po popisu stanovništva 2022.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 21,1 stanovnik na 1 km² u 86 naselja. Ukupan broj domaćinstava je 9.927, a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osob.

Vitalno-demografske karakteristike

- ❖ Demografski *vrlo staro* stanovništvo
- ❖ *Niska* stopa nataliteta
- ❖ *Vrlo visoke* opšte stope mortaliteta
- ❖ *Negativan* prirodni priraštaj
- ❖ *Niska* opšta stopa fertiliteta
- ❖ Očekivano trajanje života sve *duže*
- ❖ *Veoma niske* stope mortaliteta odojčadi
- ❖ Vodeći uzroci smrti su *KVB i tumori*

Opština Boljevac se prostire na površini od 828 km², sa ukupno 10.184 stanovnika 2022.godine (Po popisu stanovništva 2022.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 12,3 stanovnika na 1 km² u 19 naselja. Ukupan broj domaćinstava je 4.136, a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Okrug Zaječar (bez Sokobanje) se prostire na površini od 3099 km², sa ukupno 83.516 stanovnika 2022.godine (Po popisu stanovništva 2022.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti okruga iznosi 26,9 stanovnika na 1 km² u 147 naselja. Ukupan broj domaćinstava je 33.269, a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Tabela 1. Procenjeni broj stanovnika okruga Zaječar (bez Sokobanje) u period od 2018. do 2022.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	godine				
	2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	11358	11148	10950	10692	10184
Zaječar	54355	53509	52637	51607	47991
Knjaževac	27921	27476	27005	26382	25341
Zaječarski okrug	93634	92133	90592	88681	83516

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021.godinu (RZS Srbije), Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Na teritoriji **Zaječarskog okruga (bez Sokobanje)**, ukupan broj stanovnika se konstantno smanjuje u period od 2018. do 2022. godine, i to za 2023,6 stanovnika prosečno godišnje, sa baznim indeksom (2022/2018 godine) 89,2% (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Zaječar** se kontinuirano smanjuje u posmatranom period, i to za prosečno 1272,8 stanovnika godišnje (bazni indeks 2022/2018 je 88,3%), ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Boljevac** se takodje kontinuirano smanjuje u posmatranom period, i to za prosečno 234,8 stanovnika godišnje (bazni indeks 2022/2018 je 89,7%), ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Knjaževac** se takodje kontinuirano smanjuje u posmatranom periodu za prosečno 516 stanovnika godišnje, ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini, sa baznim indeksom 2022/2018 od 90,8% (Tabela 1).

1.1.2. Starosna i polna struktura

Analiza bioloških karakteristika stanovništva služi za procenu prioriternih zdravstvenih potreba, a istovremeno je osnov za planiranje mera zdravstvene zaštite i razvoj zdravstvenih resursa.

Stalne osnovne odrednice zdravlja su genetski kod, pol i starost.

Raspodela stanovništva, prema polu i životnom dobu, slikovito se prikazuje **piramidom starosti (drvo života, arbor vitae)**.

Oblik piramide je izmenjen i ona, sve više, poprma izgled “urne” ili “vaze”, karakterističan za demografski *staro* stanovništvo.

Tabela 2. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2022.godine, po polu

Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Zaječar		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3138	1556	1582	1534	759	775
5-9	3713	1907	1806	1828	945	883
10-14	3965	2114	1851	2007	1074	933
15-19	4201	2173	2028	2195	1140	1055
20-24	4069	2109	1960	2064	1082	982
25-29	4459	2361	2098	2257	1190	1067
30-34	4761	2534	2227	2407	1263	1144
35-39	5445	2886	2559	2763	1443	1320
40-44	5995	3155	2840	3083	1602	1481
45-49	6640	3431	3209	3329	1691	1638
50-54	6816	3416	3400	3420	1702	1718
55-59	6535	3180	3355	3245	1585	1660
60-64	7632	3652	3980	3869	1843	2026
65-69	8724	4075	4649	4200	1949	2251
70-74	9046	3936	5110	4264	1816	2448
75-79	5215	2260	2955	2569	1132	1437
80-84	3830	1484	2346	1822	688	1134
85 i više	2531	959	1572	1135	429	706
Suma	96715	47188	49527	47991	23333	24658

Izvor: Popis stanovništva 2022. godine (RZS Srbije)

Tabela 3. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2022.godine, po polu

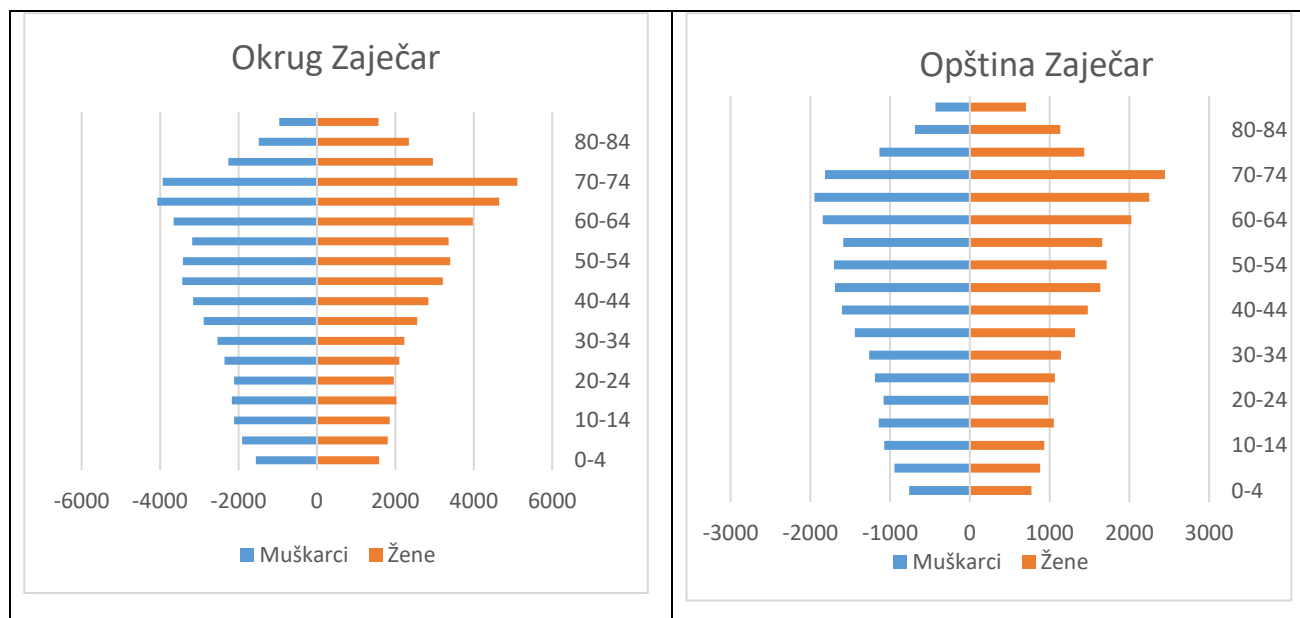
Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Boljevac		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3138	1556	1582	316	167	149
5-9	3713	1907	1806	383	193	190
10-14	3965	2114	1851	404	223	181
15-19	4201	2173	2028	454	236	218
20-24	4069	2109	1960	435	231	204
25-29	4459	2361	2098	481	258	223
30-34	4761	2534	2227	521	293	228
35-39	5445	2886	2559	537	310	227
40-44	5995	3155	2840	583	301	282
45-49	6640	3431	3209	655	363	292
50-54	6816	3416	3400	725	370	355
55-59	6535	3180	3355	790	402	388
60-64	7632	3652	3980	847	424	423
65-69	8724	4075	4649	995	462	533
70-74	9046	3936	5110	918	391	527
75-79	5215	2260	2955	510	212	298
80-84	3830	1484	2346	376	160	216
85 i više	2531	959	1572	254	92	162
Suma	96715	47188	49527	10184	5088	5096

Izvor: Popis stanovništva 2022. godine (RZS Srbije)

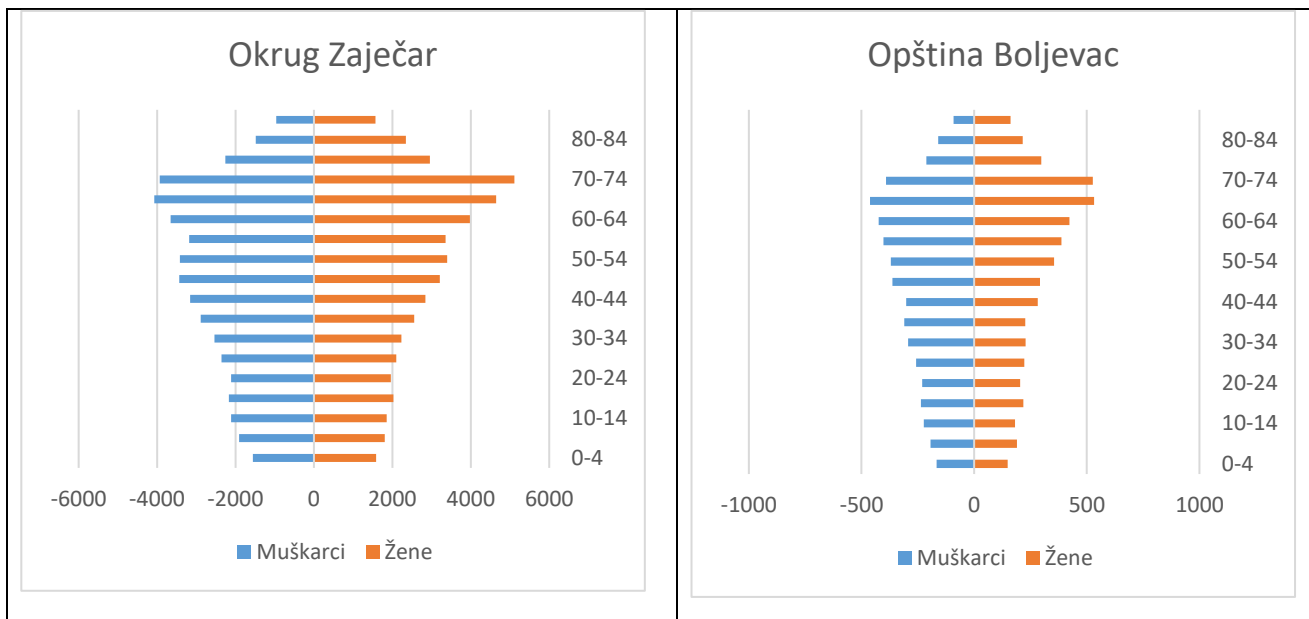
Tabela 4. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2022.godine, po polu

Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Knjaževac		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3138	1556	1582	829	402	427
5-9	3713	1907	1806	963	494	469
10-14	3965	2114	1851	1043	548	495
15-19	4201	2173	2028	987	505	482
20-24	4069	2109	1960	1002	499	503
25-29	4459	2361	2098	1075	576	499
30-34	4761	2534	2227	1173	640	533
35-39	5445	2886	2559	1453	784	669
40-44	5995	3155	2840	1553	857	696
45-49	6640	3431	3209	1756	919	837
50-54	6816	3416	3400	1722	859	863
55-59	6535	3180	3355	1615	778	837
60-64	7632	3652	3980	1954	934	1020
65-69	8724	4075	4649	2353	1109	1244
70-74	9046	3936	5110	2542	1144	1398
75-79	5215	2260	2955	1410	596	814
80-84	3830	1484	2346	1109	436	673
85 i više	2531	959	1572	802	319	483
Suma	96715	47188	49527	25341	12399	12942

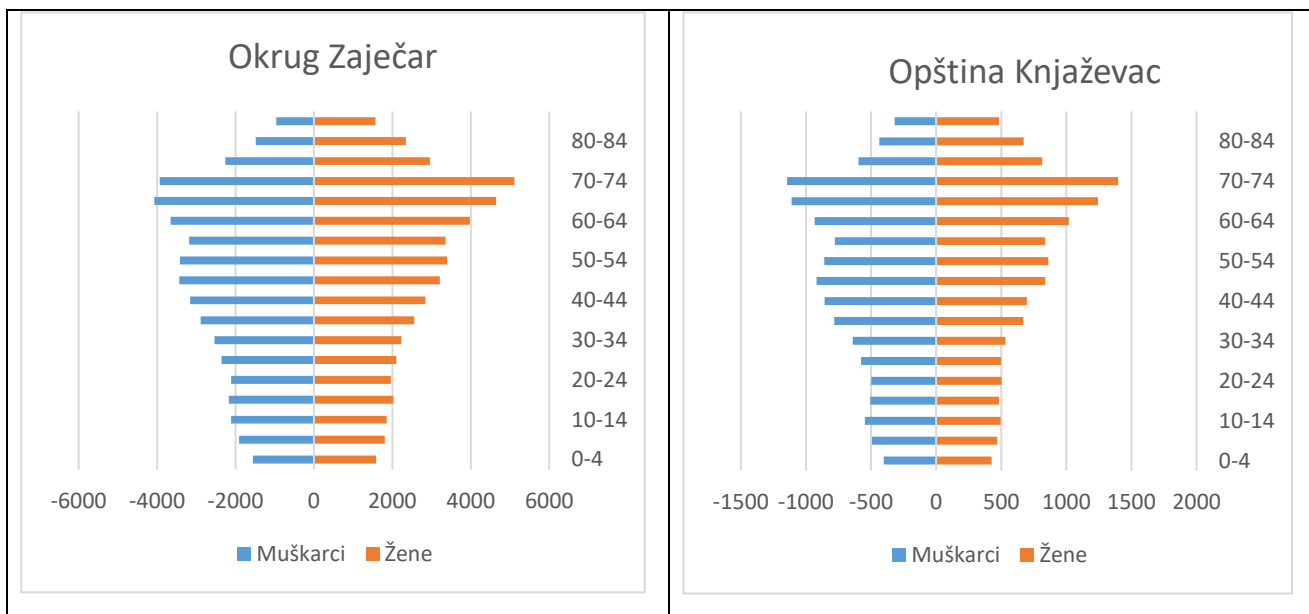
Izvor: Popis stanovništva 2022. godine (RZS Srbije)

Grafikon 1. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2022.godine, prema polu

Grafikon 2. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2022.godine, prema polu

Grafikon 3. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2022.godine, prema polu

Stopa maskuliniteta, odnosno broj muškaraca na 1000 žena 2022.godine, na prostoru Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) je 956. Stopa maskuliniteta je u svim opštinama okruga Zaječar negativna.

U opštini Zaječar je negativna stopa maskuliniteta, sa ukupno 946 muškaraca na 1000 žena 2022. godine (Tabela 5).

Negativna stopa maskuliniteta je i u opštini Knjaževac, sa ukupno 958 muškaraca na 1000 žena 2022. godine (Tabela 5).

Stopa maskuliniteta je negativna i u opštini Boljevac, sa ukupno 998 muškarcem na 1000 žena 2022. godine (Tabela 5).

Tabela 5. Broj stanovnika okruga Zaječar (bez Sokobanje) 2022. godine prema polu, po opštinama

Opštine/Okrug	Ukupno	Muški	Ženski	Stopa maskuliniteta
Boljevac	10184	5088	5096	998
Zaječar	47991	23333	24658	946
Knjaževac	25341	12399	12942	958
Zaječarski okrug	83516	40820	42696	956

Izvor: Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prema svim relevantnim pokazateljima, stanovništvo Zaječarskog okruga spada u kategoriju *vrlo starog* stanovništva, kao i sve opštine okruga (Tabela 6).

Tabela 6. Pokazatelji starenja stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) u period od 2018. do 2022.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelj	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Opština Zaječar	Zrelost (% starijih od 65 godina)	26,3	26,8	27,3	27,4	29,2
	Indeks starosti	212,3	215,8	218,7	220,2	236,1
Opština Boljevac	Zrelost (% starijih od 65 godina)	28,1	28,7	29	29,1	28,0
	Indeks starosti	237,7	239,3	239,1	240,7	250,5
Opština Knjaževac	Zrelost (% starijih od 65 godina)	30,5	31,2	31,5	31,4	32,4
	Indeks starosti	257,9	257,5	256,8	255,5	266,1
Okrug Zaječar	Zrelost (% starijih od 65 godina)	27,8	28,4	28,7	28,8	30,2
	Indeks starosti	228,4	230,2	232,2	232,9	246,7

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021.godinu (RZS Srbije), Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prostor okruga Zaječar je u *najdubljoj demografskoj starosti*, kao i stanovništvo svih opština okruga.

Učešće stanovništva starog 65 i više godina u ukupnoj populaciji okruga Zaječar bez Sokobanje (**zrelost stanovništava**), pokazuje da je stanovništvo *vrlo staro*, odnosno da je udeo definisane starosne grupe populacije veći od 10%, i to veći dva i po do tri puta (Tabela 6).

Na teritoriji Evropskog regiona 2012.godine bilo je 15,3% starijih od 65 godina, u Nemačkoj čak petina stanovnika (20,7%), u Hrvatskoj 18,0%. U 2018. gotovo je petina (19,7%) stanovnika EU-a imala 65 ili više godina, a Srbija 19,9%.

Japan je zemlja sa najstarijim stanovništvom u svetu. Prema popisnim podacima 2011.godine udeo starijih od 65 godina je bio 7%, 2014.godine 23%, a prema proceni UN 2060.godine udeo ove populacione grupe biće čak 40%.

Procenjuje se da će 2050.godine najstarije stanovništvo u svetu biti u Japanu, Italiji, Nemačkoj i Španiji.

Indeks starosti za opštine Zaječarski okrug u posmatranom periodu je u konstantnom porastu. Nivo indeksa je zabrinjavajuće nepovoljan, sa skoro dvostruko većim udelom stanovništva starijeg od 60 godina u odnosu na stanovništvo mlađe od 19 godina. U odnosu na indeks starosti na

prostoru okruga Zaječar, u opštini Zaječar nivo indeksa je manji u posmatranom periodu, a u opštini Knjaževac je značajno veći indeks u svim godinama posmatranog perioda (udeo stanovništva starijeg od 60 godina u odnosu na stanovništvo mlađe od 19 godina je dva i po puta veći), dok je stanovništvo opštine Boljevac neznatno veći (Tabela 6).

Da je stanovništvo okruga Zaječar (bez Sokobanje) *staro*, potvrđuje i **prosečna starost** stanovništva po podacima popisa stanovništva 2022.godine, jer je staro stanovništvo ono čija je prosečna starost preko 30 godina. U narednom period, prosečna starost je nepovoljnija.

Stanovništvo opštine Zaječar ima prosečnu starost 48,2 godine, odnosno, manju u odnosu na Zaječarski okrug, po podacima popisa stanovništva 2022.godine. Po polu, prosečna starost za muškarce je 46,5 godina, a 49,8 za žene.

Stanovništvo opštine Knjaževac ima prosečnu starost 49,5 godina, tako da je starije za 2 godine u odnosu na Zaječarski okrug, po podacima popisa stanovništva 2022.godine. Po polu, prosečna starost za muškarce je 47,9 godina, a 51 za žene.

Stanovništvo opštine Boljevac ima prosečnu starost 48,7 godina, odnosno, ujednačena je sa prosečnom starošću u Zaječarskom okrugu, po podacima popisa stanovništva 2022.godine. Po polu, prosečna starost za muškarce je 46,9 godina, a 50,5 za žene.

Tabela 7. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Zaječar 2022.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Zaječar	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	9307	11,1	5369	11,2
15-49 god.	30763	36,8	18098	37,7
50 i više god.	43446	52,1	24524	51,1
UKUPNO	83516	100	47991	100

Izvor: Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Zaječar je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je skoro svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je neznatno povoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 7).

Tabela 8. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Boljevac 2022.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Boljevac	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	9307	11,1	1103	10,8
15-49 god.	30763	36,8	3666	36,0
50 i više god.	43446	52,1	5415	53,2
UKUPNO	83516	100	10184	100

Izvor: Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Boljevac je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je nepovoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 8).

Tabela 9. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Knjaževac 2022.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Knjaževac	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	9307	11,1	2835	11,2
15-49 god.	30763	36,8	8999	35,5
50 i više god.	43446	52,1	13507	53,3
UKUPNO	83516	100	25341	100

Izvor: Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Knjaževac je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je nepovoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 9).

1.1.3. Rađanje i obnavljanje stanovništva

Demografski faktori utiču na ekonomski i socijalni razvoj društva, a rađanje i umiranje na demografski razvoj prostora.

Tabela 10. Stopa nataliteta i opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva okruga Zaječar (bez Sokobanje) u period od 2018. do 2022. godine, po opštinama

Pokazatelji		2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	Broj stanovnika	11358	11148	10950	10692	10184
	Broj živorođenih	41	72	50	51	65
	Stopa nataliteta	3,6	6,5	4,6	4,8	6,4
	Broj žena 15-49 godina	1997	1961	1921	1894	1674
	Opšta stopa fertiliteta	20,5	36,7	26	26,9	38,8
Zaječar	Broj stanovnika	54355	53509	52637	51607	47991
	Broj živorođenih	309	327	278	313	327
	Stopa nataliteta	5,7	6,1	5,3	6,1	6,8
	Broj žena 15-49 godina	10472	10227	10005	9832	8687
	Opšta stopa fertiliteta	29,5	32	27,8	31,8	37,6
Knjaževac	Broj stanovnika	27921	27476	27005	26382	25341
	Broj živorođenih	157	192	170	139	157
	Stopa nataliteta	5,6	7	6,3	5,3	6,2
	Broj žena 15-49 godina	4827	4726	4636	4519	4219
	Opšta stopa fertiliteta	32,5	40,6	36,7	30,8	37,2
Okrug Zaječar	Broj stanovnika	93634	92133	90592	88681	83516
	Broj živorođenih	507	591	498	503	549
	Stopa nataliteta	5,4	6,4	5,5	5,7	6,6
	Broj žena 15-49 godina	17296	16914	16562	16245	14580
	Opšta stopa fertiliteta	32	34,9	30,1	31,0	37,7

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022.godinu (RZS Srbije)

Okrug Zaječar (bez Sokobanje) predstavlja *niskonatalitetno područje*. **Stopa nataliteta** je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem periodu, jer je vrednost konstantno neznetno ispod 7‰, a 2018.godine je 5,4‰ (Tabela 10).

Stopa nataliteta na prostoru **opštine Zaječar** je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno neznetno ispod 7‰, a 2020.godine je 5,3‰. Opština Zaječar predstavlja *niskonatalitetno područje* (Tabela 10).

Opština Boljevac takođe predstavlja *niskonatalitetno područje*. Stopa nataliteta je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno ispod 7‰, odnosno od 6,5‰ (2019.godine) do 3,6‰ godine 2018.(Tabela 10).

Opština Knjaževac ima stopu nataliteta *ekstremno nisku* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno ispod 7‰, tako da predstavlja *niskonatalitetno područje*. Samo 2019.godine stopa je 7‰, a u preostalim godinama posmatranja je iznad 6‰, izuzev 2018. i 2021.godine sa stopama 5,6‰, odnosno, 5,3‰ (Tabela 10).

Kraj 20. i početak 21.veka u Evropi se odlikuje trendom pada nataliteta sa oscilacijama različitog pravca. Stopa nataliteta je 2015.godine u **Evropskoj uniji** (EU 28) iznosila 10,1‰, u Nemačkoj 9‰, Finskoj 10,1‰, u Austriji 9,8‰, Hrvatskoj 8,9‰, Turskoj 16,9‰, Srbiji 9,3‰.

Prema bazi podataka statističkog ureda Evropske unije (Eurostat), tokom 2018.godine, prosek EU-28 iznosi 9,7‰. Najveće stope nataliteta imaju Turska (15,3‰), Gruzija (13,7‰) i Irska (12,5‰), a najmanje Italija (7,3‰), Španija (7,9‰) i Ukrajina (7,9‰), dok Srbija ima stopu od 9,2‰. Jedini porast stopa nataliteta u odnosu na 2010.godinu imaju Austrija, Litvanija, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Holandija i Nemačka.

Nerazvijene zemlje pripadaju visokonatalitetnim područjima, i prema podacima za 2013.godinu Avganistan ima stopu od 34,1‰, Burundi 44,7‰ i Tadžikistan 33‰.

Niska **opšta stopa fertiliteta** (manja od 50‰) doprinosi negativnom trendu prirodnog kretanja stanovništva. Poslednjih pet godina, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva okruga Zaječar (bez Sokobanje) je u rasponu od 37,7‰ (2022.godine) do 30,1‰ godine 2020. (Tabela 10).

Opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Zaječar** je u konstantnom kolebanju sa trendom smanjenja u posmatranom petogodišnjem period. Vrednost stopa se kreće u rasponu od 37,6‰ (2022.godine) do 27,8‰ godine 2020. (Tabela 10).

U posmatranom petogodišnjem periodu, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Boljevac** je u konstantnom kolebanju. Najveću opštu stopu fertiliteta ženskog stanovništva imaju 2022.godine (38,8‰), a najmanju 2018.godine sa stopom od 20,5‰ (Tabela 10).

U period od 2018. do 2022.godine, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Knjaževac** je sa vrednostima stope koja su u neprestanom kolebanju, i to od 40,6‰ (2019.godine) do 30,8‰ godine 2021. (Tabela 10).

1.1.4. Smrtnost stanovništva (mortalitet)

Stopa opšteg mortaliteta preko 12‰ karakteriše *visok mortalitet*, a ukoliko vrednosti prelaze granicu od 15‰ kategorišu se kao *vrlo visoke* stope.

U period od 2018. do 2022.godine, **opšte stope mortaliteta stanovništva** okruga Zaječar (bez Sokobanje) su *vrlo visoke*, sa konstantnim kolebanjem. Na 1000 stanovnika su umrle od 19 osoba do 34 osobe (Tabela 11).

Tabela 11. Opšta stopa mortaliteta stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) u periodu od 2018. do 2022.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	br. umrlih	253	263	260	360	218
	stopa	22,3	23,6	23,7	33,7	21,4
Zaječar	br. umrlih	1028	1042	1147	1330	1106
	stopa	18,9	19,5	21,8	25,8	23
Knjaževac	br. umrlih	576	610	634	847	621
	stopa	20,6	22,2	23,5	32,1	24,5
Okrug Zaječar	br. umrlih	1857	1915	2041	2537	1945
	stopa	19,8	20,8	22,5	28,6	23,3

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 2 za 2018, 2019, 2020. 2021. i 2022.godinu (RZS Srbije)

Opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Zaječar** su vrlo visoke, sa tendencijom blagog porasta. Na 1000 stanovnika su umrle od 18 do 26 osoba. Stope su neznatno manje u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

U posmatranom period, opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Boljevac** su vrlo visoke, sa tendencijom kolebanja vrednosti stopa. Na 1000 stanovnika su umrle od 21 do 34 osobe. Stope su neznatno veće u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

U poslednjih pet godina, stope opšte mortaliteta stanovništva **opštine Knjaževac** su vrlo visoke, sa oscilacijama vrednosti stopa. Na 1000 stanovnika su umrle od 20 do 32 osobe. Stope su neznatno veće u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

Opšta stopa smrtnosti u Srbiji iznosila je 2014. godine 14,2‰. U poređenju sa bivšim jugoslovenskim republikama, opšta stopa je najviša u Srbiji, a slede Hrvatska (12,0‰), Crna Gora (9,7‰), Makedonija (9,5‰), Slovenija (9,2‰) i Bosna i Hercegovina (9,1‰). Od zemalja u neposrednom okruženju u najpovoljnijem položaju po visini opšte stope mortaliteta je Albanija (7,1‰), a u najlošijem Bugarska (15,1‰). Prema podacima za 2014. godinu Bugarska ima najvišu stopu smrtnosti u Evropi, a slede Ukrajina (14,6‰) i Letonija (14,3‰).

Razlog relativno velikog broja smrtnih slučajeva u Srbiji je, pre svega, nepovoljna starosna struktura, odnosno intenzivno starenje populacije u proteklim decenijama. Prema popisnim podacima iz 2022. godine, prosečna starost stanovništva Srbije iznosila je 43,8 godine, a indeks starenja 1,5. Značajno nepovoljnija opšta stopa smrtnosti je na prostoru okruga Zaječar, što korespondira sa najdubljom demografskom starošću u kojoj se nalazi stanovništvo svih opština okruga. Prosečna starost stanovništva po podacima popisa stanovništva 2022.godine, na prostoru opštine Zaječar je 48,1 godina, opštine Knjaževac 49,6 godina, a opštine Boljevac 48,7 godina. Takođe, indeks starenja je veoma visok i na prostoru okruga Zaječar je veći od 2,4, a na nivou pojedinačnih opština okruga je 2,4 u opštini Zaječar, od 2,5 u opštini Boljevac i 2,7 u opštini Knjaževac.

Tabela 12. Očekivano trajanje života na rođenju stanovništva Zaječarskog okruga u period od 2018. do 2022. godine, po polu i po opštinama

Opština/ Okrug	pol	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	Ukupno	73,7	74,2	73,3	71,4	71.25
	Muško	71,5	72,2	71,3	69,2	68.5
	Žensko	75,8	76,1	75,2	74,1	74.47
Zaječar	Ukupno	74,9	74,6	73,9	72,8	73.07
	Muško	72,6	72,2	71,1	70,4	69.7
	Žensko	77,2	77	76,6	75,9	76.18
Knjaževac	Ukupno	75,9	76	75,8	74,0	74.03
	Muško	73,2	73,7	73,3	71,6	71.64
	Žensko	78,5	78,2	78,2	76,6	76.72
Okrug Zaječar	Ukupno	74,8	75	73,5	71,1	74.98
	Muško	72,9	72,3	70,1	68,8	71.33
	Žensko	76,7	77,7	76,8	73,7	78.44

Izvor: Očekivano trajanje života živorošenih prema skraćenim aproksimativnim tablicama mortaliteta – nivo opština (RZS Srbije).

Očekivano trajanje života na rođenju je jedan od najboljih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva. Na teritoriji okruga Zaječar, u periodu od 2018. do 2022. godine, očekivano trajanje života je prosečno oko 74 godine, sa trendom smanjenja. Očekivano trajanje života žena je prosečno za četiri do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Na teritoriji **opštine Zaječar**, u periodu od 2018. do 2022. godine, očekivano trajanje života na rođenju je prosečno oko 74 godine, sa trendom smanjenja. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje. Očekivano trajanje života žena je prosečno za pet godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

U posmatranom period, na teritoriji **opštine Knjaževac**, očekivano trajanje života na rođenju je prosečno od 74 do 76 godina. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje, ali je neznatno duže. Očekivano trajanje života žena je prosečno za četiri do šest godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Opština Boljevac, u periodu od 2018. do 2022. godine, ima očekivano trajanje života na rođenju oko 73 godine, sa tendencijom smanjenja. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje, ali je neznatno kraće. Očekivano trajanje života žena je prosečno za četiri do pet godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Prema podacima za 2010-2012 očekivano trajanje života u Srbiji iznosi 72,3 godine za muško i 77,3 godine za žensko stanovništvo. Prema podacima za 2012. godine među državama Evrope najviši nivo očekivanog trajanja života kod muškaraca zabeležen je na Islandu (81,6 godina), a najmanji u Ukrajini (66,1 godina). Žene najduže žive u Španiji (85,4 godine), a najkraće u Moldaviji (74,9 godina). Tokom 2022.godine, očekivano trajanje života u Srbiji iznosi 73 godine za muško i 78,1 godina za žensko stanovništvo.

Vrednost očekivanog trajanja života na rođenju zavisi i od ekonomskog i društvenog razvoja zemlje. Tako da je 2013.godine očekivano trajanje života na rođenju u Japanu 80 godina za muškarce i 87 godina za žene. Sa druge strane je Čad, sa 51 godinom za muškarce i 53 godine za žene.

Među pokazateljima zdravstvenog stanja, **mortalitet odojčadi** je najpoznatiji, široko prihvaćen i za mnoge zemlje sveta, još uvek vrlo osetljiv indikator zdravlja, ne samo odojčadi, već i celokupne populacije. On odražava i nivo zdravlja majke, nivo antenatalne i postnatalne zaštite majke i deteta, politiku planiranja porodice, higijenske prilike i uopšte, nivo socijalno-ekonomskog razvoja društva. Pored toga, stopa smrtnosti odojčadi je koristan indikator u proceni dostupnosti, korišćenja i efektivnosti zdravstvene zaštite, a time i organizacije i kvaliteta rada zdravstvene službe.

U okviru smrtnosti po starosti, posebna pažnja se posvećuje smrtnosti u prvoj godini života. Smrtnost odojčadi je dugo bio pokazatelj socio-ekonomskih uslova u kojima živi neka populacija, a i sada je u velikoj meri njen nivo pod uticajem opšte razvijenosti nekog područja. Generalno se može reći da je smrtnost dece u prvoj godini života visoka u nerazvijenim zemljama, a niska u razvijenim, gde je usled boljeg životnog standarda i kontrole egzogenih noksi postala indikator, prvenstveno, perinatalne zaštite.

Stope mortaliteta odojčadi se smatraju *vrlo visokim* ukoliko je njihova vrednost veća od 30‰, a *vrlo niske stope* su ispod 18‰.

Struktura umiranja odojčadi prema starosti je najbolji pokazatelj intenziteta i frekvencije dejstava egzogenih i endogenih faktora kao uzroka smrti. U okviru mortaliteta odojčadi posebno se prate:

- **neonatalna smrtnost** (smrtnost odojčadi u prirodu od rođenja do 28 dana života), koja se analizira kroz dva vremenska perioda: *rana neonatalna smrtnost* (od 0-6 dana) i *kasna neonatalna smrtnost* (od 7-27 dana života);
- **perinatalni mortalitet odojčadi** podrazumeva mrtvorodenost i ranu neonatalnu smrtnost. Izražava se stopom na 1000 ukupno rođene dece u toku godine (živorođene i mrtvorodene dece).

Na rani neonatalni mortalitet deluju, skoro isključivo, endogeni faktori, nedonešenost i povrede pri porođaju, dok su česti uzroci umiranja odojčadi u postneonatalnom periodu faktori spoljne sredine (na koje se može značajnije uticati putem kvalitetne zdravstvene zaštite i zdravstvenog vaspitanja).

Stopa mortinataliteta ili mrtvorodenosti je indeks kasne fetalne smrti (posle 28 nedelja trudnoće) i predstavlja broj mrtvorodjenih na 1000 ukupno rođene dece. Na visinu stope mortinataliteta utiču brojni faktori: nepovoljna telesna građa majke, pol deteta (više je mrtvorodene muške dece), pušenje majke, određene bolesti, trovanje teškim metalima, kao i efikasnost kontrole toka trudnoće i obuhvat stručnom pomoći pri porođaju.

Perinatalni mortalitet odojčadi podrazumeva mrtvorodenost i ranu neonatalnu smrtnost. Izražava se stopom na 1000 ukupno rođene dece u toku godine (živorođene i mrtvorodene).

Tabela 13. Stope mortinataliteta i mortaliteta odojčadi na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Zaječar u periodu od 2018. do 2022. godine

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	509	597	503	503	555
	Broj živorođenih	507	591	498	503	549
	Broj mrtvorodjenih	2	6	5	0	6
	Stopa mortinataliteta	3,9	10,1	9,9	0	10,8
	Broj umrle odojčadi	6	2	9	5	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	11,8	3,4	18,1	9,9	1,8
Opština Zaječar	Broj ukupno rođene dece	310	331	279	313	330
	Broj živorođenih	309	327	278	313	327
	Broj mrtvorodjenih	1	4	1	0	3
	Stopa mortinataliteta	3,2	12,1	3,6	0	9,1
	Broj umrle odojčadi	4	2	7	3	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	12,9	6,1	25,2	9,6	3,1

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), je u konstantnom kolebanju. U opštini Zaječar je za posmatrani period bilo 3 mrtvorodena (Tabela 13).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Zaječar je za pet godina umrlo 17

odojčadi. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa oscilacijom stopa od 3,1‰ do 25,2‰. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 13).

Tabela 14. Stope mortinataliteta i mortaliteta odojčadi na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Boljevac u periodu od 2018. do 2022. godine

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	509	597	503	503	555
	Broj živorođenih	507	591	498	503	549
	Broj mrtvorodenih	2	6	5	0	6
	Stopa mortinataliteta	3,9	10,1	9,9	0	10,8
	Broj umrle odojčadi	6	2	9	5	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	11,8	3,4	18,1	9,9	1,8
Opština Boljevac	Broj ukupno rođene dece	41	73	50	51	65
	Broj živorođenih	41	72	50	51	65
	Broj mrtvorodenih	0	1	0	0	0
	Stopa mortinataliteta	0	13,7	0	0	0
	Broj umrle odojčadi	0	0	1	1	0
	Stopa mortaliteta odojčadi	0	0	20	19,6	0

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), je u konstantnom kolebanju. U opštini Boljevac je za posmatrani period nije bilo mrtvorodenja (Tabela 14).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Boljevac je za pet godina umrlo 2 odojčeta (2020. i 2021.godine). Stopa mortaliteta odojčadi je *niska*, sa stopom od 20‰, odnosno 19,6‰. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 14).

Tabela 15. Stope mortinataliteta i mortaliteta odojčadi na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Knjaževac u periodu od 2018. do 2022. godine

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	509	597	503	503	555
	Broj živorođenih	507	591	498	503	549
	Broj mrtvorodenih	2	6	5	0	6
	Stopa mortinataliteta	3,9	10,1	9,9	0	10,8
	Broj umrle odojčadi	6	2	9	5	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	11,8	3,4	18,1	9,9	1,8
Opština Knjaževac	Broj ukupno rođene dece	158	193	174	139	160
	Broj živorođenih	157	192	170	139	157
	Broj mrtvorodenih	1	1	4	0	3
	Stopa mortinataliteta	6,3	5,2	23	0	18,8
	Broj umrle odojčadi	2	0	1	1	0
	Stopa mortaliteta odojčadi	12,7	0	5,9	7,2	0

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortaliteta, na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), je u konstantnom kolebanju. U opštini Knjaževac je za posmatrani period je bilo 3 mrtvorodena (Tabela 15).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Knjaževac je za pet godina umrlo 4 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa oscilacijom stopa od 5,9‰ do 12,7‰, a 2019. i 2022.godine nije bilo umrle odojčadi u opštini Knjaževac. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 15).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. Za pet godina na prostoru okruga Zaječar umrlo je 23 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa stopa od 1,8‰ 2022.godine do 18,1‰ 2020.godine. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 13,14,15).

U razvijenim zemljama stopa mortaliteta odojčadi je manja od 5‰, a dominira smrtnost nastala u prvih šest dana života. Stopa smrtnosti odojčadi 2014. godine u Evropskoj uniji bila je samo 3,7‰. Još nižu stopu imale su Finska 2,2‰ i Slovenija 1,8‰, ali je zato stopa mortaliteta odojčadi u Turskoj 11,1‰ i čak 70,2 promila 2013.godine u Avganistanu i 88,5‰ u Čadu. Za samo tri godine, 2017.godine, stopa smrtnosti odojčadi u Evropskoj uniji je 3,6‰, a u Srbiji 4,7‰. Najmanju stopu imaju Kipar i Crna Gora (1,3‰), a najveću Azerbejdžan (11,8‰), Gruzija (9,6‰), kao i Turska i Severna Makedonija (9,2‰).

Razvoj naučnih saznanja u oblasti medicine koja su dovela do unapređenja prevencije, dijagnostike i lečenja, produženje životnog veka, bolji socijalno-ekonomski uslovi i razvoj zdravstvene delatnosti, doveli su do značajnih promena u **strukturi mortaliteta**. Promene se ogledaju u smanjenju učešća zaraznih bolesti i većem udelu hroničnih masovnih nezaraznih oboljenja. Ovde treba naglasiti da je obolevanje, a posledično i smrtnost od AIDS-a u porastu. Takođe, novootkrivena respiratorna zarazna oboljenja sa visokom stopom letaliteta, kao i druga slična zarazna oboljenja treba da budu, svakako, u žiži interesovanja zdravstvene delatnosti. Za sada, ove bolesti nisu uzele značajnog udela u ukupnoj smrtnosti.

Tabela 16. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Zaječar u period od 2018. do 2022.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	493	48	516	49.5	516	45	516	38.8	535	48.4
Tumori (C00-D48)	231	22.5	214	20.5	197	17.2	184	13.8	182	16.4
Covid-19 (U00-U89)					79	6.9	244	18.3	66	6
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	45	4.4	35	3.4	61	5.2	111	8.3	63	5.7
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	68	6.6	60	5.8	67	5.7	97	7.3	59	5.3
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	22	2.1	29	2.8	29	2.5	27	2.1	45	4.1
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	37	3.6	28	2.7	35	3.1	18	1.3	32	2.9
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	41	4	46	4.4	36	3.1	31	2.3	31	2.8
Povrede, trovanja i ostale pos.spolj.uzroka (S00-T98)	26	2.5	30	2.9	24	2.2	19	1.4	30	2.7
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	23	2.2	30	2.9	42	3.8	46	3.5	24	2.2
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	23	2.2	35	3.4	33	2.9	21	1.6	14	1.2
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	5	0.5	7	0.7	6	0.5	7	0.5	12	1.1
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	3	0.3	4	0.4	11	1	5	0.4	6	0.5
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	4	0.4	4	0.4	5	0.4	0	0	5	0.5
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	2	0.2	1	0.1	6	0.5	2	0.2	1	0.1
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	2	0.2	2	0.2	0	0	0	0	1	0.1
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	3	0.3	1	0.1	0	0	2	0.2	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0		0	0	0	0
UKUPNO	1028	100	1042	100	1147	100	1330	100	1106	100

Izvor: DEM-2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Zaječar ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 38,8% (2021.godine) do 49,5% (2019.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, sa oko 20% ukupno umrlih, izuzev 2021.godine, kada su na trećem mestu po učestalosti, a grupa bolesti Covid-19 je druga po udelu u smrtnosti, a 2020. i 2022.godine su na trećem mestu po učestalosti. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 16).

Tabela 17. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Boljevac u period od 2018. do 2022.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesati sistema krvotoka (I00-I99)	152	60	171	65	153	58.8	193	53.6	137	62.8
Tumori (C00-D48)	30	12	46	17.5	30	11.5	34	9.4	34	15.5
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	9	3.5	5	1.9	9	3.5	11	3.1	9	4.1
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	11	4.3	6	2.3	7	2.7	15	4.2	7	3.2
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	20	7.9	17	6.5	11	4.2	9	2.5	7	3.2
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	4	1.6	4	1.5	3	1.2	5	1.4	5	2.2
Povrede, trovanja i ostale pos.spolj.uzroka (S00-T98)	10	3.9	2	0.8	6	2.3	8	2.2	5	2.2
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	7	2.8	2	0.8	5	1.9	6	1.6	4	1.8
Covid-19 (U00-U89)					19	7.3	73	20.3	4	1.8
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	3	1.2	7	2.7	5	1.9	1	0.3	3	1.8
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	5	2	1	0.4	4	1.5	2	0.5	2	0.9
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	0	0	0	0	0	0	1	0.3	1	0.5
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	0	0	1	0.4	3	1.2	1	0.3	0	0
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	0	0	1	0.4	1	0.4	1	0.3	0	0
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	2	0.8	0	0	2	0.8	0	0	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	0	0	0	0	1	0.4	0	0	0	0
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	0	0	0	0	1	0.4	0	0	0	0
UKUPNO	253	100	263	100	260	100	360	100	218	100

Izvor: DEM-2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Boljevac ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 53,6% (2021.godine) do 65% (2019.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 9,4% (2021.godine) do 17,5% (2019.godine), izuzev 2021.godine, kada je na trećem mestu po učestalosti, a COVID-19 drugi po udelu u smrtnosti, koja je tokom 2020.godine je na trećem mestu, a 2022.godine na devetom mestu po učestalosti. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 17).

Tabela 18. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Knjaževac u period od 2018. do 2022.godine

Grupe bolesti prema МКБ-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	336	58.3	296	48.5	310	48.9	358	42.3	282	45.4
Tumori (C00-D48)	81	14	122	20	97	15.3	88	10.4	108	17.4
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	18	3.2	37	6.1	35	5.5	53	6.2	49	7.9
Covid-19 (U00-U89)					55	8.7	192	22.7	47	7.6
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	24	4.2	39	6.4	38	6	52	6.2	40	6.5
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	20	3.5	25	4.1	26	4.1	30	3.4	26	4.2
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	22	3.8	31	5.1	23	3.6	9	1.1	21	3.3
Povrede, trovanja i ostale pos.spolj.uzroka (S00-T98)	20	3.5	16	2.6	9	1.4	14	1.6	11	1.8
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	10	1.7	17	2.8	8	1.3	9	1.1	11	1.8
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	22	3.8	14	2.3	16	2.5	15	1.8	8	1.3
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	12	2.1	7	1.1	9	1.4	21	2.5	5	0.8
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	6	1	5	0.8	3	0.5	3	0.4	5	0.8
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	3	0.5	0	0	2	0.3	0	0	4	0.6
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	1	0.2	0	0	0		0	0	2	0.3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	0	0	1	0.2	2	0.3	1	0.1	2	0.3
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	0	0	0	0	0	0	1	0.1		0
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	1	0.2	0	0	1	0.2	1	0.1	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	576	100	610	100	634	100	847	100	621	100

Izvor: DEM-2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Knjaževac ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 42,3% (2021.godine) do 58,3% (2018.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 10,4% (2021.godine) do 20% (2019.godine), izuzev 2021.godine, kada je na trećem mestu po učestalosti, a grupa bolesti COVID-19 na drugom mestu, dok je tokom 2020.godine, na trećem mestu po učestalosti, a 2022.godine na četvrtom mestu. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 18).

Tabela 19. Umrli prema uzrocima smrti za okrug Zaječar u period od 2018. do 2022.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	981	52.8	983	51.3	979	48	1256	42.4	954	49
Tumori (C00-D48)	342	18.4	382	19.9	324	15.9	343	11.6	324	16.5
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	72	3.8	77	4	105	5.1	211	7.1	121	6.4
Covid-19 (U00-U89)					153	7.5	606	20.5	117	6.2
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	112	6	116	6.1	116	5.7	179	6.1	106	5.3
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	46	2.5	58	3	58	2.8	66	2.2	76	3.5
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	42	2.3	39	2	56	2.7	88	3	33	1.6
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	66	3.6	84	4.4	64	3.1	47	1.6	55	2.8
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	70	3.8	48	2.5	58	2.8	54	1.8	47	2.4
Povrede, trovanja i ostale pos.spolj.uzroka (S00-T98)	56	3	48	2.5	39	1.9	46	1.5	46	2.4
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	38	2	53	2.8	45	2.3	38	1.3	27	1.4
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	10	0.5	7	0.4	10	0.5	8	0.3	16	0.9
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	9	0.5	10	0.5	17	0.8	10	0.3	11	0.7
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	5	0.3	4	0.2	6	0.3	0	0	7	0.4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	2	0.1	4	0.2	3	0.2	2	0.1	3	0.3
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	3	0.2	1	0.1	0	0	4	0.1	1	0.1
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	3	0.2	1	0.1	8	0.4	3	0.1	1	0.1
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	1857	100	1915	100	2041	100	2961	100	1945	100

Izvor: DEM-2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva okruga Zaječar ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 52,8% (2018.godine) do 42,4% (2021.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 11,6% (2021.godine) do 19,9% (2019.godine), izuzev 2021.godine, kada su na trećem mestu po učestalosti. Tokom 2020.godine, na trećem mestu po učestalosti je grupa bolesti COVID-19, a 2021.godine na drugom mestu i 2022.godine na četvrtom mestu po udelu u smrtnosti. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 19).

1.1.5. Prirodni priraštaj

Jedna od determinanti dinamike stanovništva je i prirodni priraštaj, koji nastaje kao rezultat delovanja nataliteta i mortaliteta.

Tabela 20. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) i opštini Zaječar u period od 2018. do 2022.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Zaječar			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2018	507	1857	-1350	-14.4	309	1028	-719	-13.2
2019	591	1915	-1324	-14.4	327	1042	-715	-13.4
2020	498	2041	-1543	-17	278	1147	-869	-16.5
2021	503	2537	-2034	-22.9	313	1330	-1017	-19.7
2022	549	1945	-1396	-16.7	327	1106	-779	-16.2

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu (RZS Srbije)

Prirodni priraštaj u **opštini Zaječar** je sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), u periodu od 2018. do 2022.godine, ali sa vrednostima stopa koje su neznatno povoljnije u odnosu na okrug (Tabela 20).

Tabela 21. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) i opštini Boljevac u period od 2018. do 2022.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Boljevac			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2018	507	1857	-1350	-14.4	41	253	-212	-18.7
2019	591	1915	-1324	-14.4	72	263	-191	-17.1
2020	498	2041	-1543	-17	50	260	-210	-19.2
2021	503	2537	-2034	-22.9	51	360	-309	-28.9
2022	549	1945	-1396	-16.7	65	218	-153	-15

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu (RZS Srbije)

U **opštini Boljevac**, prirodni priraštaj je sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), u periodu od 2018. do 2022.godine, ali sa vrednostima stopa koje su nepovoljnije u odnosu na okrug, izuzev 2022.godine (Tabela 21).

Tabela 22. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) i opštini Knjaževac u period od 2018. do 2022.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Knjaževac			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2018	507	1857	-1350	-14.4	157	576	-419	-15
2019	591	1915	-1324	-14.4	192	610	-418	-15.2
2020	498	2041	-1543	-17	170	634	-464	-17.2
2021	503	2537	-2034	-22.9	139	847	-708	-26.8
2022	549	1945	-1396	-16.7	157	621	-464	-18.3

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu (RZS Srbije)

U period od 2018. do 2022.godine, u **opštini Knjaževac** je prirodni priraštaj sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), ali sa vrednostima stopa koje su nepovoljnije u odnosu na okrug (Tabela 22).

1.1.6. Sklopljeni i razvedeni brakovi

Reprodukcija stanovništva se i dalje najčešće ostvaruje u okviru bračne zajednice, odnosno porodice. U Republici Srbiji oko 75% živorođene dece rađa se u bračnoj zajednici.

Tabela 23. Pokazatelji zaključivanja i razvoda brakova na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) u periodu od 2018. do 2022. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Opština Boljevac	Broj zaključenih brakova	38	48	34	28	41
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	3,3	4,3	3,1	2,6	4
	Broj razvedenih brakova	15	12	15	13	11
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,3	1,1	1,4	1,2	1.1
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	394,7	250	441,2	464,3	268.3
Opština Zaječar	Broj zaključenih brakova	225	223	135	210	189
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	4,1	4,2	2,6	4,1	3.9
	Broj razvedenih brakova	120	91	98	96	126
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	2,2	1,7	1,9	1,9	2.6
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	533,3	408,1	725,9	457,1	666.7
Opština Knjaževac	Broj zaključenih brakova	100	84	59	73	83
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	3,6	3,1	2,2	2,8	3.3
	Broj razvedenih brakova	46	36	26	21	48
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,6	1,3	1	0,8	1.9
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	460	428,6	440,7	287,7	578.3
Okrug Zaječar	Broj zaključenih brakova	363	355	228	311	313
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	3,9	3,9	2,5	3,5	3.7
	Broj razvedenih brakova	181	139	139	130	185
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,9	1,5	1,5	1,5	2.2
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	498,6	391,5	609,6	418,0	591.1

Izvor: Osnovni pokazatelji o zaključenim i razvedenim brakovima 2018, 2019, 2020, 2021. i 2022.godine (RZS Srbije); Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020, 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Zaječar**, u periodu od 2018. do 2022.godine, kreće se od 4,2‰ (2019.godine) do 2,6‰ (2020.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Zaječar su veće u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (bez Sokobanje). U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Zaječar je manji (Tabela 23).

Opština Boljevac, u periodu od 2018. do 2022.godine, ima broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika u stalnom kolebanju i kreće se od 2,6‰. (2021.godine) do 4,3‰. (2019.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Boljevac su manje u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (bez Sokobanje), izuzev 2019. i 2020.godine kada su veće. U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Boljevac je manji (Tabela 23).

U period od 2018. do 2022.godine, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Knjaževac**, kreće se od 2,2‰ (2020.godine) do 3,6‰ (2018.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Knjaževac su manje u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (bez Sokobanje). U odnosu na Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Knjaževac je manji, kao i u odnosu na Republiku Srbiju (Tabela 23).

Stopa divorcijaliteta, na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje) je u stalnom smanjenju i sa rasponom vrednosti stopa od 2,2‰ (2022.godine) do 3,9‰ (2019, 2020. i 2021.godine). U odnosu na broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika Republike Srbije i Regiona Južne i Istočne Srbije, razvodi su zastupljeniji na prostoru okruga Zaječar bez Sokobanje (Tabela 23).

Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Zaječar** je u stalnom kolebanju sa trendom smanjenja u posmatranom periodu. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 2,6‰ (2022.godine) do 1,7‰ (2019.godine). U odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje), Regiona Južne i Istočne Srbije i Republike Srbije, razvodi su zastupljeniji u opštini Zaječar (Tabela 23).

U **opštini Boljevac**, broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika je u stalnom kolebanju u posmatranom periodu. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 1,1‰ (2019. i 2022.godine) do 1,4‰ (2020.godine). U odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje), razvodi su manje zastupljeni u opštini Boljevac. U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije su zastupljeniji (Tabela 23).

U periodu od 2018. do 2022.godine, broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Knjaževac** je u stalnom kolebanju sa malim odstupanjima vrednosti. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 0,8‰ (2021.godine) do 1,9‰ (2022.godine). Taj nivo stopa je manji u odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje), a ujednačen je sa stopama u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije (Tabela 23).

Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) je u konstantnom kolebanju, sa rasponom stopa divorcijaliteta od 609,6‰ (2020.godine) do 391,5‰ (2019.godine). U posmatranom periodu je skoro svaki drugi brak razveden, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti (Tabela 23).

U **opštini Zaječar** je broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u konstantnom kolebanju, sa rasponom stopa divorcijaliteta od 408,1‰ (2019.godine) do 725,9‰ (2020.godine). Tokom 2022. godine, skoro na svaki sklopljeni brak su dva razvedena, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti od ukupnog broja sklopljenih brakova (Tabela 23).

Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u opštini Boljevac je sa velikim odstupanjima u period od 2018. do 2022.godine. Vrednosti stopa divorcijaliteta se kreću od 250‰ (2019.godine) do 464,3‰ (2021.godine). Tokom 2022.godine je skoro svaki treći ili četvrti brak razveden, kao i u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije (Tabela 23).

Stopa divorcijaliteta (broj razvoda na 1000 zaključenih brakova) u opštini Knjaževac se stalno menja u posmatranom period, sa najmanjom stopom 2021.godine 287,7‰, a sa najvećom stopom 2022.godine (578,3‰). Tokom 2022.godine, skoro svaki drugi brak je razveden u opštini Knjaževac, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti (Tabela 23).

1.2. Socijalno-ekonomski pokazatelji

Za organizaciju i funkcionisanje sistema zdravstvene zaštite, kao i za zdravstveno stanje stanovništva značajni su i socio-ekonomski pokazatelji.

Tabela 24. Ukupan broj zaposlenih i stopa zaposlenosti na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2018. do 2022. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	Broj zaposlenih	2318	2666	2264	2233	2186
	Stopa na 1000 stanovnika	204,09	239,1	206,8	208,8	214,7
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	334,44	394,3	332	335,5	362,6
Zaječar	Broj zaposlenih	11743	13199	11642	11800	11798
	Stopa na 1000 stanovnika	216,04	246,7	221,2	228,7	245,8
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65.g)	347,98	399,6	350,4	363,2	412,1
Knjaževac	Broj zaposlenih	6422	6803	6346	6589	6680
	Stopa na 1000 stanovnika	230,01	247,6	235	249,8	263,6
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	392,95	427,8	396,7	422,6	467,5
Okrug Zaječar	Broj zaposlenih	23939	22668	20252	20622	20664
	Stopa na 1000 stanovnika	222	246	223,6	232,5	247,4
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65.g)	365,61	407	361,4	376,8	422,1

Izvor: Podaci o registrovanoj zaposlenosti u Republici Srbiji (RZS Srbije); Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Stopa zaposlenosti na prostoru Zaječarskog okruga, je u konstantnom kolebanju. Stopa se kreće u rasponu od 222‰ (2018.godine) do 247,4‰ (2022.godine). U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru okruga Zaječar na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 386,6 zaposlenih (Tabela 24).

Na prostoru **opštine Zaječar**, stopa zaposlenosti je u konstantnom kolebanju u periodu od 2018. do 2022.godine. Najmanja stopa zaposlenosti je 2018.godine (sa stopom 216‰), a najveća 2019.godine (246,7‰). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu u opštini Zaječar ujednačena sa stopama u okrugu Zaječar, sa 231,7 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 234,3‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Zaječar na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 374,7 zaposlenih (Tabela 24).

U period od 2018. do 2022.godine, na prostoru **opštine Boljevac**, stopa zaposlenosti je u konstantnom kolebanju, sa vrednostima stopa od 204,1‰ (2018.godine) do 239,1‰ (2019.godine). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu manja u opštini Boljevac u odnosu na okrug Zaječar, sa 214,7 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 234,3‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Boljevac na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 351,8 zaposlenih (Tabela 24).

Opština Knjaževac, u period od 2018. do 2022.godine, ima stope zaposlenosti koje su u konstantnom kolebanju. Najmanja stopa zaposlenosti je 2018.godine (sa stopom 230‰), a najveća 2022.godine (263,6‰). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu neznatno veća u opštini Knjaževac u odnosu na stopu u okrugu Zaječar, sa 245,2 zaposlena na 1000 stanovnika, odnosno 234,3‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Knjaževac na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 421,5 zaposlenih (Tabela 24).

Tabela 25. Ukupan broj nezaposlenih, udeo nezaposlenih žena i stope na 1000 radno aktivnih stanovnika na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2018. do 2022. godine, po opštinama

Opštine/ Okrug	Parametri	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	Broj nezaposlenih	892	897	892	838	668
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	53.8	54.3	55.4	56	54.8
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	128.7	132.7	130.8	125.9	110.8
Zaječar	Broj nezaposlenih	5367	4752	4370	4025	3129
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	52.6	52.8	53.2	53.7	53.9
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	159.04	143.9	131.5	123.9	109.3
Knjaževac	Broj nezaposlenih	2849	2712	2563	2375	2037
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	45.1	47	47.2	46.8	46.3
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	174.33	170.5	160.2	152.3	142.5
Okrug Zaječar	Broj nezaposlenih	9108	8361	7825	7238	5834
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	50.37	51.1	51.5	51.7	51.4
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	159.73	150.1	139.6	132.2	119.2

Izvor: Podaci o broju nezaposlenih stanovnika po polu (Nacionalna služba za zapošljavanje – Filijala Zaječar); Procenjen broj stanovnika RZS za 2018, 2019, 2020. i 2021. godinu (RZS Srbije);); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prosečna godišnja stopa nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva okruga Zaječar, u periodu od 2018. do 2022.godine, je 140,2%. **Stopa nezaposlenosti** je u konstantnom smanjenju od 159,7‰ na 119,2 nezaposlenih na 1000 radno aktivna stanovnika. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2022.godine je 51,4% (Tabela 25).

Opština Zaječar ima prosečnu godišnju stopu nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva, u periodu od 2018. do 2022.godine, 133,5‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 159‰ (2018.godine) na 109,3 nezaposlenih na 1000 radno aktivna stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je neznatno manji u odnosu na stope na nivou Zaječarskog okruga. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2022.godine je 53,9% (Tabela 25).

U period od 2018. do 2022.godine, **opština Knjaževac** ima prosečnu godišnju stopu nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva 160‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 174,3‰ na 142,5 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je veći u odnosu na Zaječarski okrug u posmatranom periodu. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2022.godine je 46,3% (Tabela 25).

U opštini Boljevac, prosečna godišnja stopa nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva, u periodu od 2018. do 2022.godine, je 125,8‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 132,7‰ (2019.godine) na 110,8 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je značajno manji u odnosu na Zaječarski okrug u posmatranom period i najmanji je u okrugu. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2022.godine je 54,8% (Tabela 25).

Naša zemlja je u vrhu liste evropskih zemalja prema **stopi nezaposlenosti**. Prema podacima Eurostata, u EU stopa nezaposlenosti u januaru 2014.godine je bila 10,8%, dakle u evrozoni bez posla je 26,23 miliona ljudi. Najviše nezaposlenih je u Grčkoj (28%) i Španiji (25,8%), dok bitno nižu stopu beleže Austrija (4,9%), Nemačka (5%) i Luksemburg (6,1%).

Tabela 26. Prosečne mesečne neto zarade u RSD po zaposlenom na teritoriji opština okruga Zaječar u period od 2018. do 2022. godine i indeks u odnosu na Republiku Srbiju i pojedine regione Republike Srbije

Opštine/ Okrug	Parametri	godine				
		2018	2019	2020	2021	2022
Boljevac	Prosečna neto zarada	43260	47070	50331	55670	63149
	Indeks u odnosu na RS	87,13	85,71	83,8	84.5	84.3
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	91,86	90,58	88	89.1	88.6
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	98,03	97,53	95,2	96.7	98.2
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	103,47	102,39	100,2	102.6	103.8
Zaječar	Prosečna neto zarada	43695	48144	52912	56615	63719
	Indeks u odnosu na RS	88,01	87,66	88,1	86	85
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	92,78	92,65	92,5	90.6	89.4
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	99,01	99,76	100,1	98.4	99.1
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	104,51	104,73	105,3	104.3	104.7
Knjaževac	Prosečna neto zarada	37490	41141	45303	49462	55093
	Indeks u odnosu na RS	75,51	74,91	75,4	75.1	73.5
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	79,61	79,17	79,2	79.1	77.3
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	84,95	85,24	85,7	85.9	85.6
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	89,67	89,49	90,1	91.2	90.6

Izvor: Rezultati izveštaja "Prosečne zarade prema statističkim teritorijalnim jedinicama" (RZS Srbije)

U posmatranom petogodišnjem periodu, **prosečna mesečna neto zarada** po zaposlenom u opštini Boljevac je značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju, Region Vojvodine i Region Južne i Istočne Srbije, dok je u posmatranom periodu prosečna mesečna neto zarada neznatno veća u odnosu na okrug Zaječar. Zarada u opštini Boljevac je u porastu i kreće se u rasponu zarada od 43260 dinara (2018.godine) do 63149 dinara 2022.godine (Tabela 26).

Prosečna mesečna neto zarada po zaposlenom u opštini Zaječar, u posmatranom petogodišnjem periodu, je značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju i Region Vojvodine, a u odnosu na Region Južne i Istočne Srbije je manja izuzev 2020.godine. U odnosu na okrug Zaječar, prosečna mesečna zarada je veća u posmatranom petogodišnjem periodu. Zarada u opštini Zaječar je sa tendencijom porasta i kreće se u rasponu zarada od 43695 dinara (2018.godine) do 63719 dinara 2022.godine (Tabela 26).

U opštini Knjaževac je, u posmatranom petogodišnjem periodu, **prosečna mesečna neto zarada** po zaposlenom značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju, Region Vojvodine, Region Južne i Istočne Srbije i Zaječarskog okruga. Zarada u opštini Knjaževac je sa tendencijom porasta i kreće od 37490 dinara (2018.godine) do 55093 dinara 2022.godine, što je najniža neto zarada na nivou okruga Zaječar u posmatranom period (Tabela 26).

2. OBOLEVANJE STANOVNIŠTVA (MORBIDITET)

Indikatori oboljevanja su grupa klasičnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva. U našoj zemlji, zvanično registrovani morbiditet, čine podaci o broju i vrsti oboljenja, osnovnim demografskim karakteristikama osobe, dužini lečenja, vrsti terapije i ishodu, ali samo onog dela stanovništva koje se obrati zdravstvenoj ustanovi (bilo kog nivoa zdravstvene zaštite) radi pružanja usluga.

2.1. VANBOLNIČKI MORBIDITET

Podaci o morbiditetu registrovanom u primarnoj zdravstvenoj zaštiti rezultat su rutinske zdravstvene statistike: beleže se samo ona stanja koja su pacijenta, zbog subjektivnih smetnji, navela da zatraži pomoć zdravstvenih radnika. Veći broj evidentiranih dijagnoza ne mora, obavezno, da znači veći broj bolesnih u populaciji, već može biti posledica i učestalijeg korišćenja zdravstvene službe ili nepravilno evidentiranih hroničnih bolesti više puta godišnje.

Služba opšte medicine opštine Zaječar

U službi opšte medicine na području opštine Zaječar u periodu od 2018. do 2022. godine registrovano je od 39224 (2018.) do 37121 (2022.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2022. godini iznosila 918,2‰.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom periodu jesu **bolesti sistema za disanje** (prosečno 18,4%). Stopa morbiditeta je u 2022. godini 158,9 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **zapaljenje ždrela i krajnika** (prosečno 6,6% od svih dijagnoza) (Tabele 28 i 29).

Na drugom mestu po čestalosti su **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 6% u 2019. do 16,9% u 2022. godini (stopa u 2022.-155,5‰). Medju njima dominiraju **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski znaci** koji čine, prosečno, 11,4% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Treće mesto pripada **kardiovaskularnim oboljenjima**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 18,4% u 2018. - 14% u 2022. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 128,5‰. Dijagnoza **povišen krvni pritisak** iz ove grupe bolesti od 2018. – 2022. godine, prosečno je bila zastupljena sa 12,4%.

Bolesti **mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva** čine 9,5% ukupnog morbiditeta u 2022. godini i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2022.godini je 87,4‰). Vodeća dijagnoza je **druga oboljenja leđa**.

Bolesti **mokraćno-polnog sistema** zauzimaju peto mesto sa stopom morbiditeta u 2022. godini od 65,7 na 1000 odraslih.

U periodu 2018-2022.godine na teritoriji opštine Zaječar vodećih pet dijagnoza su bile: drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (prosečno 7,7%), povišen krvni pritisak (12,4% prosečno), zapaljenje ždrela i krajnika (6,6%), druga oboljenja leđa (5,7%). Na petom mestu su zapaljenje nosa, sinusa i grkljana. (Tabela 29). Prvih pet dijagnoza 2022.godine čine 43,1% svih oboljenja evidentiranih u ovoj službi.

Tabela br. 28 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	8891	22,7	9863	25,1	3314	12,3	5211	14,8	6425	17,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi	2369	6	2319	5,9	1943	7,2	7409	21	6286	16,9
IX Bolesti sistema krvotoka	7211	18,4	6260	16	5271	19,5	4256	12	5197	14
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	3931	10	4301	11	2526	9,4	3443	9,7	3535	9,5
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	3403	8,7	3205	8,2	2411	9	2001	5,7	2657	7,2
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	1775	6,6	4286	12,1	1850	5
V Duševni poremećaji	1574	4	1460	3,7	1119	4,2	1107	3,1	1740	4,7
XI Bolesti sistema za varenje	1922	4,9	1956	5	1377	5,1	1191	3,4	1727	4,7
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	2126	5,4	1862	4,7	1692	6,3	1689	4,8	1624	4,4
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	1704	4,3	1933	4,9	1175	4,4	1099	3,1	1602	4,3
Ostale grupe bolesti	6093	15,6	6081	15,5	4296	16	3635	10,3	4478	12
UKUPNO	39224	100	39240	100	26899	100	35327	100	37121	100

Tabela br. 29 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2018-2022. Godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	1740	4,4	1552	4	1168	4,3	3510	9,9	5879	15,8
Povišen krvni pritisak (I10)	5802	14,8	4885	12,5	4199	15,6	3336	9,4	3549	9,6
Zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3965	10,1	4315	11	276	1	1202	3,4	2713	7,3
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	2357	6,1	2251	5,7	1496	5,6	1928	5,5	1986	5,4
Zapaljenje nosa, sinusa i grkljana (J00-J01, J05-J06)	970	2,5	1129	2,9	833	3,1	2584	7,4	1856	5,0
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	1775	6,6	4286	12,1	1850	5,0
Druge određene, neodređene i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	1415	3,6	1303	3,3	1118	4,2	1145	3,2	1107	3,0
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	1139	2,9	1243	3,2	854	3,2	756	2,1	1008	2,7
Šećerna bolest (E10-E14)	1302	3,3	1482	3,8	916	3,4	641	1,8	990	2,7
Druge bolesti sistema za mokrenje (N25-N29, N31-N39)	1096	20,8	951	2,4	861	3,2	555	1,6	730	2,0
Ostale dijagnoze bolesti	19438	31,5	20129	51,2	13403	49,8	15384	43,6	15453	41,6
UKUPNO	39224	100	39240	100	26899	100	35327	100	37121	100

Služba opšte medicine opštine Knjaževac

U službi opšte medicine opštine Knjaževac u period od 2018-2022. registrovano je od 25297 (2018) do 29184 (2022) oboljenja, stanja povreda, tako da je stopa u 2022. iznosila 1356,2/1000 stanovnika.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom period jesu **bolesti sistema krvotoka** (prosečno 24%). Stopa morbiditeta je u 2022. godini 248,3 na 1000 odraslih stanovnika. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **povišen krvni pritisak** (prosečno 20,5%) (Tabele 30 i 31).

Drugo mesto pripada grupi **šifre za posebne namene**. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godina praćenja je 188,1/1000. **Hitna upotreba U07** je najčešća dijagnoza ove grupe bolesti.

Na trećem mestu po učestalosti su **bolesti sistema za disanje** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 17,8% u 2017. do 11,8% u 2022. godini (stopa u 2022. godini – 159,9/1000). Među njima dominira **akutno zapaljenje ždrela i krajnika** koje čini prosečno 7,9% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Zarazne i parazitarne bolesti čine prosečno 5,2% ukupnog morbiditeta i na četvrtom su mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2022. godini je 153,8/1000). Vodeća dijagnoza u ovoj grupi bolesti je **druge virusne bolesti**.

Simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi čine prosečno 10,2% ukupnog morbiditeta i na petom su mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2022. godini je 96,1/1000). Vodeća dijagnoza u ovoj grupi bolesti je **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi**.

Tabela br. 30 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	7114	28,1	7595	28,2	6130	24	7391	21,6	5343	18,3
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	102	0,4	615	1,8	4049	13,9
X Bolesti sistema za disanje	4493	17,8	4707	17,5	3955	15,5	4893	14,3	3442	11,8
I Zarazne i parazitarne bolesti	275	1,1	275	1	475	1,9	3627	10,6	3310	11,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi	1007	4	1270	4,7	3259	12,8	6414	18,8	3076	10,5
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	2293	9,1	2580	9,6	2409	9,4	2171	6,4	2309	7,9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	2112	8,9	2101	7,8	1596	6,3	1418	4,1	1252	4,4
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, israne i metabolizma	1928	7,6	1985	7,4	1670	6,5	1822	5,3	1147	3,9
XI Bolesti sistema za varenje	1025	4,1	1073	4	894	3,5	790	2,3	894	3,1
V Duševni poremećaji	1035	4,1	1012	3,8	1033	4,1	1100	3,2	889	3
Ostale grupe bolesti	4015	15,2	4339	16	3978	15,6	3945	11,6	3473	11,9
UKUPNO	25297	100	26937	100	25501	100	34186	100	29184	100

Tabela br. 31 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	5875	23,2	6570	24,4	5288	20,7	6369	18,6	4585	15,7
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	102	0,4	615	1,8	2316	7,9
Druge virusne bolesti (A81, A87-A89, B03-B04, B07-B09, B25, B27-B34)	8	0	13	0	29	0,1	2005	5,9	2224	7,6
Groznica nepoznatog porekla (R50)	147	0,6	150	0,6	2182	8,6	2485	7,3	1823	6,2
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	2351	9,3	2323	8,6	2142	8,4	2552	7,5	1689	5,8
Potreba za imunizacijom protiv COVID 19 (U11)	0	0	0	0	0	0	0	0	1662	5,7
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	1243	4,9	1265	4,7	1242	4,9	1263	3,7	1279	4,4
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički I laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	645	2,5	872	3,2	870	3,4	3665	10,7	960	3,3
Šećerna bolest (E10-E14)	1461	5,8	1492	5,5	1220	4,8	1405	4,1	933	3,2
Druge zarazne i parazitarne bolesti (A65-A67...B94, B99)	7	0	2	0	158	0,6	1465	4,3	914	3,1
Ostale dijagnoze bolesti	13560	53,7	14250	53	12268	48,1	12362	36,1	10799	37,1
UKUPNO	25297	100	26937	100	25501	100	34186	100	29184	100

Služba opšte medicine opštine Boljevac

U službi opšte medicine na području opštine Boljevac u periodu od 2018. do 2022. godine registrovano je od 23325 (2018) do 20150 (2022.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2022. godini iznosila 2335,7‰.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom periodu jesu **bolesti sistema krvotoka** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 19,1% u 2018. godini do 18% u 2022. godini (stopa u 2022.- 421,5‰). Među njima dominira **povišen krvni pritisak** koji čini, prosečno 13,4% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Drugo mesto pripada grupi **simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi bolestima**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 7,4% u 2017.-11,8% u 2022. godini. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 274,6‰. **Drugi simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi** je bila najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od 4,9% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Na trećem mestu po zastupljenosti su **bolesti sistema za disanje** (prosečno 16%). Stopa morbiditeta je u 2022. godini je 251,6‰ na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **zapaljenje nosa, sinusa i grkljana** (prosečno 3,5% od svih dijagnoza) (Tabele 32 i 33).

Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva nalaze se na četvrtom mestu (prosečno 9,1% od 2018.-2022.). Stopa morbiditeta je u 2022. godini je 227,3 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **druga oboljenja leđa**.

Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora čine prosečno 6,8% ukupnog morbiditeta i nalaze se na petom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2022. godini je 187,9‰).

U periodu 2018-2022. godine na teritoriji opštine Boljevac vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak (13,4% prosečno), druga oboljenja leđa (5,3% prosečno), druge specifične, nespecifične i višestruke povrede, drugi simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi (4,9% prosečno) i groznica nepoznatog porekla (3,8% proseku).

Tabela br. 32 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	4455	19,1	4454	18,6	3847	19,1	3820	17,6	3636	18
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1729	7,4	2010	8,4	1951	9,7	2929	13,5	2369	11,8
X Bolesti sistema za disanje	4356	18,7	5057	21,2	3502	17,3	2566	11,8	2171	10,8
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	2270	9,7	2330	9,8	1629	8,1	1808	8,3	1961	9,7
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1590	6,8	1610	6,7	1292	6,4	1288	5,9	1621	8
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1837	7,9	1808	7,6	1543	7,6	1281	5,9	1578	7,8
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	1693	7,3	1739	7,3	1575	7,8	1276	5,9	1493	7,4
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	499	2,5	1917	8,8	903	4,5
XI Bolesti sistema za varenje	1139	4,9	1140	4,8	887	4,4	759	3,5	879	4,4
V Duševni poremećaji	991	4,2	1036	4,3	937	4,6	999	4,6	778	3,9
Ostale grupe bolesti	3265	14	2704	11,3	2528	12,5	3098	14,2	2761	13,7
UKUPNO	23325	100	23888	100	20190	100	21741	100	20150	100

Tabela br. 33 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	3025	13	3303	13,8	2813	14	2719	12,5	2762	13,7
Druga oboljenja leđa (M40-M49,M53-M54)	1266	5,4	1301	5,4	965	4,8	1055	4,9	1217	6,1
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	1041	4,5	1043	4,4	844	4,2	919	4,2	1155	5,7
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	1099	4,7	1283	5,4	930	4,6	1001	4,6	1063	5,3
Groznica nepoznatog porekla (R50)	322	1,4	391	1,6	701	3,5	1639	7,5	1052	5,2
Šećerna bolest (E10-E14)	980	4,2	986	4,1	976	4,8	1034	4,8	997	4,9
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	499	2,5	1917	8,8	903	4,5
Zapaljenja nosa, sinusa i grkljana (J00-J01,J05-J06)	787	3,4	1052	4,4	857	4,2	527	2,4	665	3,3
Druge bolesti sistema za mokrenje (N25-N29,N31-N39)	911	3,9	535	2,2	545	2,7	338	1,6	493	2,4
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1601	6,9	1669	7	957	4,7	651	3	431	2,1
Ostale dijagnoze bolesti	12293	52,6	12325	51,7	10103	50	9941	45,7	9412	46,8
UKUPNO	23325	100	23888	100	20190	100	21741	100	20150	100

Služba opšte medicine Okruga Zaječar

U službama opšte medicine na području okruga Zaječar u periodu od 2018. do 2022. godine registrovano je od 87864 (2018.) do 86455 (2022.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2022. godini iznosila 1225‰.

Prvo mesto pripada grupi **kardiovaskularna oboljenja**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 21,4% u 2018. – 16,4% u 2022. godini. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 200,9‰. **povišen krvni pritisak** je bila najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od 13,9% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Na drugom mestu u ovom periodu jesu **bolesti sistema za disanje** (prosečno 16,9%). Stopa morbiditeta je u 2022. godini je 170,6 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **akutno zapaljenje ždrela i krajnika** (prosečno 6,6% od svih dijagnoza) (Tabele 34 i 35).

Na trećem mestu po učestalosti su **simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 5,8% u 2018. godini do 13,6% u 2022. godini (stopa u 2022.- 166,2‰). Medju njima dominira **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi** koji čini prosečno 6,1% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Bolesti koštano-mišićnog sistema čine prosečno 9,2% ukupnog morbiditeta i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2022. godini je 110,6‰).

Grupa šifre za posebne namene U04,U07 zauzima peto mesto (3,3% u 2020. do 7,9% u 2022.) u strukturi morbiditeta registrovanog u službi opšte medicine okruga Zaječar u ispitivanom periodu.

U periodu 2018-2022. godine na teritoriji okruga Zaječar vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak sa prosečno 13,9%, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (16,1% u proseku), hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1,U07,2), akutno zapaljenje ždrela i krajnika (6,6% u proseku) i druga oboljenja leđa (4,1% u proseku)(Tabela 35).

Tabela br. 34 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području Okruga Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	18780	21,4	18309	20,3	15248	21	15467	16,9	14176	16,4
X Bolesti sistema za disanje	17740	20,2	19627	21,8	10771	14,8	12670	13,9	12038	13,9
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	5105	5,8	5599	6,2	7153	9,9	16752	18,4	11731	13,6
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	8434	9,6	9211	10,2	6564	9	7422	8,1	7805	9
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	2367	3,3	6818	7,5	6802	7,9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	7352	8,4	7114	7,9	5550	7,6	4700	5,2	5487	6,3
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	5325	6,1	5657	6,3	4420	6,1	4197	4,6	4242	4,9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	4749	5,4	4508	5	3851	5,3	3751	4,1	4071	4,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	972	1,1	1101	1,2	1177	1,6	4621	5,1	4030	4,7
XI Bolesti sistema za varenje	4086	4,7	4169	4,6	3158	4,4	2740	3	3500	4
Ostale grupe bolesti	15303	17,3	14770	16,5	12331	17	12116	13,2	12573	14,6
UKUPNO	87846	100	90065	100	72590	100	91254	100	86455	100

Tabela br. 35 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	6083	6,9	14768	16,4	12300	16,9	12424	13,6	10896	12,6
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	3484	4	3707	4,1	2968	4,1	8176	9	7902	9,1
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	2376	3,3	6818	7,5	5069	5,9
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	7917	9	8307	9,2	3375	4,6	4405	4,8	4833	5,6
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	4866	5,5	4817	5,3	3703	5,2	4246	4,7	4482	5,2
Groznicu nepoznatog porekla (R50)	804	0,9	969	1,1	3438	4,7	7777	8,5	3011	3,5
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	3116	3,5	3023	3,4	2562	3,5	2645	2,9	2969	3,4
Šećerna bolest (E10-E14)	3743	4,3	3960	4,4	3112	4,3	3080	3,4	2920	3,4
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	2221	2,5	2708	3	2086	2,9	3941	4,3	2898	3,4
Druge virusne bolesti (A81, A87-A89, B03-B04, B07-B09, B25, B27-B34)	85	0,1	185	0,2	257	0,4	2607	2,9	2527	2,9
Ostale dijagnoze bolesti	55527	63,3	47621	52,9	36413	50,1	35135	38,4	38948	45
UKUPNO	87846	100	90065	100	72590	100	91254	100	86455	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Zaječar u petogodišnjem periodu kretao se od 11318 oboljenja u 2018. godini do 7449 u 2022. godini. Stopa oboljevanja u 2022. iznosi 3288,7/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 36). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 1734,6/1000 u 2022. godini. Ova grupa bolesti čini u proseku 52,7 % ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 11,8% morbiditeta ove službe u 2022. (stopa 421,6‰ u 2022. godini).

Grupa **šifre za posebne namene U04,U07** su na trećem mestu (stopa morbiditeta u 2022. – 384,1‰).

Na četvrtom mestu su **bolesti kože i potkožnog tkiva povrede** (stopa morbiditeta u 2022. je 161,1 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **zarazne i parazitarne bolesti** sa stopom morbiditeta u 2022. godini od 145,2 na 1000 dece ovog uzrasta.

Prve dve dijagnoze su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i akutni bronchitis i bronchiolitis (Tabela 37). Ove dve dijagnoze čine 38% od ukupnog morbiditeta. Na trećem i četvrtom mestu su hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1,U07,2) i drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi sa učešćem od 8,7%. Na petom mestu po učestalosti u 2022.godini je akutni bronchitis i bronchiolitis sa učešćem od 8,2%. Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Zaječar 2022. godine činile su 66,6% ukupnog morbiditeta

Tabela br.36 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Zaječar u periodu 2018-2022. Godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	9054	80	6618	66,3	2992	59,3	3864	54,2	3929	52,7
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	565	5	1171	11,7	670	13,3	1150	16,1	955	12,8
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	50	1	779	10,9	870	11,7
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	326	2,9	418	4,2	325	6,4	309	4,3	365	4,9
I Zarazne bolesti i parazitarne bolesti	520	4,6	347	3,5	160	3,2	107	1,5	329	4,4
XI Bolesti sistema za varenje	249	2,2	345	3,5	163	3,2	244	3,4	324	4,3
XIX Povrede, trovanja posledice delovanja spoljnih faktora	119	1,1	206	2,1	179	3,5	204	2,9	236	3,2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	140	1,2	251	2,5	161	3,2	124	1,7	149	2
VII Bolesti oka i pripojaka oka	130	1,1	228	2,3	165	3,3	159	2,2	117	1,6
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	167	1,5	226	2,3	100	2	78	1,2	91	1,2
Ostale grupe bolesti	48	0,4	172	1,6	79	1,6	106	1,6	84	1,2
UKUPNO	11318	100	9982	100	5044	100	7124	100	7449	100

Tabela br. 37 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	6092	53,8	2839	28,4	1354	26,8	1824	25,6	1814	24,4
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	821	7,3	1844	18,5	837	16,6	1000	14	1016	13,6
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	50	1	779	10,9	870	11,7
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	242	2,1	732	7,3	263	5,2	280	3,9	651	8,7
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	1358	12	1362	13,6	462	9,2	525	7,4	608	8,2
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	237	2,1	346	3,4	272	5,4	257	3,6	328	4,4
Akutni laringitis i traheitis (J04)	629	5,6	330	3,3	208	4,1	319	4,5	309	4,1
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	159	1,4	243	2,4	116	2,3	172	2,4	279	3,7
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	411	3,6	52	0,5	70	1,4	0	0	269	3,6
Druge specifične i nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	117	1	206	2,1	179	3,5	123	1,7	227	3
Ostale dijagnoze bolesti	1252	11,1	2028	20,5	1233	24,5	1845	26	1078	14,6
UKUPNO	11318	100	9982	100	5044	100	7124	100	7449	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Knjaževac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Knjaževac u petogodišnjem periodu kretao se od 7070 oboljenja u 2018. godini do 7315 u 2022. godini. Stopa oboljevanja u 2022. iznosi 6025,5/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 38). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 3824,5/1000 u 2022. godini. Ova grupa bolesti čini 63,5% ukupnog morbiditeta u 2022.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa morbiditeta u 2022. –1015,6‰).

Na trećem mestu u petogodišnjem periodu je **grupa zarazne i parazitarne bolesti** sa udelom od 4,3% u 2022. Godini.

Na četvrtom mestu u strukturi morbiditeta su **šifre za posebne namene U04,U07** sa 3,7% u 2022. godini (stopa 222,4‰).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti sistema za varenje** koje čine 3,4% u 2022. U 2022. godini stopa morbiditeta je 203,4‰.

Dve od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja: akutno zapaljenje ždrele i krajnika i akutne infekcije gornjih respiratornih puteva. Na trećem mestu je groznica nepoznatog porekla. Na četvrtom mestu su drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi sa 5,9% udela u 2022. godini. Na petom mestu je hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1,U07,2) (Tabela 39). Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Knjaževac u 2022. godini činile su 77% ukupnog morbiditeta.

Tabela br. 38 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	5512	78	4975	76,1	2924	79	2893	61,6	4643	63,5
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	315	4,5	456	7	188	5,1	1090	23,2	1233	16,9
I Zarazne bolesti i parazitarne bolesti	165	2,3	254	3,9	63	1,7	64	1,4	312	4,3
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	6	0,2	192	4,1	270	3,7
XI Bolesti sistema za varenje	219	3,1	194	3	82	2,2	74	1,6	247	3,4
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	229	3,2	171	2,6	122	3,3	100	2,1	142	1,9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	189	2,7	150	2,3	76	2,1	106	2,3	137	1,9
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	110	1,6	114	1,7	87	2,4	48	1	98	1,3
VII Bolesti oka i pripojaka oka	103	1,5	66	1	26	0,7	34	0,7	75	1
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	113	1,6	49	0,7	43	1,2	42	0,9	61	0,8
Ostale grupe bolesti	115	1,5	106	1,7	80	2,1	55	1,1	97	1,3
UKUPNO	7070	100	6535	100	3697	100	4698	100	7315	100

Tabela br. 39 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3986	56,4	3465	53	2234	60,4	1851	39,4	3071	42
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	877	12,4	1028	15,7	503	13,6	837	17,8	1186	16,2
Groznica nepoznatog porekla (R50)	62	0,9	224	3,4	79	2,1	828	17,6	679	9,3
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	194	2,7	195	3	92	2,5	233	5	430	5,9
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	6	0,2	192	4,1	263	3,6
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	25	0,4	154	2,4	9	0,2	19	0,4	203	2,8
Akutni bronhitis i bronchiolitis(J20-J21)	363	5,1	291	4,5	76	2,1	85	1,8	192	2,6
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	130	1,8	112	1,7	32	0,9	37	0,8	144	2
Bol u trbuhu i karlici (R10)	59	0,8	37	0,6	17	0,5	29	0,6	124	1,7
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika(J04)	47	1,7	51	1,6	17	1,1	79	1,7	114	1,6
Ostale dijagnoze bolesti	1327	17,8	978	14,1	632	16,4	508	10,8	909	12,3
UKUPNO	7070	100	6535	100	3697	100	4698	100	7315	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Boljevac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Boljevac u petogodišnjem periodu kretao se od 2812 oboljenja u 2018. godini do 2379 u 2022. godini. Stopa oboljevanja u 2022. iznosi 5072,5/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 40). U poslednjoj, 2022. godini, stopa obolevanja od respiratornih bolesti je bila 3464,8/1000 dece starosti 0-6 godina. Ova grupa bolesti čini 68,3% ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 13,5% u 2018. – 11,1% u 2022. godini. morbiditeta ove službe (stopa – 562,8‰ u 2022. godini).

Na trećem mestu u strukturi morbiditeta su **zarazne i parazitarne bolesti** (stopa morbiditeta u 2022. – 215,3‰).

Na četvrtom mestu sa najmanjim učešćem od 3,1% u 2022. i najvećim od 6,4% u 2020. godini su **bolesti kože i potkožnog tkiva** sa udelom prosečno od 4,7% u posmatranom periodu (stopa u 2022. godini – 157,8‰).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti uva i mastoidnog nastavka** (stopa morbiditeta u 2022. – 136,5‰).

Tri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve tri su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i akutno zapaljenje dušnica i krajnjih okrajaka dušnica. (Tabela 41). Ove dijagnoze čine 25,5% ukupnog morbiditeta. Na četvrtom mestu po učestalosti u 2022. godini je groznica nepoznatnog porekla, dok su drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi na petom mestu.

Tabela br. 40 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Boljevac u periodu 2018-2022. Godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	1684	59,9	1783	55,1	857	57,4	1278	64,3	1625	68,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinčki i laboratorijski nalazi	380	13,5	669	20,7	215	14,4	199	10	264	11,1
I Zarazne i parazitarne bolesti	158	5,6	242	7,5	67	4,5	75	3,8	101	4,2
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	146	5,2	115	3,6	96	6,4	99	5	74	3,1
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	104	3,7	107	3,3	31	2,1	39	2	64	2,7
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	3	0,2	40	2	40	1,7
XIX Povrede, trovanja posledice delovanja spoljnih faktora	45	1,6	55	1,7	40	2,7	51	2,6	39	1,6
XI Bolesti sistema za varenje	50	1,8	55	1,7	33	2,2	52	2,6	37	1,6
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	70	2,5	66	2	37	2,5	53	2,7	35	1,5
VII Bolesti oka i pripojaka oka	18	0,6	25	0,8	19	1,3	22	1,1	31	1,3
Ostale grupe bolesti	157	5,6	117	3,6	95	6,3	79	3,9	69	2,9
UKUPNO	2812	100	3234	100	1493	100	1987	100	2379	100

Tabela br. 41 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	890	32	777	24	373	25	589	29,6	2762	13,8
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	347	12,5	608	18,8	319	21,4	376	18,9	1217	6
Akutno zapaljenje dušnica i krajnjih ogranaka dušnica (J20-J21)	352	12,7	298	9,2	118	7,9	214	10,8	1155	5,7
Groznica nepoznatog nepoznatog porekla (R50)	248	8,9	214	6,6	131	8,8	71	3,6	1063	5,3
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	88	3,2	412	12,7	66	4,4	81	4,1	1052	5,2
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	107	3,8	92	2,8	86	5,8	75	3,8	997	4,9
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	20	0,7	116	3,6	2	0,1	4	0,2	903	4,5
Bolesti srednjeg uva i mastoidnog nastavka (H65-H75)	90	3,2	83	2,6	23	1,5	24	1,2	665	3,3
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	47	1,7	51	1,6	17	1,1	57	2,9	493	2,4
Bol u trbuhu i karlici (R10)	44	1,6	43	1,3	18	1,2	47	2,4	431	2,1
Ostale dijagnoze bolesti	549	19,7	540	16,8	340	22,8	449	22,5	9412	46,8
UKUPNO	2782	100	3234	100	1493	100	1987	100	20150	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece Okruga Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području okruga Zaječar u petogodišnjem periodu kretao se od 21170 oboljenja u 2018. godini do 17143 u 2022. godini. Stopa oboljevanja u 2022. iznosi 4342,2/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 42). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 2582,8/1000 u 2022. godini. Ova grupa bolesti čini 59,5% ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 14,3% morbiditeta ove službe u 2022. (stopa 610,1‰ u 2022. godini).

Na trećem mestu su **šifre za posebne namene U04, U07** (stopa morbiditeta u 2022. je 298,9 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Zarazne bolesti su na četvrtom mestu (stopa morbiditeta u 2022. je 187,9 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Bolesti sistema za varenje su na petom mestu (stopa morbiditeta u 2022. – 154‰).

Dve od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve dve su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika i akutne infekcije gornjih respiratornih puteva. (Tabela 43). Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi su na trećem mestu. Na četvrtom mestu je hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2) sa udelom od 6,8% u 2022. godini, a na petom akutni bronhitis i bronhiolitis. Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji okruga Zaječar u 2022. godini činile su 68,5% ukupnog morbiditeta

Tabela br.42 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području Okruga Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	16250	76,8	13376	67,7	6773	66,2	8035	58,2	10197	59,5
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1260	6	2296	11,6	1073	10,5	2439	17,7	2452	14,3
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	59	0,6	1011	7,3	1180	6,9
I Zarazne bolesti i parazitarne bolesti	843	4	843	4,3	290	2,8	246	1,8	742	4,3
XI Bolesti sistema za varenje	528	2,5	594	3	278	2,7	370	2,7	608	3,5
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	691	3,3	704	3,6	543	5,3	508	3,7	581	3,4
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	353	1,7	411	2,1	295	2,9	361	2,6	412	2,4
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	382	1,8	447	2,3	218	2,1	165	1,2	253	1,5
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	323	1,5	366	1,9	241	2,4	219	1,6	245	1,4
VII Bolesti oka i pripojaka oka	283	1,3	342	1,7	224	2,2	214	1,5	223	1,3
Ostale grupe bolesti	257	1,1	372	1,8	240	2,3	241	1,7	250	1,5
UKUPNO	21170	100	19751	100	10234	100	13809	100	17143	100

Tabela br. 43 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2018-2022.godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	10968	51,8	7081	35,9	3961	38,7	4264	30,9	5807	33,9
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	2045	9,7	3480	17,6	1659	16,2	2213	16	2544	14,8
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	624	2,9	1339	6,8	421	4,1	594	4,3	1181	6,9
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	59	0,6	1011	7,3	1173	6,8
Akutni bronhitis i bronchiolitis(J20-J21)	2073	9,8	1951	9,9	656	6,4	824	6	1054	6,1
Groznica nepoznatog nepoznatog porekla (R50)	441	2,1	788	4	569	5,6	1677	12,1	1018	5,9
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	456	2,2	322	1,6	81	0,8	23	0,2	524	3,1
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	512	2,4	559	2,8	453	4,4	409	3	507	3
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	766	3,6	451	2,3	255	2,5	455	3,3	470	2,7
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	330	1,6	399	2	174	1,7	258	1,9	451	2,6
Ostale dijagnoze bolesti	2955	13,9	3381	17,1	1946	19	2081	15	2414	14,2
UKUPNO	21170	100	19751	100	10234	100	13809	100	17143	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine kretao se od 13241 (2018. godina) do 10077 (2022. godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2022. godini iznosi 2073,4/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa oboljevanja iznosi 527,4‰ u 2022. godini) sa najčešćom dijagnozom akutne infekcije gornjih respiratornih puteva.

Na drugom i trećem mestu su **šifre za posebne namene U04, U07** (stopa – 527,4‰ u 2022. godini) i **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** (stopa – 397,7‰ u 2022. godini (Tabela 44).

Na četvrtom mestu su **bolesti sistema za varenje** (stopa – 132,9‰ u 2022. godini).

Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora bolesti sa stopom obolevanja –96,5‰ u 2022. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2022. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 60% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2) se nalazi na prvom mestu. Slede drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, akutno zapaljenje zdrela i krajnika, i druge bolesti creva i potrbušnice (Tabela 45).

Tabela br. 44 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	9851	74,4	8044	57,3	3084	22	2872	34,5	2760	27,4
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	62	0,4	1611	19,3	2563	25,4
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1209	9,1	2476	17,6	1263	9	1770	21,2	1933	19,2
XI Bolesti sistema za varenje	462	3,5	525	3,7	295	2,1	331	4	646	6,4
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	399	2,9	683	4,9	385	2,7	465	5,6	469	4,7
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	381	2,9	533	3,8	215	1,5	272	3,3	357	3,5
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	130	1	218	1,6	88	0,6	170	2	335	3,3
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	89	0,7	178	1,3	128	0,9	155	1,9	218	2,2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	184	1,4	460	3,3	204	1,5	259	3,1	212	2,1
I Zarazne i parazitarne bolesti	285	2,2	518	3,7	246	1,8	169	2	191	1,9
Ostale grupe bolesti	251	1,9	399	2,8	8064	57,5	259	3,1	393	3,9
UKUPNO	13241	100	14034	100	14034	100	8333	100	10077	100

Tabela br.45 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	62	1	1611	19,3	2563	25,4
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	308	2,3	1714	12,2	616	10	527	6,3	1177	11,7
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	1091	8,2	1750	12,5	855	13,9	869	10,4	1000	9,9
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	7069	53,4	4669	33,3	1740	28,4	1562	18,7	723	7,2
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	106	0,8	355	2,5	236	3,8	233	2,8	586	5,8
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	691	5,2	633	4,5	149	2,4	167	2	500	5
Bol u trbuhu i karlici (R10)	531	4	362	2,6	229	3,7	283	3,5	386	3,8
Druge određene, neodređne i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	399	3	683	4,9	385	6,3	3	0	371	3,7
Groznica nepoznatog porekla(R50)	370	2,8	400	2,9	418	6,8	960	11,5	370	3,7
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	277	2,1	374	2,7	158	2,6	205	2,5	266	2,6
Ostale dijagnoze bolesti	2399	18,2	3094	21,9	1287	21,1	1913	23	2135	21,2
UKUPNO	13241	100	14034	100	6135	100	8333	100	10077	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Knjaževac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine kretao se od 7054 (2018. godina) do 6827 (2022. godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2022. godini iznosi 2831,6/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 1418,5‰ u 2022. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa – 614,7‰ u 2022. godini) i **šifre za posebne namene U04,U07** (stopa – 178,3‰ u 2022. godini) (Tabela 46).

Na četvrtom mestu su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora bolesti kože i potkožnog tkiva** sa stopom obolevanja 76,9/1000 u 2022. godini. **Bolesti sistema za varenje** sa stopom obolevanja – 107‰ u 2022. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Knjaževac, 2022. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 72% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede groznica nepoznatog porekla, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, groznica nepoznatog porekla i hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2). To je pet najčešćih razloga zbog kojih su se deca školskog uzrasta opštine Knjaževac obraćala pedijatru u 2022. godini (Tabela 47).

Tabela br. 46 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	4557	64,6	4067	65	2180	66,9	2021	49,2	3420	50,1
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	492	7	547	8,7	257	7,9	933	22,7	1482	21,7
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	36	1,1	416	10,1	430	6,3
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	506	7,2	418	6,7	169	5,2	202	4,9	374	5,5
XI Bolesti sistema za varenje	360	5,1	335	5,4	73	2,2	86	2,1	258	3,8
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	244	3,5	192	3,1	119	3,7	120	2,9	162	2,4
I Zarazne i parazitarne bolesti	128	1,8	176	2,8	100	3,1	29	0,7	139	2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	198	2,8	113	1,8	48	1,5	66	1,6	105	1,5
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	87	1,2	84	1,3	50	1,5	67	1,6	93	1,4
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	31	0,4	28	0,4	36	1,1	20	0,5	76	1,1
Ostale grupe bolesti	451	6,4	301	4,8	192	5,8	151	3,7	288	4,2
UKUPNO	7054	100	6261	100	3260	100	4111	100	6827	100

Tabela br. 47 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3657	51,9	3152	50,3	1678	51,5	1522	37	2507	36,7
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	446	6,4	539	8,6	249	7,6	374	9,1	710	10,4
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99, R11-R49...R88-R99)	297	4,2	280	4,5	111	3,4	228	5,5	655	9,6
Groznica nepoznatog porekla (R50)	37	0,5	114	1,8	72	2,2	614	14,9	616	9
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	36	1,1	416	10,1	427	6,3
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S001-S01...T13-T14)	370	5,2	293	4,7	131	4	164	4	299	4,4
Bol u trbuhu i karlici (R10)	158	2,2	153	2,4	74	2,3	91	2,2	211	3,1
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	192	2,7	192	3	31	1	41	1	163	2,4
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	162	2,3	125	2	87	2,7	78	1,9	127	1,9
Druge bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H62,...H92-H95)	39	0,6	52	0,8	29	0,9	54	1,3	74	1,1
Ostale dijagnoze bolesti	1696	24	1361	21,9	762	23,3	529	13	1038	15,1
UKUPNO	7054	100	6261	100	3260	100	4111	100	6827	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Boljevac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Boljevac u periodu 2018.-2022. godine kretao se od 4705 (2018.godina) do 4163 (2022.godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2022. godini iznosi 4175,5/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 2255,8‰ u 2022. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa u 2022.-619,8‰) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa –287,9‰ u 2022. godini).

Na četvrtom mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** sa stopom obolevanja 190,6/1000 u 2022. godini. (Tabela 48)

Šifre za posebne namene U04, U07 (4,2% u 2022.) sa stopom obolevanja – 173,5‰ u 2022. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Boljevac 2022. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 64,8% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva,), drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, druge specifične, nespecifične i višestruke povrede, akutni bronhitis I bronchiolitis i hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2). Ovo je pet najčešćih razloga zbog kojih su se deca školskog uzrasta opštine Boljevac obraćala pedijatru u 2022. godini (Tabela 49).

Tabela br. 48 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	2605	55,4	2325	52,7	1239	54	1434	48,2	2249	54
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	609	12,9	620	14	367	16	389	13,1	618	14,8
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	231	4,9	264	6	114	5	141	4,7	278	6,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	333	7,1	365	8,3	101	4,4	243	8,2	190	4,6
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	8	0,3	177	6	173	4,2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	185	3,9	175	4	107	4,7	114	3,8	146	3,5
XI Bolesti sistema za varenje	138	2,9	93	2,1	56	2,4	79	2,7	128	3,1
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	156	3,3	192	4,3	85	3,7	71	2,4	119	2,9
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	96	2,1	96	2,2	70	3	67	2,3	63	1,5
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	129	2,7	101	2,3	43	1,9	62	2,1	60	1,4
Ostale grupe bolesti	223	4,8	184	4,1	106	4,6	196	6,5	139	3,3
UKUPNO	4705	100	4415	100	2296	100	2973	100	4163	100

Tabela br. 49 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1679	35,6	1190	27	657	28,6	762	25,6	1519	36,5
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	534	11,3	826	18,7	403	17,6	404	13,6	424	10,2
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	313	6,7	367	8,3	144	6,3	166	5,6	303	7,3
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	136	2,9	218	4,9	92	4	112	3,8	262	6,3
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	234	5	171	3,9	104	4,5	137	4,6	188	4,5
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	8	0,3	177	6	173	4,2
Groznica nepoznatog porekla(R50)	151	3,2	143	3,2	126	5,5	113	3,8	158	3,8
Bol u trbuhu i karlici (R10)	145	3,1	110	2,5	97	4,2	110	3,7	157	3,8
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	88	1,9	62	1,4	34	1,5	53	1,8	92	2,2
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	68	1,4	149	3,4	61	2,7	55	1,8	84	2
Ostale dijagnoze bolesti	1357	28,9	1179	26,7	570	24,8	884	29,7	803	19,2
UKUPNO	4705	100	4415	100	2296	100	2973	100	4163	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine Okruga Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području okruga Zaječar u periodu 2018.-2022. godine kretao se od 25000 (2018.godina) do 21067 (2022.godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2022. godini iznosi 2548/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa –1019,5‰ u 2022. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** (stopa – 487,8‰ u 2022. godini) i **šifre za posebne namene U04** (stopa –382,9‰ u 2022. godini).

Na četvrtom mestu su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora bolesti** sa stopom obolevanja 135,6/1000 u 2022. godini. (Tabela 50). **Bolesti sistema za varenje** sa stopom obolevanja – 124,8‰ u 2022. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji okruga Zaječar 2022. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 63,1% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2), drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i groznica nepoznatog porekla. Ovih pet dijagnoza su najčešći razlozi zbog kojih su se deca školskog uzrasta okruga Zaječar obraćala pedijatru u 2022. godini (Tabela 51).

Tabela br. 50 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području Okruga Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	17013	68,1	14436	58,4	6503	55,6	6327	41	8429	40
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	2310	9,2	3643	14,7	1887	16,1	3092	20,1	4033	19,1
XXII Šifre za posebne namene U04, U07	0	0	0	0	106	0,9	2204	14,3	3166	15
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1136	4,5	1365	5,5	668	5,7	808	5,2	1121	5,3
XI Bolesti sistema za varenje	960	3,8	953	3,9	424	3,6	496	3,2	1032	4,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	784	3,1	917	3,7	419	3,6	463	3,1	638	3
I Zarazne i parazitarne bolesti	746	3	1059	4,3	447	3,8	441	2,9	520	2,5
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	346	1,4	403	1,6	181	1,5	299	1,9	488	2,3
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	567	2,3	748	3	359	3,1	439	2,8	463	2,2
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	320	1,3	338	1,4	246	2,2	267	1,7	320	1,5
Ostale grupe bolesti	818	3,3	848	3,5	451	3,9	581	3,8	857	4,2
UKUPNO	25000	100	24710	100	11691	100	15417	100	21067	100

Tabela br. 51 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2018-2022.

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrelo i krajnika (J02-J03)	12405	49,6	9011	36,5	4075	34,9	3846	24,9	4749	22,5
Hitna upotreba U07 (Covid 19-U07.1, U07.2)	0	0	0	0	106	0,9	2204	14,3	3163	15
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99, R11-R49...R88-R99)	918	3,7	2361	9,6	871	7,5	921	6	2135	10,1
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	2071	8,3	3115	12,6	1507	12,9	1683	10,9	2134	10,1
Groznica nepoznatog porekla (R50)	558	2,2	657	2,7	616	5,3	1687	10,9	1144	5,4
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S001-S01...T13-T14)	905	3,6	1194	4,8	608	5,2	279	1,8	932	4,4
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	419	1,7	554	2,2	301	2,6	327	2,1	841	4
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	1078	4,3	916	3,7	301	2,6	356	2,3	757	3,6
Bol u trbuhu i karlici (R10)	834	3,3	625	2,5	400	3,4	484	3,1	754	3,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	507	2,1	648	2,6	306	2,6	338	2,2	477	2,4
Ostale dijagnoze bolesti	5305	21,2	5629	22,8	2600	22,1	3292	21,5	3981	18,9
UKUPNO	25000	100	24710	100	11691	100	15417	100	21067	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Zaječar

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Zaječar u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 1361 u 2018. do 1037 u 2022. godini. Stopa morbiditeta u 2022. godini – 47,0‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema**. Stopa oboljevanja u 2022. godini je bila 35,9/1000.

U drugu grupu spadaju **tumori** sa 21,9% udela u ukupnom morbiditetu u 2022. (stopa u 2022. godini- 10,3‰).

Na trećem mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** (3,8% u 2022., stopa morbiditeta u 2022. iznosila je 1,8‰) (Tabela 52).

Na teritoriji opštine Zaječar, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2022. godini najčešće su ostvarivane pod dijagnozama: bolesti menopause-klimakterijuma (15,3%), zapaljenje grlića materice (13%), poremećaji menstruacije (12,2%), tumor glatkog mišića materice (10,2%), i zapaljenje mokraćne bešike (9,8%)

Prvih pet dijagnoza čine 65% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 53).

Tabela br. 52 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1061	78	799	75,2	619	73,9	898	79,5	770	74,3
II Tumori	186	13,7	148	13,9	159	19	213	18,8	227	21,9
I Zarazne i parazitarne bolesti	114	8,4	116	10,9	60	7,2	19	1,7	40	3,8
Ostale grupe bolesti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	1361	100	1063	100	838	100	1130	100	1037	100

Tabela br. 53 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bolesti menopauze-klimakterijuma (N95)	190	14	162	15,2	65	7,8	242	21,4	159	15,3
Zapaljenje grlića materice (N72)	248	18,2	173	16,3	150	17,9	350	31	135	13
Poremećaji menstruacije (N91-N92)	240	17,6	175	16,5	81	9,7	172	15,2	126	12,2
Tumor glatkog mišića materice (D25)	165	12,1	72	6,8	105	12,5	127	11,2	106	10,2
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	72	5,3	85	8	75	9	0	0	102	9,8
Ostale dijagnoze bolesti	446	32,8	396	37,2	362	43,1	239	21,2	409	39,5
UKUPNO	1361	100	1063	100	838	100	1130	100	1037	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Knjaževac

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Knjaževac u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja varira od 680 u 2018. godini do 717 u 2022. godini. Stopa morbiditeta na 1000 žena starijih od 15 godina u 2022. godini iznosi 62,1‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema**, koje su zastupljene sa 91,2%. Stopa oboljevanja u 2022. godini je bila 56,6/1000.

U drugu grupu spadaju **trudnoća, rađanje o babinje** (3,3% u 2022. godini) i u treću **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa prosekom od 3,2% udela u ukupnom morbiditetu (stopa u 2022. godini –1,9‰).

Slede **tumori** (1,8% u 2022. godini) i **bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaj imuniteta** (0,3% u 2022.) (Tabela 54).

Na teritoriji opštine Knjaževac su posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2022. godini najčešće ostvarivane pod dijagnozom zapaljenje grlića materice (32,5%), druga zapaljenja ženskih karličnih organa (15,3%), bolesti menopause klimakterijuma (15,3%), bolesti menopause klimakterijuma (14,8%), poremećaji menstruacije (11%) i zapaljenje mokraćne bešike (5,7%). Prvih pet dijagnoza čine 79,3% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 55).

Tabela br. 54 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	595	87,5	182	97,9	677	89,1	1067	91,4	654	91,2
XV Trudnoća, radjanje i babinje	4	0,6	0	0	49	6,4	20	1,7	24	3,3
XVIII Simptomi i znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	40	5,9	2	1,1	18	2,4	42	3,6	22	3,1
II Tumori	26	3,8	1	0,5	12	1,6	25	2,2	13	1,8
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaj imuniteta	6	0,9	0	0	0	0	3	0,3	2	0,3
Ostale grupe bolesti	0	0	0	0	2	0,3	2	0,2	2	0,3
UKUPNO	680	100	186	100	760	100	1167	100	717	100

Tabela br. 55 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zapaljenje grlića materice (N72)	30	4,4	14	7,5	64	8,4	229	19,6	233	32,5
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71, N73-N77)	195	28,7	99	53,2	266	35	316	27,1	110	15,3
Bolesti menopauze-klimakterijuma (N95)	64	9,4	11	5,9	71	9,3	154	13,2	106	14,8
Poremećaji menstruacije (N91-N92)	144	21,2	36	19,4	145	19,1	214	18,3	79	11
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	44	6,5	6	3,2	47	6,2	45	3,9	41	5,7
Ostale dijagnoze bolesti	203	29,8	20	10,8	167	22	209	17,9	148	20,7
UKUPNO	680	100	186	100	760	100	1167	100	717	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Boljevac

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Boljevac u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 577 u 2018. godini do 1089 u 2022 godini. Stopa morbiditeta u 2022. godini iznosila je 238 na 1000 žena starijih od 15 godina.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema** čiji broj se u posmatranom periodu kreće od 90,8% u 2018. do 89,8% u 2022. godini. Stopa oboljevanja u 2022. godini je bila 213,7/1000.

Na drugom i trećem mestu mestu po učestalosti su **tumori** (6,6%) i **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 2,6% udela u 2022. (stopa za tumore u 2022. godini – 15,7‰, a za simptome, znake i patološke kliničke i laboratorijske nalaze 6,2‰) u ukupnom morbiditetu.

Na četvrtom mestu je grupa **trudnoća, rađanje i babinje** sa učešćem od 0,6%, a na petom **zarazne i parazitarne bolesti** sa 0,3% (Tabela 56).

Na teritoriji opštine Boljevac, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2022. godini najčešće ostvarivane pod dijagnozama: zapaljenje mokraćne bešike (32,4%), druga zapaljenja ženskih karličnih organa (20,4%), bolesti menopauze (15,8%), bolesti dojke (14,1%) i tumori glatkog mišića materice (6,2%). Prvih pet dijagnoza čine 88,9% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 57).

Tabela br. 56 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	524	90,8	539	89,1	456	81,3	854	83,1	978	89,8
II Tumori	34	5,9	23	3,8	54	9,6	125	12,1	72	6,6
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	2	0,3	23	3,8	23	4,1	26	2,5	28	2,6
XV Trudnoća, rođanje i babinje	5	0,9	8	1,3	5	0,9	6	0,6	7	0,6
I Zarazne i parazitarne bolesti	2	0,3	3	0,5	2	0,4	0	0	3	0,3
Ostale grupe bolesti	10	1,8	9	1,5	21	3,7	18	1,7	1	0,1
UKUPNO	577	100	605	100	561	100	1029	100	1089	100

Tabela br. 57 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	147	25,5	116	19,2	172	30,7	313	30,4	353	32,4
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71,N73-N77)	129	22,4	106	17,5	88	15,7	195	19	222	20,4
Bolesti menopause-klimakterijuma (N95)	89	15,4	122	20,2	54	9,6	75	7,3	172	15,8
Bolesti dojke (N60-N64)	70	12,1	74	12,2	87	15,5	176	17,1	154	14,1
Tumori glatkog mišića materice (D25)	25	4,3	11	1,8	47	8,4	117	11,4	67	6,2
Ostale dijagnoze bolesti	117	20,3	176	29,1	113	20,1	153	14,8	121	11,1
UKUPNO	577	100	605	100	561	100	1029	100	1089	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena Okruga Zaječar

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji okruga Zaječar u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 2618 u 2018. do 2843 u 2022. godini. Stopa morbiditeta u 2022. godini – 74,4‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema** sa 83,1% u proseku. Stopa oboljevanja u 2022. godini je bila 62,9/1000.

U drugu grupu spadaju **tumori** sa 11% udela u ukupnom morbiditetu u 2022. (stopa u 2022. godini- 8,2‰).

Na trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (1,7% u 2022) (Tabela 58).

Na teritoriji okruga Zaječar, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2022. godini najčešće su ostvarivane pod dijagnozama: zapaljenje mokraćne bešike (17,4%), bolesti menopause-klimakterijuma (15,4%), zapaljenje grlića materice (13,2%), druga zapaljenja ženskih karličnih organa (11,7%) i bolesti dojke(8,4%). Prvih pet dijagnoza čine 66,1% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 59).

Tabela br. 58 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	2180	83,3	1520	82	1752	81,1	2819	84,8	2402	84,5
II Tumori	246	9,4	172	9,3	225	10,4	363	10,9	312	11
XVIII Simptomi i znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	42	1,6	25	1,3	41	1,9	68	2	50	1,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	123	4,7	120	6,5	63	2,9	23	0,7	43	1,5
XV Trudnoća, rođanje i babinje	9	0,3	8	0,4	54	2,5	26	0,8	31	1,1
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa	6	0,2	5	0,3	21	1,1	21	0,6	2	0,1
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	2	0,1	2	0,1	1	0	4	0,1	1	0
Ostale grupe bolesti	10	0,4	2	0,1	2	0,1	2	0,1	2	0,1
UKUPNO	2618	100	1854	100	2159	100	3326	100	2843	100

Tabela br. 59 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2018-2022. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	263	10	207	11,2	294	13,6	358	10,7	496	17,4
Bolesti menopause-klimakterijuma (N95)	343	13,1	295	15,9	190	8,8	471	14,2	437	15,4
Zapaljenje grlića materice (N72)	279	10,7	201	10,8	219	10,1	617	18,6	376	13,2
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71, N73-N77)	324	12,4	205	11,1	354	16,4	511	15,4	332	11,7
Bolesti dojke (N60-N64)	113	4,3	92	5	104	4,8	200	6	239	8,4
Ostale dijagnoze bolesti	1296	49,5	854	46	998	46,3	1169	35,1	963	33,9
UKUPNO	2618	100	1854	100	2159	100	3326	100	2843	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Zaječar

Na području opštine Zaječar u periodu od 2018-2022.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje, 3776 oboljenja. Stopa morbiditeta u 2022. godini je bila 66,6/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (67,5% u proseku), *zubni karijes* (26,3% prosečno), i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (6,2% u proseku)(Tabela 60).

Tabela br. 60 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Zaječar, 2018-2022. Godine

Dijagnoze prema MKB-X		2018	2019	2020	2021	2022
Zubni karijes (K02)	N	1328	1289	614	828	951
	%	29,3	29,5	16,9	26,2	29,7
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	2999	2873	2764	2088	2024
	%	66,3	65,8	76,1	66,1	63,3
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	199	204	253	242	223
	%	4,4	4,7	7,0	7,7	7
UKUPNO	N	4526	4366	3631	3158	3198
	%	100	100	100	100	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Knjaževac

Na području opštine Knjaževac, u periodu od 2018-2022.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje, 10405 oboljenja. Stopa morbiditeta u 2022. godini je bila 402,8/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (87,7% u 2022.), sledi *zubni karijes* (11%. u 2022. godini) i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (1,3% u 2022.)(Tabela 61)

Tabela br. 61 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Knjaževac, 2018-2022. Godine

Dijagnoze prema MKB-X		2018	2019	2020	2021	2022
Zubni karijes (K02)	N	2298	1813	1174	1570	1122
	%	19,8	16,2	14,1	14,7	11
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	9225	9292	7092	9012	8957
	%	79,5	83,0	85,0	84,4	87,7
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	85	94	73	91	129
	%	0,7	0,8	0,9	0,9	1,3
UKUPNO	N	11608	11199	8339	10673	10208
	%	100	100	100	100	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Boljevac

Na području opštine Boljevac, u periodu od 2018-2022.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 4359 oboljenja. Stopa u 2022. godini iznosila je 411,4/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *zubni karijes* (50,1% u 2022), *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (45,8% u 2024.) i *druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica* (prosečno 4,2%)(Tabela 62).

Tabela br. 62 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Boljevac, 2018-2022. godine

Dijagnoze prema MKB-X		2018	2019	2020	2021	2022
Zubni karijes (K02)	N	1800	2073	2143	2356	2099
	%	41,7	44,3	52,9	51,7	50,1
45,8Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	2455	2347	1769	1916	1917
	%	56,9	50,1	43,6	42,1	45,8
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	60	264	142	282	174
	%	1,4	5,6	3,5	6,2	4,2
UKUPNO	N	4315	4684	4054	4554	4190
	%	100	100	100	100	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba Okruga Zaječar

Na području okruga Zaječar, u periodu od 2018-2022.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 18541 oboljenja. Stopa u 2022. godini iznosila je 210,6/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (72,1% u proseku), *zubni karijes* (25,2% prosečno) i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (2,7% u proseku) (Tabela 63)

Tabela br. 63 Morbiditet u stomatološkoj službi okruga Zaječar, 2018-2022. godine

Dijagnoze prema MKB-X		2018	2019	2020	2021	2022
Zubni karijes (K02)	N	5426	5175	3931	4754	4172
	%	26,5	25,6	24,5	25,9	23,7
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	14679	14512	11625	13016	12898
	%	71,8	71,7	72,5	70,8	73,3
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	344	562	468	615	526
	%	1,7	2,8	2,9	3,3	3
UKUPNO	N	20449	20249	16024	18385	17596
	%	100	100	100	100	100

2.2 BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET

U toku 2022. godine stanovništvo u okrugu Zaječar ostvarilo je 24593 epizoda bolničkog lečenja u **opštim bolnicama Zaječarskog okruga** (Opšta bolnica Zaječar i Opšta bolnica Knjaževac). Stopa hospitalizacije je 294,47‰.

Vodeće mesto u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika imaju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* sa 8720 hospitalizovanih (35,46%) i stopom od 104,41‰ (zbog činjenice da dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta).

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije *Bolesti sistema za disanje* čineći 12,10% svih stacionarno lečenih osoba u 2022. godini. Usled ovih bolesti ostvareno je ukupno 2975 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu 35,62‰ (Tabela 64).

Na trećem mestu je grupa *bolesti sistema krvotoka*. U 2022. godini stanovnici okruga Zaječar ostvarili su 2312 hospitalizacije, što je 9,40% svih bolnički lečenih, a 27,68 na 1000 stanovnika. *Zarazne i parazitarne bolesti* su na četvrtom mestu po učestalosti među bolnički lečenima (1914 ili 7,78% bolničkog morbiditeta) sa stopom hospitalizacije 22,92‰.

Peto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *Bolesti sistema za varenje* sa 1528 epizoda bolničkog lečenja i učešćem od 6,21%, sa stopom hospitalizacije oko 18,30 na 1000 stanovnika.

Među najučestalijim uzrocima hospitalizacije je i grupa *bolesti mokraćno polnog sistema*, na šestom mestu, sa 1211 hospitalizovanih i učešćem u ukupno hospitalizovanom stanovništvu od 4,92% i stopom od 14,50 na 1000 stanovnika.

Navedene grupe oboljenja čine 75,88% hospitalno lečenih stanovnika u opštim bolnicama Zaječarskog okruga.

Tabela br. 64. Struktura bolničkog morbiditeta u opštim bolnicama okruga Zaječar i stopa hospitalizacije (na 1000) stanovnika u 2022. godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	1914	7,78	22,92
Tumori (C00-D48)	1085	4,41	12,99
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	359	1,46	4,30
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	296	1,20	3,54
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	731	2,97	8,75
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	293	1,19	3,51
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	153	0,62	1,83
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	17	0,07	0,20
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	2312	9,40	27,68
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	2975	12,10	35,62
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	1528	6,21	18,30
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	311	1,26	3,72
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	684	2,78	8,19
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	1211	4,92	14,50
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	765	3,11	52,47
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	38	0,15	0,46
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	4	0,02	0,05
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	629	2,56	7,53
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	568	2,31	6,80
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	8720	35,46	104,41
Šifre za posebne namene (U)	0	0,0	0,0
UKUPNO	24593	100,0	294,47

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2022. godini ukupno sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 65 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno; hemoterapijska seansa zbog tumora; Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama; infekcija uzrokovana koronavirusima; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; zapaljenje pluća, neoznačeno; kolika bubrega, neoznačena i posmatranje zbog sumnje na infarkt srca.

Tabela br. 65 Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2022.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	6978	28,37	83,55
Zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno (J12)	1702	6,92	20,38
Hemoterapijska seansa zbog tumora (Z51)	1271	5,17	15,22
Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama (B97)	1141	4,64	13,66
Infekcija uzrokovana koronavirusima (B34)	543	2,21	6,50
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti (F11)	410	1,67	4,91
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	300	1,22	3,59
Zapaljenje pluća, neoznačeno (J18)	207	0,84	2,48
Kolika bubrega, neoznačena (N23)	191	0,78	2,29
Posmatranje zbog sumnje na infarkt srca (Z03)	188	0,76	2,25
Ostale	11662	47,42	139,64
UKUPNO	24593	100,00	294,47

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika (10975 ispisanih) u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2022.godini je 726, što daje stopu bolničkog leteliteta od 6,62%.

U toku 2022. godine stanovništvo u opštini Zaječar ostvarilo je 15951 epizoda bolničkog lečenja u **Opštoj bolnici Zaječar**. Stopa hospitalizacije je 332,37‰.

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika imaju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* čineći 51,88% svih stacionarno lečenih osoba u 2022.godini (Tabela 66), verovatno zbog činjenice da dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta. Usled ove grupe bolesti bilo je ukupno 8275 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu oboljenja najviša i iznosi 172,43‰.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije su *bolesti sistema krvotoka*. U 2022.godini u Opštoj bolnici Zaječar ostvareno je 1527 hospitalizacija, što je 9,57% svih bolnički lečenih, a 31,82 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu su *bolesti sistema za varenje* sa 906 hospitalizovanih (5,68%) i stopom od 18,88‰.

Četvrto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *bolesti mokraćno-polnog sistema* sa 731 epizoda bolničkog lečenja i učešćem od 4,58% i stopom hospitalizacije oko 15,23 na 1000 stanovnika.

Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja su na petom mestu po učestalosti među bolnički lečenima stanovnicima (653 ili 4,09% bolničkog morbiditeta) sa stopom hospitalizacije 13,61‰.

Tumori sa 632 hospitalizovanih i učešćem od 3,96% zauzimaju šesto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije. Stopa hospitalizacije je 13,17‰.

Navedene grupe oboljenja čine 79,77% hospitalno lečenih stanovnika u Opštoj bolnici Zaječar.

Tabela br. 66 Struktura bolničkog morbiditeta u Opštoj bolnici Zaječar i stopa hospitalizacije (na 1000) stanovnika u 2022. godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	132	0,83	2,75
Tumori (C00-D48)	632	3,96	13,17
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	140	0,88	2,92
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	181	1,13	3,77
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	653	4,09	13,61
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	168	1,05	3,50
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	148	0,93	3,08
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	10	0,06	0,21
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	1527	9,57	31,82
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	527	3,30	10,98
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	906	5,68	18,88
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	145	0,91	3,02
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	477	2,99	9,94
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	731	4,58	15,23
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	495	3,10	56,98
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	23	0,14	0,48
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	4	0,03	0,08
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	458	2,87	9,54
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	319	2,00	6,65
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	8275	51,88	172,43
Šifre za posebne namene (U)	0	0,00	0,00
UKUPNO	15951	100,00	332,37

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika u Opštoj bolnici Zaječar u 2022. godini ukupno sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 67 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; hemoterapijska seansa zbog tumora; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; zapaljenje pluća uzrokovano drugim virusima; kolika bubrega, neoznačena; stezanje u grudima, neoznačeno; seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen; spontani porođaj glavom; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora i raniji infarkt miokarda.

Tabela br. 67. Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u Opštoj bolnici Zaječar u 2022.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	6836	42,86	142,44
Hemoterapijska seansa zbog tumora (Z51)	1271	7,97	26,48
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti (F11)	410	2,57	8,54
Zapaljenje pluća uzrokovano drugim virusima (J12)	181	1,13	3,77
Kolika bubrega, neoznačena (N23)	156	0,98	3,25
Stezanje u grudima, neoznačeno (I20)	150	0,94	3,13
Seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen (M05)	149	0,93	3,10
Spontani porođaj glavom (O80)	147	0,92	3,06
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	135	0,85	2,81
Raniji infarkt miokarda (I25)	111	0,70	2,31
Ostale	6405	40,15	133,46
UKUPNO	15951	100,00	332,37

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika (7554 ispisanih) u opštini Zaječar u 2022.godini je 549, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 7,27%.

U toku 2022. godine stanovništvo opštine Knjaževac ostvarilo je 8642 epizode bolničkog lečenja u **Opštoj bolnici Knjaževac**. Stopa hospitalizacije je 341,03‰ (Tabela 68).

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika opštine Knjaževac, imaju *bolesti sistema za disanje* čineći 28,33% svih stacionarno lečenih osoba u 2022.godini (Tabela 68). Usled ovih bolesti ostvareno je ukupno 2448 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu oboljenja 96,60‰.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije u 2022. godini su *zarazne i parazitarne bolesti* sa 1782 hospitalizacije, što je 20,62% svih bolnički lečenih, a 70,32 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu su *bolesti sistema krvotoka* sa 785 hospitalizovanih sa stopom 30,98 ‰ i učešćem od 9,08%.

Četvrto mesto zauzima grupa *bolesti sistema za varenje* sa 622 hospitalizovanih i učešćem od 7,20% u strukturi bolničkog morbiditeta i stopom hospitalizacije 24,55 ‰. Grupa *bolesti mokraćno-polnog sistema* sa 480 hospitalizacija i učešćem od 5,55% u bolnički lečenom stanovništvu je na petom mestu. Stopa hospitalizacije je 18,94/1000.

Hospitalizacije usled *tumora* su na šestom mestu po učestalosti među bolnički hospitalizovanim stanovnicima (453 ili 5,24% učešća) sa stopom hospitalizacije 17,88 na 1000 stanovnika.

Navedene grupe oboljenja čine 76,02% hospitalno lečenih stanovnika u Opštoj bolnici Knjaževac.

Tabela br. 68. Struktura bolničkog morbiditeta u Opštoj bolnici Knjaževac i stopa hospitalizacije na 1000 stanovnika u 2022.godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	1782	20,62	70,32
Tumori (C00-D48)	453	5,24	17,88
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	219	2,53	8,64
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	115	1,33	4,54
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	78	0,90	3,08
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	125	1,45	4,93
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	5	0,06	0,20
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	7	0,08	0,28
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	785	9,08	30,98
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	2448	28,33	96,60
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	622	7,20	24,55
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	166	1,92	6,55
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	207	2,40	8,17
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	480	5,55	18,94
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	270	3,12	64,00
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	15	0,17	0,59
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	0	0,00	0,00
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	171	1,98	6,75
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	249	2,88	9,83
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	445	5,15	17,56
Šifre za posebne namene (U)	0	0,00	0,00
UKUPNO	8642	100,0	341,03

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika opštine Knjaževac u 2022.godini ukupno, sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 69 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika opštine Knjaževac su bili: zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno; Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama; infekcija uzrokovana koronavirusima; posmatranje zbog sumnje na infarkt srca; druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; zapaljenje pluća, neoznačeno; ekstrakorporalna dijaliza; sekundarna anemija uzrokovana nedostatkom gvožđa, nakon gubitka krvi (hroničnog) i zapaljenje mokraćne bešike, neoznačeno .

Među najčešćim uzrocima hospitalizacije su Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama i infekcija uzrokovana koronavirusima i čine 92,14% grupe Zarazne i parazitarne bolesti, koja u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika opštine Knjaževac zauzima drugo mesto.

Tabela br. 69 Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u Opštoj bolnici Knjaževac u 2022.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno (J12)	1701	19,68	67,12
Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama (B97)	1140	13,19	44,99
Infekcija uzrokovana koronavirusima (B34)	502	5,81	19,81
Posmatranje zbog sumnje na infarkt srca (Z03)	188	2,18	7,42
Druge vrste zapaljenja pluća uzrokovane neoznačenim mikroorganizmom (J18)	172	1,99	6,79
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	165	1,91	6,51
Zapaljenje pluća, neoznačeno (J18)	163	1,89	6,43
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	142	1,64	5,60
Sekundarna anemija uzrokovana nedostatkom gvožđa, nakon gubitka krvi (hroničnog) (D50)	131	1,52	5,17
Zapaljenje mokraćne bešike, neoznačeno (N30)	120	1,39	4,74
Ostale	4218	48,81	166,45
UKUPNO	8642	100,0	341,03

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika opštine Knjaževac (ukupno 3421 ispisanih) u 2022.godini je 177, što daje stopu bolničkog letaliteta od 5,17%.

Specijalna bolnica za rehabilitaciju "Gamzigrad" pruža zdravstvenu zaštitu stanovništvu sa područja okruga Zaječar, Bor i Braničevskog okruga, ali i ukupnom stanovništvu Republike Srbije. U 2022. godini ostvareno je 2135 hospitalizacija zbog nege koja uključuje upotrebu rehabilitacionih procedura (Z50), a stopa letaliteta je 0,13%.

3. Organizacija, kadrovi, rad i korišćenje zdravstvene zaštite

3.1 Mreža zdravstvenih ustanova i kadrovi

Uredba o Planu mreže zdravstvenih ustanova (poslednje izmene i dopune objavljene u "Službenom glasniku RS" br. 37/12, 8/14 i 92/15) utvrđuje broj, strukturu, kapacitete i prostorni raspored zdravstvenih ustanova u državnoj svojini i njihovih organizacionih jedinica po nivoima zdravstvene zaštite. Uredbom je određeno da, na području za koje je nadležan Zavod za javno zdravlje Zaječar, zdravstvenu zaštitu stanovništva opštine Zaječar obezbeđuje Zdravstveni centar Zaječar (Dom zdravlja i Opšta bolnica).

Podaci o kadrovima prikazani u Tabeli 70. i odnose se na zaposlene na *neodređeno i određeno* radno vreme.

U Zdravstvenom centru Zaječar u 2022. godini bilo je ukupno 898 zaposlenih, od čega 724 (80,6%) zdravstvenih radnika i saradnika i (21,8%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne spreme bilo je 196 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 528 sa višom, srednjom i nižom. Lekara i stomatologa je bilo 184 (od toga specijalista 118 ili 65,9%) i farmaceuta i saradnika 12. Tokom 2022. godine. zabeležen je nešto manji broj radnika nego predhodnih godina.

Tabela 70. Radnici u Zdravstvenom centru Zaječar, 2018-2022. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)		2018	2019	2020	2021	2022	
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	189	191	179	182	184
		Farmaceuti i Saradnici	11	11	12	14	12
	Svega	200	202	191	196	196	
Viša, srednja i niža SS		510	533	532	536	528	
Ukupno zdravstvenih radnika		710	735	723	732	724	
Nemedicinski radnici		179	179	183	186	175	
Ukupan broj radnika		889	914	906	918	899	

Ukupan broj lekara i stomatologa u poslednjoj 2022. godini imao je povećanje u odnosu na predhodnu posmatranu godinu. Broj farmaceuta i saradnika se u datom petogodišnjem period kretao od 11 do 14 u poslednjoj godini je broj ovih radnika iznosio 12. Ukupan broj radnika zaposlenih u Zdravstvenom centru Zaječar tokom 2022. godine je manji u odnosu na 2021. godinu za 2 % (indeks $2022/21.=98\%$). U period od 2018 do 2022. godine broj nemedicinskih radnika kretao se na sledeći način; 2018 i 2019. godine 179, da bi tokom 2020. godine taj broj bio nešto viši i iznosio je 183, 2021. godine-186 nemedicinskih radnika, a poslednje 2022. godine broj nemedicinskih radnika se smanjio i iznosio je 175 (Tabela 70).

Tabela 71. Radnici u Domu zdravlja Boljevac, 2018-2022. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)			2018	2019	2020	2021	2022
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	22	20	20	20	20
		Farmaceuti i Saradnici	0	0	0	0	0
		Svega	22	20	20	20	20
	Viša, srednja i niža SS		43	40	39	39	40
Ukupno	zdravstvenih radnika		65	60	59	59	60
Nemedicinski radnici			16	15	14	12	14
Ukupan broj radnika			81	75	73	71	74

U Domu zdravlja Boljevac u 2022. godini bilo je ukupno 74 zaposlenih, od čega 60 (81%) zdravstvenih radnika i saradnika i 14 (18,9%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne sprema bilo je 20 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 40 sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom.

Ukupan broj lekara i stomatologa u Domu zdravlja Boljevac za period 2018-2022.godine nije imao značajnih promena. Ukupan broj radnika zaposlenih u Domu zdravlja Boljevac varirao je tokom posmatrajući petogodišnji period 2022/2018 god. za 9% (indeks 2020/16.=109%). U ovom periodu došlo je do smanjenja broja nemedicinskih radnika (2018.godine – 16, 2022.godine – 14) za 12,5%, (Tabela 71).

Tabela 72. Radnici u Zdravstvenom centru Knjaževac, 2018-2022. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)			2018	2019	2020	2021	2022
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	89	90	97	98	98
		Farmaceuti i Saradnici	3	2	3	3	3
		Svega	92	92	100	101	101
	Viša, srednja i niža SS		220	218	220	227	226
Ukupno	zdravstvenih radnika		312	310	320	328	327
Nemedicinski radnici			70	70	73	72	78
Ukupan broj radnika			382	380	393	400	405

U Zdravstvenom centru Knjaževac u 2022. godini bilo je ukupno 405 zaposlenih, od čega 327 (81%) zdravstvenih radnika i saradnika i 78 (19 %) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne sprema bilo je 101 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 226 sa višom, srednjom i nižom . Lekara i stomatologa je bilo 98 i farmaceuta i saradnika 3.

Ukupan broj lekara i stomatologa posmatrajući 2022/2018.godine u Zdravstvenom centru Knjazevac povećao se za 6% . Broj farmaceuta i saradnika je najmanji broj belezio u 2019.godini 2. Ukupan broj radnika zaposlenih u Zdravstvenom centru Knjaževac tokom 2022.godine povećao se za razliku od posmatrane 2018.godine za 23 zaposlenih. U ovom posmatranom periodu broj nemedicinskih radnika se kretao od 70 tokom 2018 i 2019. godine, zatim 73 u 2020. 2021. godine 72 dok u poslednjoj 2022.godini taj broj je bio najveći i iznosio je 78 nemedicinska radnika, što je sa povećanjem broja zdravstvenih radnika doprinelo povećanju ukupnog broja radnika u Zdravstvenom centru Knjazevac (Tabela 72).

Tabela 73. Ukupan broj radnika na području Okruga Zaječar, 2018-2022. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)			2018	2019	2020	2021	2022	
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	300	301	296	300	302	
		Farmaceuti i Saradnici	14	13	15	17	15	
		Svega	314	314	311	317	317	
	Viša, srednja i niža SS		773	791	791	802	794	
Ukupno		zdravstvenih radnika		1087	1105	1102	1119	1111
Nemedicinski radnici			265	264	270	270	267	
Ukupan broj radnika			1352	1369	1372	1389	1378	

Na području okruga Zaječar u 2022. godini došlo je do porasta ukupnog broja radnika, 1.378 zaposlenih, od čega 1.111 (80,6%) zdravstvenih radnika i saradnika i 267 (19,3%) nezdravstvenih radnika. U 2021. godini doslo je do povećanja broja zdravstvenih radnika i to više, srednje i niže stručne spreme, što se nastavlja i tokom poslednje 2022.godine. Prema stepenu stručne spreme u 2022.godini bilo je 317 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, od kojih lekara i stomatologa 302 i farmaceuta i saradnika 15, a 794 zaposlenih sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom,.

Ukupan broj lekara i stomatologa posmatrajući 2018/2022.godine povećao se za 1% (indeks 2021/17=99%). Broj farmaceuta i saradnika je 2018. godine bio 14, 2019.godine 13 zaposlenih, 2020.god. 15 zaposlenih, 2021.godine iznosio je 17 farmaceuta i saradnika i 2022 godine. 15. Ukupan broj radnika zaposlenih na području okruga Zaječar smanjio se u odnosu na predhodnu godinu za 11 radnika.

3. 2 Rad i korišćenje zdravstvenih kapaciteta

3.2.1 Rad i korišćenje primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu u 2022. godini na teritoriji opštine Zaječar pružao je DZ Zaječar.

U analizi korišćenja vanbolničke zdravstvene zaštite, parametri koji su odabrani za evaluaciju procenjivani su u odnosu na standarde određene Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe („Sl. glasnik RS br. 43/2006, 112/09, 50/10, 79/11, 10/12, 119/12, i 22/2013).

Služba opšte medicine

U službi opšte medicine na teritoriji opštine Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 28 lekara i 35 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 74). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara je oko 1:1,3. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine smanjio se u posmatranim godinama, tako da 2022. iznosi 1.459 korisnika, što je u skladu sa normativom: jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Tabela 74. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Zaječar, 2018-2022. god.

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		46091	46685	44717	43907	40866
Broj lekara		28	28	26	26	28
Broj korisnika na 1 lekara		1646	1667	1720	1688	1459
Broj medicinskih sestara		41	34	37	33	35
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	1,2	1,4	1,2	1,3
Broj poseta lekaru	Ukupno	266579	452316	236947	405920	265297
	% preventivnih pregleda	1,6	1,1	0,9	0,2	4,8
	Dnevno po lekaru	43,3	73	41,4	70,9	43,1
	Po korisniku	5,9	9,6	5,3	9,2	6,5

U službi opšte medicine DZ Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 28 lekara i 35 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 74). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:2.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine od 5 do 10 puta godišnje (Tabela 74). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2022.godine 43 poseta dnevno (normativ: 35 poseta na dan). Prethodne godine 2021 opterećenost lekara je bila znatno veća 70,9.

Tabela 75. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Boljevac, 2018-2022. god.

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		9710	9522	9377	9171	8718
Broj lekara		12	12	12	12	13
Broj korisnika na 1 lekara		809	793	781	764	670
Broj medicinskih sestara		25	23	23	22	22
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	1,9	1,9	1,8	1,7
Broj poseta lekaru	Ukupno	57060	51022	45628	50056	48979
	% preventivnih pregleda	2,7	2,9	3,3	1,6	9,5
	Dnevno po lekaru	21,6	19,3	17,3	18,9	17,1
	Po korisniku	5,9	5,4	4,8	5,4	5,6

U službi opšte medicine DZ Boljevac 2022. godine bilo je zaposleno 13 lekara i 22 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 75). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:2.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine DZ Boljevac 5-6 puta godišnje (Tabela 75). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2022.godine 17,1 posete dnevno. Za posmatrani period opterećenost lekara u proseku je bila 19 posete dnevno.

Tabela 76. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Knjaževac, 2018-2022. god.

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		23925	23513	23120	22589	21713
Broj lekara		22	21	22	21	24
Broj korisnika na 1 lekara		1087	1119	1051	1075	904
Broj medicinskih sestara		24	26	25	26	26
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,1	1,2	1,1	1,2	1,1
Broj poseta lekaru	Ukupno	151364	135569	117693	122339	105412
	% preventivnih pregleda	3,3	3,8	1,7	1,2	1,1
	Dnevno po lekaru	31,3	29,3	24,3	26,5	19,9
	Po korisniku	6,3	5,7	5,1	5,4	4,9

U službi opšte medicine DZ Knjaževac 2022. godine bio je zaposlen 24 lekar i 26 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:1,1. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine smanjivao se u poslednje dve godine posmatranog perioda , tako da u 2022. iznosi 904 korisnika, što je za ceo petogodišnji period ispod normativa: jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 5-6 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2022.godine 20 poseta dnevno. U posmatranom periodu prethodnih godina opterećenost lekara je bila veća ,2018.godine i iznosila je 31,3 posete dnevno po lekaru, dok je u 2020.godini broj dnevnih poseta po jednom lekaru bio najmanji i iznosio je 24,3.

Tabela 77. Kadrovi i posete u službi opšte medicine na području okruga Zaječar, 2018-2022. god.

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		79726	79720	77217	75667	71297
Broj lekara		62	61	60	59	65
Broj korisnika na 1 lekara		1286	1306	1286	1282	1096
Broj medicinskih sestara		90	83	85	81	83
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,4	1,3	1,4	1,4	1,3
Broj poseta lekaru	Ukupno	475003	638907	400268	578315	419688
	% preventivnih pregleda	2,30	1,8	1,4	0,5	4,4
	Dnevno po lekaru	34,80	47,6	30,3	44,5	29,3
	Po korisniku	5,9	8	5,2	7,6	5,9

U službama opšte medicine Okruga Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 65 lekara i 83 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:1,3. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine je u poslednje dve godine posmatranog perioda bio približan i 2022.godine je bio najmanji i iznosio je 1096 , što je za posmatrajući ceo petogodišnji period u granicama normativa : jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 6 do 7 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2022.godine 29,3 poseta dnevno. Opterećenost lekara u 2019.godini za posmatrani period je bila najveća i iznosila je 47,6 poseta dnevno po lekaru.

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2022. godine bila su zaposlena 4 lekara i 7 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 78). Broj lekara u periodu 2018-2022.godine u službi je konstantan 4, a odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2022.godini je iznosio 1:1,7 (Tabela 78).

Tabela 78. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Zaječar, 2018-2022.godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		2724	2623	2491	2338	1899
Broj lekara		4	4	4	4	4
Broj korisnika na 1 lekara		681	655	623	584	474
Broj medicinskih sestara		6	5	7	7	7
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	1,2	1,7	1,7	1,7
Broj poseta lekaru	Ukupno	31710	30621	33927	27506	25741
	% preventivnih pregleda	35,2	33,2	38,6	29,8	30,6
	Dnevno po lekaru	36,1	34,8	38,5	31,2	29,2
	Po korisniku	11,6	11,7	13,6	11,8	13,5

Broj predškolske dece na jednog lekara je varirao tokom posmatranog perioda 681 na 474 (2018/2022.god.), taj odnos u posmatranom periodu je u granicama normativa. Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2022.godine, je, prosečno, 13 do 14 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti u 2022.godini iznosi 30,6%(Tabela 78). Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je iznad normativom predviđenog broja: 36,1 po jednom lekaru tokom 2018. godine, dok 2022.godini 29,2 poseta/pregleda dnevno po lekaru.

Tabela 79. Kadrovi i posete u službama za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Boljevac, 2018-2022.godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		457	452	456	436	393
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		457	452	456	436	393
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	2	2	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	6541	6627	4330	5552	5727
	% preventivnih pregleda	26,3	21,5	32,4	32,8	23,9
	Dnevno po lekaru	29,7	30,1	19,7	25,2	26,1
	Po korisniku	14,3	14,7	9,5	12,7	14,6

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Boljevac 2022. godine bio je zaposlen 1 lekar i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 79). Broj lekara u periodu 2018-2022.godine u službi je konstantan 1, kao i odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u ovom periodu 1:2 (Tabela 79).

U DZ Boljevac broj predškolske dece na jednog lekara smanjio se sa 457 na 393 (u periodu 2018-2022.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2022.godine, je, prosečno 14-15 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se povećao u 2022.godini u odnosu na predhodan posmatrani period. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je u normativom predviđenog broja: 30 po jednom danu (2018, 2019 i 2020, 2011 i 2022 godine), U 2022 .godini svaki lekar u službi imao je oko 26 poseta/pregleda dnevno.

Tabela 80. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Knjaževac, 2018-2022.godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		1346	1315	1312	1275	1022
Broj lekara		2	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		673	657	656	637	511
Broj medicinskih sestara		3	3	4	3	3
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	1,5	2	1,5	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	17880	16767	12881	19848	21847
	% preventivnih pregleda	30,2	28,4	36,9	38,2	23,9
	Dnevno po lekaru	40,6	38	29,3	45,1	49,6
	Po korisniku	13,3	12,7	9,8	15,6	21,4

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Knjaževac 2022. godine bilo je zaposleno 2 lekar i 3 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 80). Broj lekara u periodu 2018-2022.godine u službi je konstantan 2, kao i odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u ovom periodu 1:1,5 izuzev u 2020.godini kadav ovaj odnos iznosi 1:2 (Tabela 80).

Broj predškolske dece DZ Knjaževac na jednog lekara smanjio se sa 673 na 511 (u periodu 2018-2022.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2022.godine, je, prosečno 21 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite, najmanji broj ovih poseta je zabeležen tokom 2020. godine 9,8. Udeo preventivnih aktivnosti se znatno povećavao u 2021.godini i iznosio je 38,2%, dok je taj udeo bio najmanji u poslednjoj 2022.godini i iznosio je 23,9%. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je iznad normativom predviđenog broja: 45 po jednom danu. U 2022.godini svaki lekar u službi imao je oko 50 poseta/pregleda dnevno.

Tabela 81. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar , 2018-2022.godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		4527	4390	4259	4049	3314
Broj lekara		7	7	7	7	7
Broj korisnika na 1 lekara		647	627	608	578	473
Broj medicinskih sestara		11	10	13	12	12
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,6	1,4	1,8	1,7	1,7
Broj poseta lekaru	Ukupno	56131	54015	33927	52906	53315
	% preventivnih pregleda	32,5	30,3	38,6	32,8	27,1
	Dnevno po lekaru	36,4	35	22	34,3	34,6
	Po korisniku	12,4	12,3	7,9	13	16,1

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 7 lekara i 12 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 81). Broj lekara u 2022, 2021, 2020, 2019. i 2018 godini u službi je isti. Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2018. godini je iznosio 1:1,6 , a u 2022. godini 1:1,7 (Tabela 81).

Broj predškolske dece na jednog lekara smanjio se sa 647 na 473 (2018/2022.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2022.godine, je prosečno, 16 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se smanjio u 2022 godini (27,1%), za razliku od predhodnih godina .Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i u poslednjoj 2022.godini je 34,6 posete dnevno po jednom lekaru,sto je iznad normativom predvidjenog broja: 30 po jednom danu.

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 4 lekara i 4 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 82) što ukazuje na smanjenje u odnosu na predhodni posmatrani period . Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 692-2018.godine, 866 - 2019.godine, 905-2020.godine, 1340-2021.godine i broj dece na jednog lekara 2022.godine je bio 1306. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

Tabela 82. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Zaječar, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		5540	5201	5429	5362	5226
Broj lekara		8	6	6	4	4
Broj korisnika na 1 lekara		692	866	905	1340	1306
Broj medicinskih sestara		6	7	4	3	4
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		0,7	1,2	0,7	0,8	1
Broj poseta lekaru	Ukupno	25160	27421	28218	23742	26798
	% preventivnih pregleda	12	15,6	15,3	11,3	19,8
	Dnevno po lekaru	14,3	20,7	21,4	27	30,4
	Po korisniku	4,5	5,3	5,2	4,4	5,1

Na teritoriji opštine Zaječar , prosečan broj poseta po detetu školskog uzrasta se kreće oko 5 (Tabela 82). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u posmatranom periodu, a 2022.godine iznosi oko 30,4 što je nešto malo više od normativa: 30 na dan, a najviši za posmatrani period. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv u posmatranom period, poslednje, 2022.godine udeo preventivnih aktivnosti iznosi oko 19,8%.

Tabela 83. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		1191	1174	1117	1085	1073
Broj lekara		2	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		595	1174	1117	1085	1073
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1	2	2	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	8688	8331	5375	6735	8194
	% preventivnih pregleda	11	10,7	21,8	16,8	14,3
	Dnevno po lekaru	19,7	37,8	24,4	30,6	37,2
	Po korisniku	7,3	7,1	4,8	6,2	7,6

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac 2022. godine bilo je zaposleno 1 lekar i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 83). Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 595 u 2018.godini, 1174 u 2019.godini 1.117 dece na jednog lekara u 2020.godini . 1085 u 2021.godini i u poslednjoj 2022.godini 1073. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 7-8 (Tabela 83). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u smislu povećanja 2019 2021 i 2022. godine kada je bilo više od normativa: 30 na dan, dok je 2018.godine broj poseta po lekaru bio znatno manji 19,7, u poslednjoj 2022 .godini je broj poseta po lekaru iznosio 37,2. Udeo preventivnih aktivnosti je izrazito promenljiv od jedne do druge godine, tako da je 2020. godine bio 21,8% kada je i bio najveći za posmatrani period, dok se u 2019.godini procenat preventivnih pregleda bio značajno smanjio na 10,7% u poslednjoj posmatranoj 2022.godini procenat preventivnih pregleda je iznosio 14,3%.

Tabela 84. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		2650	2648	2573	2518	2606
Broj lekara		2	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		1325	1324	1286	1259	1303
Broj medicinskih sestara		1	1	1	1	1
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	13457	14000	8920	11407	16252
	% preventivnih pregleda	12	12	8,7	8,7	8,4
	Dnevno po lekaru	30,6	31,8	20,3	25,9	36,9
	Po korisniku	5,1	5,2	3,5	4,5	6,2

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac 2022. godine bilo je zaposleno 2 lekara i 1 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 84). Broj dece na jednog lekara ove službe bio je promenljiv tokom posmatranog perioda, 1,325 dece na jednog lekara u 2018.godine, a u poslednjoj 2022. godini 1.303. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 5 (Tabela 85). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u smislu smanjenja poslednjih godina , 2020.godine iznosi oko 20,3 poseta, 2021.godine 25,9, dok je 2018.godine broj poseta po

lekaru bio veći i iznosio je 30,6, a u poslednjoj 2022.godini je bio najveći i iznosio je 36,9. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv od jedne do druge godine. Poslednje, 2022.godine iznosi 8,4% udeo preventivnih u odnosu na ukupan broj pregleda.

Tabela 85. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području Okruga Zaječar, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		9381	9023	9119	8965	8905
Broj lekara		12	9	9	7	7
Broj korisnika na 1 lekara		782	1002	1013	1280	1272
Broj medicinskih sestara		9	10	7	6	7
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		0,70	1,11	0,8	0,9	1
Broj poseta lekaru	Ukupno	47305	49752	28218	41884	51244
	% preventivnih pregleda	12	14	15,3	11,4	15,3
	Dnevno po lekaru	17,9	25,1	14,3	27,2	33,3
	Po korisniku	5,10	5,5	3,1	4,7	5,7

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području Okruga Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 7 lekara i 7 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 85). Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 782 u 2018 godini do 1.272 dece na jednog lekara u 2022.godini. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području okruga, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 5 (Tabela 85). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, najmanji je bio 2020.godine i iznosio je oko 14, dok je 2022 godine broj poseta po lekaru bio znatno veći i iznosio je 33,3. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv od jedne do druge godine. Poslednje, 2022.godine iznosi 15,3%.

Služba za zdravstvenu zaštitu žena

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Zaječar tokom 2022. godine bio je zaposlen 2 lekar i 6 medicinske sestre (odnos 1:3). Ovaj odnos je u posmatranom periodu varirao i tokom poslednje godine beleži značajan pad broja lekara. U periodu 2018-2022.godine prosečan broj korisnika na jednog lekara je varirao i u 2022. godini iznosio je 11.033 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 86).

Tabela 86. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Zaječar, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj žena starijih od 15 godina		24727	24358	23994	23573	22067
Broj lekara		4	3	3	1	2
Broj korisnika na 1 lekara		6181	8119	7998	23573	11033
Broj medicinskih sestara		6	6	5	6	6
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	2	1,6	6	3
Broj poseta lekaru	Ukupno	7707	7355	15179	5775	5775
	% preventivnih pregleda	56	55,4	42,9	48,9	48,9
	Dnevno po lekaru	8,7	11,1	22,9	26,2	13,1
	Po korisniku	0,3	0,3	0,6	0,3	0,3

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 i 0,6, i u poslednjoj posmatranoj godini 2022, ovaj prosek iznosi 0,3. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Zaječar, u poslednjih pet godina, kretala se između 8 poseta i 26 poseta/pregleda dnevno. Gotovo polovina poseta pripada preventivi (Tabela 865). U 2022. godini broj poseta dnevno po ginekologu iznosio je oko 13,1 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 87. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Boljevac, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj žena starijih od 15 godina		5147	5059	4980	4847	4575
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		5147	5059	4980	4847	4575
Broj medicinskih sestara		1	1	1	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1	1	1	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	2420	2982	1682	2708	2708
	% preventivnih pregleda	39,9	62,9	58,3	45,5	45,5
	Dnevno po lekaru	11,0	13,5	7,6	12,3	12,3
	Po korisniku	0,5	0,6	0,3	0,6	0,6

U službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Boljevac 2022. godine bio je zaposlen 1 lekar i 2 medicinska sestra (odnos 1:2). U periodu 2018-2022. godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara i u 2022. godini je najmanji i iznosi 4.575 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 87).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 i 0,6, a 2022. godine je ovaj broj poseta bio 0,6. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite u DZ Boljevac, u poslednjih pet godina, kretala se u između 8 poseta i 15 poseta/pregleda dnevno. U proseku posmatrajući petogodišnji period više od 40% poseta pripada preventivnim pregledima, 2022. godine udeo preventivnih pregleda iznosi 45,5% (Tabela 87). U 2022. godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 12, (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 88. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Knjaževac, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj žena starijih od 15 godina		12685	12451	12219	11916	11551
Broj lekara		1	1	2	1	2
Broj korisnika na 1 lekara		12685	12451	6109	11916	5775
Broj medicinskih sestara		3	3	3	3	3
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		3	3	1,5	3	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	10620	6826	6125	7442	7442
	% preventivnih pregleda	16,1	16,7	18,15	16,4	16,4
	Dnevno po lekaru	48,3	31	13,9	33,8	16,9
	Po korisniku	0,8	0,5	0,5	0,6	0,6

U službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Knjaževac tokom 2022. godine bio je zaposlen 1 lekar i 3 medicinske sestre (odnos 1:3). U periodu 2018-2021. godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara u 2022. godini iznosi 5775. (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 88).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,5 i 1, 2022.godine je 0,6. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite DZ Knjaževac, u poslednjih pet godina, kretala se između 14 posete i 60 poseta/pregleda dnevno. U proseku 16% poseta pripada preventivnim pregledima, 2022.godine 16,4% (Tabela 88). U 2022.godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 17, za razliku od 2018.godine kada je ovaj broj iznosio skoro 48 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 89. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, 2018-2022.godine.

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj žena starijih od 15 godina		42559	41868	41193	40336	38193
Broj lekara		6	5	6	3	5
Broj korisnika na 1 lekara		7093	8373	6865	13445	7638
Broj medicinskih sestara		10	10	9	11	11
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,7	2	1,5	3,6	2,2
Broj poseta lekaru	Ukupno	20747	17163	15179	15925	15925
	% preventivnih pregleda	33,7	41,3	42,9	33,2	33,2
	Dnevno po lekaru	15,70	15,6	11,5	24,1	14,5
	Po korisniku	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, 2022. godine bilo je zaposleno 5 lekar i 11 medicinskih sestara (odnos 1:2,2). Ovaj odnos je u 2018. godine iznosio 1:1,7. U periodu 2018-2022.godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara u 2018. godini iznosi 7093, dok je u 2022.godini iznosio 7638 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 89).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 u 2020.godini, 0,5 u 2018.godini, 0,4 u 2019,2021 i 2022.godini. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite Okruga Zaječar u poslednjih pet godina, kretala se između 11 poseta i 24 poseta/pregleda dnevno. U proseku oko 37 % poseta pripada preventivnim pregledima, 2022.godine taj udeo je iznosio je 33,2%, a 2018.godine 33,7% (Tabela 89). U 2022.godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 15 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Zaječar 2022. godine bilo je 9 zaposlenih stomatologa i 17 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,8 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 90). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu u 2022.godini je bio 5.332 korisnika po jednom stomatologu, a 2018.godine 4.941 korisnika po stomatologu.

Tabela 90. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba DZ Zaječar, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		54355	53509	52637	51607	47991
Broj stomatologa		11	11	11	9	9
Broj korisnika na 1 stomatologa		4941	4864	4785	5734	5332
Broj medicinskih sestara		17	17	17	17	17
Broj medicinskih sestara na 1 stomatologa		1,5	1,5	1,5	1,8	1,8
Broj poseta stomatologu	Ukupno	15328	14322	22189	10617	13227
	% preventivnih pregleda	38,3	44,1	25,6	32,8	35,4
	Dnevno po lekaru	6,3	5,9	9,2	5,3	6,7
	Po korisniku	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3

Broj poseta u periodu od 2018-2022.godine po korisniku je manji od jedan (prosek 0,3, 2021.i 2020.godine je 0,2. Svaki stomatolog je imao od 5 do 10 pregleda dnevno; 2022.godine prosek je 6,7 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Učešće preventivnih pregleda u poslednjoj 2022.godini iznosilo je 35,4 % .

Tabela 91. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba DZ Boljevac, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		11358	11148	10950	10692	10184
Broj stomatologa		3	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 stomatologa		3786	5574	5475	5346	5092
Broj medicinskih sestara		3	3	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1	1,5	1	1	1
Broj poseta stomatologu	Ukupno	2046	2291	2362	2565	2325
	% preventivnih pregleda	12	9,5	9,3	8,1	9,7
	Dnevno po lekaru	3,1	5,2	5,4	5,8	5,3
	Po korisniku	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Boljevac 2022. godine bilo je 2 zaposlena stomatologa i 2 zubna tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1 zubni tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 92). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu u 2022.godini je bio 5.092 po jednom stomatologu, a u 2018.godine 3.786 korisnika po stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2018-2022.godine po korisniku je manji od jedan, 2022. godine je 0,2. Svaki stomatolog je imao od 3 do 6 pregleda dnevno; 2022.godine prosek je 5,3 poseta dnevno (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je smanjen u odnosu na predhodne godine i u 2022.godini on iznosi 9,7%.

Tabela 92. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Knjaževac, 2018-2022. godine

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		27921	27476	27005	26382	25341
Broj stomatologa		5	5	5	5	5
Broj korisnika na 1 stomatologa		5584	5495	5401	5276	5068
Broj medicinskih sestara		8	8	8	8	8
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Broj poseta stomatologu	Ukupno	12771	13543	11203	13721	14062
	% preventivnih pregleda	5,6	3,8	11,9	8,8	12,5
	Dnevno po lekaru	11,6	12,3	10,1	12,4	12,8
	Po korisniku	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Knjaževac 2022. godine bilo je 5 zaposlenih stomatologa i 8 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,6 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 92). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu i u 2022.godini je 5.068 po jednom stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2018-2022.godine po korisniku je manji od jedan (0,5 i 0,4), 2022. godine je 0,6. Svaki stomatolog je imao od 10 do 13 pregleda dnevno; 2022.godine prosek je 12,8 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je 2022.godine iznosio 12,5 % kada je zabeležen i najveći procenat preventivnih pregleda .

Tabela 93. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba na području Okruga Zaječar, 2018-2022. godine.

Parametri		2018	2019	2020	2021	2022
Broj korisnika		94259	92133	90592	88681	83516
Broj stomatologa		19	18	18	16	16
Broj korisnika na 1 stomatologa		4961	5118	5032	5542	5219
Broj medicinskih sestara		28	28	27	27	27
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1,5	1,6	1,5	1,7	1,7
Broj poseta stomatologu	Ukupno	30145	30156	22189	26903	29614
	% preventivnih pregleda	22,7	23,4	25,6	18,2	22,5
	Dnevno po lekaru	7,20	7,6	5,6	7,6	8,4
	Po korisniku	0,30	0,32	0,2	0,3	0,4

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba na području Okruga Zaječar 2022. godine bilo je 16 zaposlenih stomatologa i 27 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,7 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 93). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu i u 2022.godini je 5.219 po jednom stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2018-2022.godine po korisniku je manji od jedan i 2022. godine je 0,4. Svaki stomatolog je imao od 6 do 8 pregleda dnevno; 2022.godine prosek je 8,4 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je manji u odnosu na ranije godine tako da je u poslednjoj 2022.godini iznosio 22,5% .

3.2.2 Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite

Bolnička (stacionarna) zdravstvena zaštita na području opštine Zaječar u 2022. ostvarivala se kroz rad Opšte bolnice Zaječar.

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2022. godini iznosi 430 postelja. Opšte bolnice Zaječar je regionalnog karaktera i pruža usluge iz oblasti sekundarne zdravstvene zaštite stanovništvu opštine Boljevac i u određenom obimu stanovništvu opštine Knjaževac. Zdravstvene usluge iz oblasti nuklearne medicine i stacionarne usluge u okviru dermatovenerologije i infektivnih bolesti pruža stanovništvu okruga Zaječar i Bor.

U Opštoj bolnici Zaječar broj zaposlenih lekara –120 je registrovan na kraju 2022.godine (od toga oko 79,2% specijalista).

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom i srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2021 godine. Te godine je radilo njih 433, a odnos lekara i medicinskih sestara bio je 1:3,6. U 2018.godini broj medicinskih sestara-tehničara je bio najmanji i iznosio je 407 (Tabela 94).

Prosečno, na nivou opštine Zaječar u 2022.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 27 lekara i 97 medicinskih sestara/tehničara.

Tabela 94. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2018-2022. godine.

Parametri	2018	2019	2020	2021	2022
Broj lekara	122	121	119	121	120
% specijalista	78,7	74,4	75,6	75,8	79,2
Viša, srednja i niža SS	407	425	413	433	421
Broj postelja	430	430	430	430	430
Bolesnički dani	89563	83050	50948	65777	59031
Broj ispisanih pacijenata	12533	10956	7466	9415	8391
Prosečna dužina lečenja	7,15	7,58	6,82	6,9	7,04
Zauzetost postelja	57,06	52,91	32,46	41,91	32,50
Broj bolesnika na 1 lekara	102	91	63	77	70
Broj bolesnika na 1 MS	31	26	18	22	20
Broj lekara/100 postelja	29	28,4	27,7	28	27
Broj sestara/100 postelja	95,1	95	96	100	97

U periodu 2018-2022.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 7 dana. Zauzetost postelja je izmedju 33 i 58%; varirala je tokom posmatranog perioda, a 2022.godine iznosi 32.50%.

Broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio 2020.godine - 63 po lekaru, a najveći 102 u 2018.godini. U 2022.godini bilo je prosečano 70 bolesnika lečenih u bolnici po jednom lekaru i manje je nego što je *Pravilnikom* određene mere izvršenja: 170-210.

Tabela 95. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite Specijalne bolnice "Gamzigrad" u periodu 2018-2022. godine

Parametri	2018	2019	2020	2021	2022
Broj lekara	9	9	8	8	8
% specijalista	33	44	62	75	100
Viša, srednja i niža SS	61	58	61	63	64
Broj postelja	212	212	212	212	212
Bolesnički dani	54168	62324	48962	39540	47944
Broj ispisanih pacijenata	3255	3622	2620	2391	3002
Prosečna dužina lečenja	16,6	17,21	18,69	16,5	15,9
Zauzetost postelja	67,02	80,54	63,27	51,10	61,9
Broj bolesnika na 1 lekara	361	402	327	298	375
Broj bolesnika na 1 MS	53	62	43	38	47
Broj lekara/100 postelja	4,3	4,3	3,8	3,8	3
Broj sestara/100 postelja	29	27	28,8	29,7	30

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2022. Godini kao i predhodnih godina je iznosio 212 postelja.

U Specijalnoj bolnici "Gamzigrad" najveći broj zaposlenih lekara –9 je registrovan u 2018.godini i 2019.godini. Tokom 2020, 2021.i 2022.godine registrovano je 8 lekara.

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2022.godine. Te godine je radilo njih 64.

Prosečno u 2022.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 3 lekara i 30 medicinskih sestara/tehničara.

U periodu 2018-2022.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 16 dana. Zauzetost postelja je izmedju 50 i 80%,, a 2022.godine iznosi 61,9%.

Prosečan broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio 2021.godine - 298 po lekaru, a najveći 402 u 2019.godini. Tokom 2022.broj pacijenata po lekaru je godišnje iznosio 375.

Tabela 96. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2018-2022. godine

Parametri	2018	2019	2020	2021	2022
Broj lekara	51	51	57	61	56
% specijalista	73,1	80,3	71,9	68,8	67,9
Viša, srednja i niža SS	160	161	161	165	166
Broj postelja	120	120	120	120	120
Bolesnički dani	21528	20813	15521	16047	17060
Broj ispisanih pacijenata	3607	3655	2739	2836	3421
Prosečna dužina lečenja	5,97	4,50	5,67	5,66	4,9
Zauzetost postelja	49,15	47,52	52,36	36,64	28,5
Broj bolesnika na 1 lekara	71	72	48	46	61
Broj bolesnika na 1 MS	23	23	17	17	21
Broj lekara/100 postelja	42,5	42,5	47,5	51	46
Broj sestara/100 postelja	133	134	134	137	138

Broj postelja Opšte bolnice Knjaževac se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2022. godini iznosi 120 postelja, kao i u predhodnom periodu.

U Opštoj bolnici Knjaževac najveći broj zaposlenih lekara 61 je registrovan na kraju 2021. godine (od toga oko 68,8% specijalista). U 2022. godini broj zaposlenih lekara je iznosio 56.

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2021 i 2022. godine. 2022 godine je radilo njih 166 u Opštoj bolnici Knjaževac (Tabela 96).

4. ANALIZA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Zaječar radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2018. do 2022. godine prijavljeno je 18250 slučajeva oboljenja i 249 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 7072,7 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2021. godine – 7934 (incidenca je 14596,6 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2019. – 114 i incidencom od 209,7 ‰₀₀₀₀.

Tabela br.97. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Zaječar

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	30	13	15	9	9	76
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	7	21	7	3	2	40
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O		1				1
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O	52					52
	U	1					
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O	22					22
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O	2					2
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O	1					1
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O	30					30
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	4	3	3		5	15
	U						
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologice histologice negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinarii	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O	10					10
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O	8					8
	U						
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O					3	3
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O						
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O						
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O	19	1			1	21
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O						
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O	2					2
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O	748					748
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O	31					31
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O					1	1
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O	1	2				3
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U						
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O	1	2		1		4
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O	5	5	4		4	18
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O	1	1				2
	U						
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O	12					12
	U						
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O						
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O	1					1
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O	113					113
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O	1	1				2
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O	5					5
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O	39					39
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O		4			2	6
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O	5	60	3			68
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O						
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O	81					81
	U	1					1
U07.1 Infectio corona viralis	O			2132	7921	6801	16854
	U			52	129	66	247
UKUPNO	O	1210	114	2164	7934	6828	18250
	U	2	0	52	129	66	249
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O	1			2	1	4
	U						
Z22.1 Izlućivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O	1					1
	U						
Z22.3 Izlućivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlućivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O		1				1
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O		2				2
	U						
Z24.2 Ozlede od ťivotinja	O						
	U						

U periodu od 2018. do 2022. godine prijavljeno je 249 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infection Corona viralis – 247, Enterocolitis per Clostridium difficile – 1, i Pneumonia bacterialis – 1. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom periodu iznosila je 96,5 na 100.000 stanovnika. Najveći broj umrlih prijavljen je 2021. godine – 129 (mortalitet je 249,9 na 100.000 stanovnika), dok 2019. godine nije prijavljen ni jedan smrtni slučaj od zaraznih bolesti .

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Boljevac radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2018. do 2022. godine prijavljeno je 2676 slučajeva oboljenja i 74 smrtna slučaja.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 5005,6 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2021. godine – 1274 (incidenca je 11915,4 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2019. – 7 i incidencom od 61,6‰₀₀₀₀.

Tabela br. 98. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Boljevac

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	1	1	2	2		6
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O		1		1	2	4
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O	10					10
	U						
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O	1					1
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O						
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O						
	U						
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologicè histologicè negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinari	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O						
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O	1					1
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O						
	U						
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O						
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O						
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O						
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2021	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O	1					1
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O	65					65
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O	3					3
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatits A sine comate hepatico	O						
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O						
	U						
B17.1 Hepatits acuta C	O						
	U						
B17.2 Hepatits acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O						
	U						
B18.2 Hepatits viralis chronica C	O		1	2			3
	U						
B19.9 Hepatits viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O		2	1	1		4
	U			1			1
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O	4					4
	U						
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O						
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O						
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O	17					17
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O						
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O	3					3
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O	4					4
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O		1	2			3
	U		1				1
J11 Influenza, virus non identificatum	O		1				1
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O						
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O	8					8
	U						
U07.1 Infectio corona viralis	O			534	1270	734	2538
	U			11	49	12	72
UKUPNO	O	118	7	541	1274	736	2676
	U	0	1	12	49	12	74
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O						
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O						
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O		1				1
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O						
	U						
Z24.2 Ozlede od životinja	O						
	U						

U periodu od 2018. do 2022. godine prijavljeno je 74 smrtna slučaja od zaraznih bolesti i to: Infection Corona virais - 72, morbus HIV – 1 i Influenza vir.identificata - 1. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom periodu iznosila je 692,1 na 100.000 stanovnika. Najviše umrlih prijavljeno je 2021.godine 49 (mortalitet je 431,4 na 100.000 stanovnika), dok 2018.godine nije prijavljen nijedan smrtni ishod od zaranih bolesti na teritoriji opštine Boljevac.

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Knjaževac radio je Centar za kontrolu i prevenciju bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2018. do 2022. godine prijavljeno je 11931 slučaj oboljenja i 167 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 9044,8 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2022. godine – 5267 (incidenca je 19964,4 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2019. – 122 i incidencom od 436,9 ‰₀₀₀₀.

Tabela br.99. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Knjaževac

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	37	37	51	1	4	130
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	11	18	1			30
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O	13					13
	U						
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O	134					134
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O	6					6
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O	195					195
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	1		3		2	6
	U	1		1			2
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologice histologice negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinarii	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O	1					1
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O	1					1
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O						
	U						
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O	1					1
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O			1			1
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O						
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O	4					4
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O	3					3
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O	26					26
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O	3					3
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O						
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O						
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U		1				1
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O						
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O	1	1				2
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O	1					1
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O						
	U						
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O	3					3
	U						
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O	1	1	1			3
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O	1					1
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O						
	U						
B75 Trichinellosis	O	3					3
	U						
B86 Scabies	O						
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O						
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O						
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O	1					1
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O			1			1
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O	15	64	15			94
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2018	2019	2020	2021	2022	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O						
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O	2					2
	U						
U07.1 Infectio Corona viralis	O			1268	4737	5261	11266
	U			39	87	39	165
UKUPNO	O	464	122	1340	4738	5267	11931
	U	1	0	40	87	39	167
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O						
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O						
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O						
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O						
	U						
Z24.2 Ozlede od šivotinja	O						
	U						

. U periodu od 2018. do 2022. godine prijavljeno je 167 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infectio Corona viralis - 165 i Tuberculosis – 2. Stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom periodu iznosila je 126,6 na 100.000 stanovnika. Najveći broj umrlih prijavljen je 2021. godine – 87 (mortalitet je 311,6 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2018. 1 slučaj i stopom mortaliteta od 3,5 ‰, dok 2019. godine nije prijavljen nijedan smrtni ishod od zaraznih bolesti.

Tabela 100. Deset najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Zaječar u periodu 2018.- 2022. godine

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio Corona viralis	16854	32658,4	247	478,6
2.	Varicella	748	1449,4		
3.	Scabies	113	219		
4.	Pneumonia bacterialis	81	157	1	1,9
5.	Enteritis Salmonellosa	76	147,3		
6.	Influenza virus non identificatum	68	131,8		
7.	Enterocolitis per Cl.difficile	52	100,8	1	1,9
8.	Enteritis Campylobacterialis	40	77,5		
9.	Tonsillitis Streptococcica	39	75,6		
10.	Morbilli sine complicationibus	31	60,1		

***srednja godišnja stopa morbiditeta**

***srednja godišnja stopa mortaliteta**

Na području opštine Zaječar u periodu od 2018. do 2022. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada kapljičnim zaraznim bolestima (97,9%). Procenat učešća se kreće od 0,4% 2019. godine do 44,3% 2021. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od kapljičnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 6925,8 na 100.000 stanovnika. Od deset najčešćih bolesti u opštini Zaječar 6 je iz ove grupe: Infectio Coronaviralis – 16854, Varicela – 748 slučajeva, Pneumonia bakterialis 81 slučajeva, Influenza virus non identificatum – 68, Tonsillitis Streptococcica – 39 i Morbilli – 31 slučaj.

Kapljičnim zaraznim bolestima pripada 248 letalnih ishoda. Jedan smrtni ishod kod obolelog od Pneumonije bacterialis. 2018. godine a ostalih 247 od infekcije uzrokovane Corona virusom. U ovom periodu prijavljena je epidemija Morbilla . Nije registrovan nijedan slučaj Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 1,1%. Procenat učešća se kreće od 5,8% 2021.i 2022. godine do 60,7% 2018. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 79,8% na 100.000 stanovnika. U deset najčešćih bolesti u opštini Zaječar su iz ove grupe: Enteritis Salmonellosa sa 76 slučajeva ,Enterocolitis per Cl. Difficile sa 52 slučajeva i Enteritis Campylobacterialis – 40 slučajeva. Crevnim zaraznim bolestima pripada 1 letalni ishod kod obolelog od enterokolita uzrokovanih Clostridium dificile.

Najviše prijavljenih epidemija pripada ovoj grupi bolesti.

Sve ostale bolesti (polne, zoonoze, vektorske i ostale) učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 0,9%.

U periodu od 2018. do 2022. godine od parazitarnih zaraznih bolesti najbrojniji je Scabies sa 113 slučajeva i nalazi se na trećem mestu od deset najčešćih zaraznih bolesti.

Na području opštine Zaječar u periodu od 1.1.2018. do 31.12.2022. godine registrovano je 7 epidemija zaraznih bolesti sa 147 obolelih osoba. Od ukupnog broja epidemija, iz grupe crevnih zaraznih bolesti prijavljeno je 5 epidemija sa 99 obolelih, 2 epidemije je iz grupe respiratornih zaraznih bolesti sa 48 obolele osobe.

U grupi **crevnih zaraznih bolesti** prijavljene su sledeće epidemije: Salmonellosis– 3, Stomatitis vesiculosa enteroviralis cum exanthemata – 1 i Infectio intestinalis viralis - 1. Obolelo je 99 osoba a hospitalizovano je 17 lica.

Salmonellosis – u 3 epidemije (porodične) na području opštine Zaječar obolelo je 9 osoba, hospitalizovano je 6 obolelih. U sve 3 epidemija put prenošenja je hrana .

Stomatitis vesiculosa enteroviralis cum exanthemate - u 1 epidemiji obolelo je 35 osoba, hosp. nije bilo. Put prenosa je kontakt, uzročnik nije utvrđen.

Infectio intestinalis viralis – u 1 kolektivnoj epidemiji na području opštine Zaječar obolelo je 55 osoba, hospitalizovano - 11. Put prenošenja je kontakt. Patogeni uzročnik je izolovan i bio je Rota virus.

U grupi **respiratornih zaraznih bolesti** prijavljene su sledeće epidemije: Varicella – 1, Morbilli -1. Obolela je 48 osoba, hospitalizovano – 5 obolelih.

Varicella– u 1 kolektivnoj epidemije u opštini Zaječar obolele su 34 osobe , hospitalizovanih nije bilo. Put prenošenja je vazdušno - kapljični, laboratorijska potvrda nije rađena.

Morbilli – U epidemiji obolelo 14 osoba, hospitalizovano 5. Put prenosa vazdušno-kapljični.

U periodu od 2017.-2021. godine najveći broj registrovanih epidemija je iz grupe crevnih zaraznih bolesti-5. Najveći broj obolelih zabeležen je u grupi crevnih zaraznih bolesti-99. Najveći broj epidemija registrovan je 2018. godine-6, 2019.-1, dok 2020.i 2021. i 2022.godine nije prijavljena ni jedna epidemija na teritoriji opštine Zaječar

Tabela 101. Deset najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Boljevac u periodu 2018.- 2022. godina

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio corona viralis	2538	23737,4	72	673,4
2.	Varicella	65	607,9		
3.	Scabies	17	159		
4.	Enterocolitis per Cl. difficile	10	93,5		
5.	Pneumonia bacterialis	8	74,8		
6.	Enteritis Salmonellosa	6	56,1		
7.	Enteritis campylobacterialis	4	37,4		
8.	Morbus HIV	4	37,4	1	9,4
9.	Mononucleosis inf.	4	37,4		
10.	Tonsillitis Streptococcica	4	37,4		

*srednja godišnja stopa morbiditeta

*srednja godišnja stopa mortaliteta

Na području opštine Boljevac u periodu od 2018. do 2022. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada kapljicnim zaraznim bolestima (98,2%). Procenat učešća se kreće od 0,07% 2019. godine do 48,3% 2021. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od kapljicnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 4917,6 na 100.000 stanovnika. Od deset najčešćih bolesti u opštini Boljevac 5 je iz ove grupe: Infectio Corona viralis – 2538 slučajeva, Varicela – 65 slučajeva, Pneumonia bacterialis – 8 slučajeva, Streptokokne infekcije sa 4 slučajeva i Mononucleosis inf. - 4 slučajeva.

Kapljicnim zaraznim bolestima pripadaju 73 letalna ishoda. Najviše smrtnih slučajeva prijavljeno je kod obolelih od infekcije uzrokovane virusom korone – 72. Dok je jedan kod pacijenta obolelog od gripa (Influenza, virus identificatum). Registrovana su 3 slučaja Morbila 2018.godine. Nije registrovan nijedan slučaj Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 0,78%. Procenat učešća se kreće od 9,5% 2019. 2020. i 2022. godine do 57,1% 2018. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 39,3 na 100.000 stanovnika.

Na području opštine Boljevac u periodu od 1.1.2018. do 31.12.2022. godine nije registrovana nijedna epidemija zaraznih bolesti.

Tabela 102. Deset najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Knjaževac u periodu 2018.- 2022. godina

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio corona viralis	11266	42703,4	165	625,4
2.	Diarrhoea et gastroenteritis	195	739,1		
3.	Infectio intestinalis bacterialis	134	507,9		
4.	Enteritis Salmonellosa	130	492,8		
5.	Influenza virus non identificatum	94	356,3		
6.	Enteritis Campylobacterialis	30	113,7		
7.	Varicella	26	98,6		
8.	Enterocolitis per Cl. Difficile	13	49,3		
9.	Tuberculosis pulmonis	6	22,7	2	7,6
10.	Infectio alimentaris bacterialis	6	22,7		

***srednja godišnja stopa morbiditeta**

***srednja godišnja stopa mortaliteta**

Na području opštine Knjaževac u periodu od 2018. do 2022. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada respiratornim zaraznim bolestima (95,6%). Procenat učešća se kreće od 0,5% 2018. godine do 46,2% 2022. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od respiratornih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 8644,5 na 100.000 stanovnika. U deset najčešćih bolesti u opštini Knjaževac 4 su iz ove grupe: Infectio Corona viralis – 11266 slučajeva, Influenza virus non identificatum – 94, Varicella – 26 i Tuberculosis pulmonis - 6 slučajeva.

Kapljicnim zaraznim bolestima pripadaju 167 letalna ishoda. Najviše od infekcije uzrokovane virusom korone – 165, 2 smrtna ishoda kod obolelih od TBC pulmonis . Registrovana su 3 slučaja morbila. Nije registrovan nijedan slučaj difterije i kongenitalne rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 4,2% u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti.. Procenat učešća se kreće od 0,2% 2021. godine do 78% 2018. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom periodu iznosila je 8644,5 na 100.000 stanovnika.

Od deset najčešćih bolesti u opštini Knjaževac 6 je iz ove grupe: Diarrhoea et gastroenteritis – 195, Infectio intestinalis bacterialis - 134 slučaja, Enteritis Salmonellosa – 130 slučaja, Enteritis Campylobacterialis – 30, Enterocolitis per Cl. Difficile – 13, Infectio alimentaris bacterialis – 6 slučajeva.

Sedam prijavljenih epidemija pripadaju ovoj grupi bolesti.

Sve ostale bolesti (polne, zoonoze, vektorske i ostale) učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 0,2%.

Na području opštine Knjaževac u periodu od 1.1.2018. do 31.12.2022. godine registrovano je 13 epidemija zaraznih bolesti sa 470 obolelih. 7 epidemija je iz grupe crevnih zaraznih bolesti a 6 iz grupe respiratornih zaraznih bolesti.

U grupi **crevnih zaraznih bolesti** prijavljene su sledeće epidemije: Salmonellosis– 4, i Enteritis Campylobacterialis – 1 , i Enteritis rotaviralis – 2 epidemije. .

Salmonellosis – u 3 porodične epidemije, na području opštine Knjaževac obolelo je 119 osoba, hospitalizovano 7 obolelih. Izvor nije utvrđen . Uzročnik je Salmonella Enteritidis.

Zabeležna je 1 **kolektivna epidemija** sa 17 obolelih i 1 hospitalizovanim. Izvor zaraze neutvđen, uzročnik je Salmonella Enteritidis. Zabeležena je 1 epidemija na teritoriji grada sa 91 obolelim, 6 hospitalizovanih. Izvor zaraze je neutvđen, put prenosa je hrana I kontakt, uzročnik je Salmonella spp.gr. B, E i C2.

Enteritis Campylobacterialis – u 1 epidemiji porodičnog tipa, obolele su 2 osobe, hospitalizovanih nije bilo. Izvor zaraze nije utvrđen, put prenošenja je hrana, uzročnik utvrđen.

Enteritis rotaviralis – u 2 epidemije kolektivnog tipa, obolelo je 23 osoba, hospitalizovano – 9. Izvor zaraze nije utvrđen, Put prenosa je kontakt. Uzročnik utvrđen.

U grupi **respiratornih zaraznih bolesti** prijavljene su 6 epidemije i to Infectio Corona viralis COVID-19.

Infectio Corona viralis COVID-19 – u 6 epidemija kolektivnog tipa obolelo je 326 osoba, hospitalizovano 9 a 19 osoba je umrlo. Put prenošenja je kontakt I aerogeni , uzročnik je dokazan.

4.1. Imunoprofilaksa zaraznih bolesti

Tabela 103. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2018-2022. godine u opštini Zaječar.

ZAJEČAR																
	Opština	2018.			2019.			2020.			2021.			2022.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Zaječar	326	304	93	322	306	95	309	285	92	331	293	89	290	245	84

U posmatranom periodu zadovoljavajući obuhvat vakcinacije za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%) MMR vakcinom postignut je samo 2019.godine. Ostalih godina kretao se ispod 95%.

Tabela 104. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2018-2022. godine u i opštini Boljevac

Boljevac																
	Opština	2018.			2019.			2020.			2021.			2022.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Boljevac	66	66	100	72	71	99	43	41	95	73	72	99	54	54	100

U posmatranom periodu, u opštini Boljevac, potreban obuhvat vakcinacije MMR vakcinom za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%), je bio zadovoljavajući.

Tabela 105. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2018-2022. godine u i opštini Knjaževac

Knjaževac																
	Opština	2018.			2019.			2020.			2021.			2022.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Knjaževac	200	199	100	182	179	98	178	140	79	180	152	84	166	160	96

U posmatranom periodu, u opštini Knjaževac, potreban obuhvat vakcinacije MMR vakcinom za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%), nije postignut 2020. i 2021.godine. Ostalih godina obuhvat je bio zadovoljavajući.

Tabela 106 Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila u periodu 2018.-2022. U opštini Zaječar

Godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2018	249	2
2019	212	0
2020	318	2
2021	346	1
2022	223	3

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), 8 osoba je vakcinisano protiv besnila u navedenom periodu.

Tabela 107 Izeštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila, u periodu od 2018. do 2021. godine u opštini Boljevac

godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2018	27	1
2019	31	0
2020	15	0
2021	13	0
2022	13	1

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), samo su 2 osobe vakcinisane protiv besnila u navedenom periodu.

Tabela 108 Izeštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila, u periodu od 2018. do 2022. godine u opštini Knjaževac

godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2018	96	2
2019	107	2
2020	76	0
2021	105 (AR ambulanta)	3
2023	163 (AR ambulanta)	0

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), samo je 7 osoba vakcinisano protiv besnila u navedenom periodu.

4.2 Bolničke infekcije

U periodu od 2018. do 2022.godine u **Zdravstvenom centru Zaječar** prijavljena je 216 bolničkih infekcija.

Redovno je rađena i kontrola sterilnosti aparata i drugog hiruškog materijala.

Najzastupljenije lokalizacije BI po sistemima bile su infekcije: infekcije mokraćnog sistema – 58%, infekcija sistema za varenje 25% , operativno mesto – 11%, infekcija krvi – 5%, Infecija organa za disanje – 0,9% I infekcija kože i mekih tkiva – 0,5%.

Najveći broj registrovanih bolničkih infekcija po odeljenjima:

Urologija – 53

Hirurgija – 47

Infektivno – 28

Ortopedija – 27

Neurologija – 23

Nefrologija – 16

Produžena nega – 2

Interno odeljenje - 2

OIN – 2

Kao uzročnici bolničkih infekcija najzastupljeniji su :Clostridium difficile, zatim E.colii, Enterococcus, Acinetobacter spp , St.aureus, St. koagulaza negativan, Klebsiella, Proteus Mirabilis i Pseudomonas.

Epidemiološki nadzor nad bolničkim infekcijama u **Zdravstvenom centru Knjaževac** je pasivan. U periodu od 2018.do 2022.godine nije bilo prijava bolničkih infekcija. Tokom ovog perioda nije rađena nijedna studija incidencije i prevalence.

4.3 Kontrola i prevencija nezaraznih bolesti

Podaci o obolelima/umrlima od: malignih bolesti, šećerne bolesti i akutnog koronarnog sindroma prikupljeni aktivnim i pasivnim načinom unose se u kompjuterske baze podataka, obrađuju i dostavljaju Republičkom Institutu za javno zdravlje gde se vode populacioni registri za celokupnu teritoriju Republike Srbije izuzev Kosova i Metohije. Podaci za ostale MHNB koje su po predviđenoj zakonskoj regulativi evidentiraju i prate na navedenom odseku za teritoriju oba okruga takođe se unose u kompjuterske baze podataka, obrađuju i na osnovu dostupnih podataka vrši analiza obolevanja/umiranja i od ovih bolesti.

4.3.1. Obolevanje i umiranje od malignih tumora

Tabela br. 109 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2017.-2021.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2017	189	176	365
2018	163	147	310
2019	146	144	290
2020	107	93	200
2021	132	90	222
Ukupno	737	650	1387

U navedenom periodu na teritoriji opštine Zaječar od malignih bolesti ukupno je registrovano 1387 novoobolelih (737 muškarac i 650 žena) sa prosečnom nestandardizovanom stopom incidencije od 537,5/100.000 stanovnika. Učešće obolelih muškaraca je nešto veće u odnosu na žene 53,1 %: 46,9 %. Distribucija obolevanja po uzrasnim grupama beleži više stope incidencije u starijim uzrasnim grupama (od 55 –te godine života) i to kod oba pola.

Tabela br. 110 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2017.-2021.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2017	116	101	217
2018	111	93	204
2019	117	92	209
2020	125	77	202
2021	105	73	178
Ukupno	574	436	1010

U posmatranom petogodišnjem periodu na teritoriji opštine Zaječar, od malignih tumora je umrlo 1010 osoba, od toga 574 muškarca i 436 žena. Prosečan godišnji broj umrlih od malignih tumora bio je 202 sa prosečnom godišnjom stopom mortaliteta 391,4 na 100 000 stanovnika.

Tabela br. 111 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2017.-2021.god.

Godina	M	Ž	Svega
2017	30	38	68
2018	43	26	69
2019	22	20	42
2020	20	13	33
2021	22	18	40
Ukupno	137	115	252

U periodu od 2017.-2021. godine na teritoriji opštine Boljevac, ukupno je od malignih tumora obolelo 252 osoba, od kojih 137 muškarca i 115 žena. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 50, a prosečna godišnja stopa incidencije 471,4,1 na 100000 stanovnika .

Tabela br. 112 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2017.-2021.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2017	14	9	23
2018	21	11	32
2019	26	19	45
2020	15	5	20
2021	8	17	25
Ukupno	84	61	145

U posmatranom petogodišnjem periodu na teritoriji opštine Boljevac od malignih tumora je umrlo ukupno 145 osoba i to 84 muškarca i 61 žena. Prosečan godišnji broj umrlih je bio 29 osoba, sa prosečnom godišnjom stopom mortaliteta 271,2 na 100000 stanovnika. Muškarci su 1,4 puta češće umirali od malignih tumora u odnosu na žene.

Tabela br. 113 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2017.-2021.god.

Godina	M	Ž	Svega
2017	97	84	181
2018	102	70	172
2019	91	73	164
2020	59	59	118
2021	68	91	159
Ukupno	417	377	794

U navedenom petogodišnjem periodu najmanji broj obolelih od malignih tumora je registrovan 2020. godine i to 118 osoba , dok je najveći broj obolelih registrovan 2017. godine (181) . U 2017.; 2018.i 2019. godini registrovan je veći broj obolelih muškaraca u odnosu na žene. U posmatranom periodu ukupno je obolelo 794 osoba. Prosečan godišnji broj obolelih je 159, a prosečna stopa incidencije je 601,9 .

Tabela br. 114 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Knjazevac u periodu 2017.-2021.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2017	58	41	99
2018	71	44	115
2019	75	43	118
2020	54	39	93
2021	35	40	75
Ukupno	293	207	500

U posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Knjaževac od malignih tumora je umrlo ukupno 500 osoba i to 293 muškarca i 207 žena. Prosečan godišnji broj umrlih od ove grupe bolesti je bio 100 osoba, sa prosečnom stopom mortaliteta od 379,04 na 100000 stanovnika.U posmatranom periodu muškarci su u proseku 1,4 puta češće umirali od malignih tumora od žena.

Obolevanje I umiranje od šećerne bolesti

Šećerna bolest (u daljem tekstu: DM) je jedno od najčešćih masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja i predstavlja veliki javno-zdravstveni problem. Iako se najviše stope incidencije registruju u razvijenim zemljama sveta, najveći porast broja obolelih očekuje se u zemljama u razvoju, gde spada i naša zemlja. Po rasprostranjenosti i učestalosti javljanja, dužini lečenja, komplikacijama koje ga prate, posledicama koje ostavlja i visokom mortalitetu, šećerna bolest predstavlja u zdravstvenom i socio-ekonomskom pogledu, jedan od najtežih problema savremene medicine i zdravstvene zaštite. Insulin-nezavisni dijabetes melitus (u daljem tekstu: INDM) čini 90% svih dijagnostikovanih oblika šećerne bo, dok ostali deo u učešću zauzima insulin-zavisni dijabetes melitus (u daljem tekstu: IZDM).

Tabela 117 . Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Zaječar u periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
42	28	85	58	63	62	66	62	88	94
70		143		125		128		182	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 648 novoobolelih osoba od dijabetes melitusa tip I i tip II (344 muškarac i 304 žene). Prosečan godišnji broj novoobolelih bio je 130 osoba, sa prosečnom godišnjom sirovoim stopom incidence 251,1 na 100000 stanovnika. Muškarsci su 1,1 puta češće obovali od žena. Najmanji broj obolelih je registrovan 2018. godine (70), a najveći 2022 godine (182).

Tabela 118. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Zaječar od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
34	44	25	35	32	32	40	56	24	33
78		60		64		96		57	

Na teritoriji opštine Zaječar u ovom petogodišnjem periodu ukupno je umrlo 355 osoba od dijabetesa (155 muškarca i 200 žena). Prosečan godišnji broj umrlih iznosio je 71. Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 137,6 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar. Žene su umirale u proseku 1,3 puta češće od muškaraca.

Tabela 119. Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Boljevac periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
1	2	0	0	12	15	7	7	13	7
3		0		27		14		20	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 64 novoobolelih od dijabetes melitusa tip I i tip II (33 muškarca i 31 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 13 . Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 121,6 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac . Muškarci su obolevale u proseku 1,1 put češće od žena.

Tabela 120. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Boljevac u periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
1	4	7	4	2	8	4	6	3	3
5		11		10		10		6	

Na teritoriji opštine Boljevac ukupno je umrle su 42 osobe od dijabetesa (17 muškaraca i 25 žena). Prosečan broj umrlih godišnje iznosio je 8 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 74,8 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac. Žene su umirale u proseku 1,5 puta češće od muškaraca.

Tabela 121 Broj novodijagnosticiranih osoba od šećerne bolesti za opštinu Knjaževac u periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
8	26	16	19	13	10	12	12	66	63
34		35		23		24		129	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 245 novoobolelih od dijabetes melitusa tip I i tip II (115 muškaraca i 130 žena). Prosečan godišnji broj novoobolelih bio je 49, a prosečna godišnja stopa incidencije 185,7 na 100000 stanovnika. Kada posmatramo morbiditet za dijabet u navedenom periodu, žene su 1,1 puta češće obolele u odnosu na muškarce.

Tabela 122. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Knjaževac u periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
15	17	15	23	16	21	18	35	13	26
32		38		37		53		39	

Na teritoriji opštine Knjaževac u navedenom petogodišnjem periodu ukupno je umrlo 199 osoba od oba oblika dijabetesa (77 muškarca i 122 žene). Prosečan broj umrlih iznosio je 40 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 158,4 na 100.000 stanovnika. Žene su 1,6 puta češće umirale od dijabetesa u odnosu na muškarce u posmatranom periodu. Najmanji broj umrlih od dijabetesa je registrovan 2018. godine, a najveći 2021. godine.

Tabela 123. Broj novodijagnosticiranih osoba od šećerne bolesti za opštinu Sokobanja u periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022.	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
17	15	7	12	19	14	0	3	2	8
32		19		33		3		10	

Ukupan broj novoobolelih od dijabetesa, u posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Sokobanja bio je 97 osobe, 45 muškaraca i 52 žene. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 19 osobe, a prosečna godišnja sirova stopa incidencije je 143,3. Žene su 1,2 put češće obolevale od dijabetesa u odnosu na muškarce. Najmanji broj obolelih je registrovan 2021. godine (3) a najveći 2020 godine (33).

Tabela 124. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Sokobanja u periodu od 2018. do 2022. godine

2018		2019		2020		2021		2022.	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2	1	3	4	4	7	9	8	6	7
3		7		11		17		13	

U posmatranom petogodišnjem periodu ukupan broj umrlih od dijabetesa u opštini Sokobanja iznosio je 51 osoba, 24 muškaraca i 27 žena. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 10, sa prosečnom godišnjom sirovom stopom mortaliteta 11,5 na 100000 stanovnika. . Žene su 1,1 put češće umirale od dijabetesa u odnosu na muškarce u posmatranom periodu

Obolevanje i umiranje od akutnog koronarnog sindroma

Akutni koronarni sindrom (u daljem tekstu: AKS) je takođe jedan od najčešćih masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja i predstavlja veliki javno-zdravstveni problem.

Tabela 125 . Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Zaječar u periodu od 2018. do 2022. Godine

Godina	M	Ž	Ukupno
2018	201	124	325
2019	131	81	212
2020.	131	70	201
2021.	113	55	168
2022.	145	66	211
Ukupno	721	396	1117

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 1117 novoobolelih sa dijagnozom AKS (721 muškarca i 396 žena). Prosečan broj novoobolelih na godišnjem nivou, bio je 223. Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 432,9 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar.

Muškarci su u proseku obolevale 1,8 puta češće od žena.

Tabela 126 . Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Zaječar u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	29	16	45
2019	50	27	77
2020.	27	29	56
2021.	31	25	56
2022.	14	14	28
Ukupno	151	111	262

Od 2018. do 2022. godine ukuno je registrovano 262 umrlih od AKS- a (151 muškarac i 111 žena). Prosečan broj umrlih godišnje, iznosio je 52 .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 101,5 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar.

Muškarci su umirali prosečno 1,4 puta češće od žena.

Tabela 127. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Boljevac u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	25	17	42
2019	39	8	47
2020.	23	15	38
2021.	33	12	45
2022.	21	9	30
Ukupno	141	61	202

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 202 novoobolelih sa dijagnozom AKS (141 muškaraca i 61 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 40.

Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 374,1 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac .

Muškarci su u proseku obolevali 2,3 puta češće od žena.

Tabela 128. Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Boljevac u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	18	18	36
2019	13	2	15
2020	9	5	14
2021	16	7	23
2022	2	3	5
Ukupno	58	35	93

Od 2018. do 2022. godine ukuno je registrovano 93 osoba umrla od AKS- a (58 muškarac i 35 žena). Prosečan broj umrlih, na godišnjem nivou iznosio je 9 osoba.

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 174 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac .

Muškarci su umirali prosečno 1,7 puta češće od žena.

Tabela 129. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Knjaževac u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	78	58	136
2019	76	64	140
2020	70	54	124
2021	88	64	152
2022	80	65	145
Ukupno	392	305	697

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 697 novoobolelih osoba sa dijagnozom AKS (392 muškarca i 305 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 139, a prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 526,9 na 100.000 stanovnika .

Muškarci su u proseku obolevali 1,3 puta češće od žena.

Tabela 130 Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Knjaževac u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	11	3	14
2019	13	7	20
2020	9	8	17
2021	13	7	20
2022	9	7	16
Ukupno	55	32	87

Od 2018. do 2022. godine ukuno je registrovano 87 umrlih od AKS_a (55 muškaraca i 32 žene). Prosečan broj umrlih iznosio je 17 osoba godišnje .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 66 na 100.000 stanovnika opštine Knjaževac.

Muškarci su umirali prosečno 1,7 puta češće od žena.

Tabela 131. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Sokobanja u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	39	20	59
2019	26	13	39
2020	10	6	16
2021	6	3	9
2022	1	2	3
Ukupno	82	44	126

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 126 novoobolelih sa dijagnozom AKS (82 muškaraca i 44 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 25 godišnje , a prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 184,7 na 100.000 stanovnika .

Muškarci su u proseku obolevali 1,9 puta češće od žena.

Tabela 132 Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Sokobanja u periodu od 2018. do 2022. godine

Godina	M	Ž	Svega
2018	10	8	18
2019	16	6	22
2020	8	3	11
2021	3	0	3
2022	1	1	2
Ukupno	38	18	56

Od 2018. do 2022. godine ukuno je registrovano 56 umrlih od AKS- a (38muškarca i 18 žena). Prosečan broj umrlih iznosio je 11 .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 82,8 na 100.000 stanovnika opštine Sokobanja.

Muškarci su umirali prosečno 2,1 puta češće od žena.

5. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE ZAJEČAR

5.1 Kontrola kvaliteta vazduha

2022.

U 2022. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 362 uzoraka SO₂, i 365 uzoraka NO₂, od čega je u jednom merenju vrednost prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 362 uzoraka čađi 21 dan koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2021.

U 2021. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 363 uzoraka SO₂, i 346 uzoraka NO₂, od čega je u jednom merenju vrednost prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 363 uzoraka čađi 13 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2020.

U 2020. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 338 uzoraka SO₂, i 346 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 341 uzoraka čađi 10 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2019.

U 2019. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 358 uzoraka SO₂ i 358 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 359 uzoraka čađi 14 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2018.

U 2018. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 349 uzoraka SO₂ i 336 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 349 uzoraka čađi 18 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

5.2 Buka u životnoj sredini

U 2018., 2019., 2020., 2021. i 2022. godini, nije bilo merenja nivoa buke u životnoj sredini.

5.3 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove određenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Vodovod u Zaječaru se snabdeva vodom iz dva izvorišta:

1. Izvorište "Tupižnica", koja je karstno vrelo na obroncima planine Tupižnica. Voda se dovodi gravitacionim cevovodom do Zaječara. Iz ovog izvorišta usput se vodom snabdevaju naselja Gornja Bela Reka, Leskovac, Lenovac, Grlšte I Grljan. Dezinfekcija vode se vrši gasnim hlorinatorima na samoj kaptazi.
 2. Akumulacija "Grlšte", voda se dovodi gravitaciono do fabrike vode, gde se vrši kompletan tretman (predhlorisanje, taloženje, filtriranje, ozoniranje I hlorisanje), a potom šalje potrošačima.
- U letnjem period zbog velike potrošnje vode aktivira se I bunar u priobalju Belog Timoka.

Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98,44/99 i Sl.Glasnik RS, br. 28/2019), broj uzoraka se određuje u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbedjivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod grada Zaječara:

Na ovaj vodovod su priključena od 2004. godine, sledeća naselja; deo Zvezdana, deo Gamzigrada, Vražognac, deo Rgotine, deo Velikog Izvora, Trnavac, Nikolićevo, Šljivar, Lubnica, Planinica, okolina Zaječara i Avramica. Od 2007. Godine se nastalja sa priključivanjem na graski vodovod, 2010. Godine, takođe ali 2013.godine priključena su i naselja Halovo, Gradskovo, Mali Jasenovac i Šipikovo, dok 2014.godine priključena je i Gam. Banja. Uzorkovanje vode se vrši (2016-2017.god.), 3 puta mesečno sa 9 merna mesta (8 hlorisanih voda na distributivnoj mreži i 1 sirova voda), shodno odredbama Pravilnika, u odnosu na potrošnju vode.

Rezultate analiza vode za piće sa ovog vodovoda, prikazani u tabeli 133.

Tabela 133. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz vodovoda u Zaječaru u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	272	3	1,10	272	1	0,37	MPN, AMB, Mutnoća
2.	2019	279	3	1,08	279	1	0,36	SFP, Mutnoća
3.	2020	359	1	0,28	359	5	1,39	AMB, mutnoća
4.	2021	371	2	0,53	371	2	0,53	AMB,SFP, mutnoća
5.	2022	270	2	0,74	270	0	0	AMB
UKUPNO		1551	11	0,71	1551	9	0,58	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U periodu od 2018. do 2022. godine, uzet je 1551 uzorak vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 11 bilo neispravno, ili 0,71%, i 9 ili 0,58 % uzoraka fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali ponekad su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da je distributivna mreža dosta stara I dotrajala.

Centralni vodovodi seoskih naselja grada Zaječar:

Na području grada Zaječar ima 41 naselje, u 31 naselje koje poseduju seoske vodovode, izgrađeno je 38 vodovoda za centralni način vodosnabdevanja iz seoskih vodovoda.

Seoska naselja ne vrše kontrolu vode za piće iz svojih vodovoda, niti dezinfekciju vodu. Od 2012. godine, lokalna samouprava ne vrši ugovaranje kontrola seoskih vodovoda.

Rezultate analiza povremenih kontrola seoskih vodovoda prikazani su u tabeli 134.

Tabela 134. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seskih vodovoda opštine Zaječar u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	93	40	43,01	93	15	16,67	AMB, SFP, Pseudomonas, Klostridije
2.	2019	12	0	0	12	0	0	-
3.	2020	8	2	25,00	8	1	12,50	AMB, SFP, nitrati
4.	2021	1	0	0	1	0	0	
5.	2022	2	0	0	2	0	0	
UKUPNO		116	42	36,20	116	16	13,79	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2018. do 2022.godine, uzeto je 116 uzoraka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 42 ili 36,20% bilo neispravno i 16 ili 13,79 % fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus I Klostridije a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati i mutnoća.

Ovi vodovodi su nesigurni za vodosnabdevanje stanovništva vodom za piće, obzirom da je bakteriološka neispravnost velika, čak 36,20% uzetih uzoraka, a znamo da se isti ne održavaju niti se voda prečišćava, niti hlorige, tako da predstavljaju rizik po zdravlje potrošača.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji grada Zaječara:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u gradu Zaječaru, javne česme- arteske česme, kaptirani izvori, bunari i dr. objekti, ne kontrolišu se u propisanom broju I frekvenci. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika, ili po ugovoru sa JKP "Vodovod" Zaječar za arteske česme.

Rezultati analiza biće prikazani u tabeli 135.

Tabela 135. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata grada Zaječar u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	174	35	20,20	174	15	8,62	Mutnoća, Nitrati, Nitriti,
2.	2019	268	25	9,33	268	77	28,73	AMB, KBFP, boja, mutnoća
3.	2020	167	4	2,39	167	22	13,17	AMB, pseudomonas aer., Fe, mutnoća, nitrati, boja, pH
4.	2021	175	12	6,85	175	35	20,0	SFP, UKB, Fe, nitrati
5.	2022	182	9	4,94	182	36	19,78	SFP, UKB, Fe, nitrati
UKUPNO		966	85	8,79	966	185	19,15	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla, E coli-Ešerihija koli

U periodu od 2018. do 2022. godine je povremeno vršena kontrola i uzeto je ukupno 966 uzoraka vode od kojih je 85 ili 8,79% uzoraka, bilo bakteriološki neispravno. Na fizičko-hemijske i hemijske parametre je uzeto 966 uzoraka vode, od toga 185 ili 19,15% uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno.

Razlog neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus, u hemijskom pogledu nitrati, nitriti, Fe, KMnO₄, pH i mutnoća. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti se voda dezinfikuje.

Arteske česme u Zaječaru:

Lokalni način snabdevanja vodom za piće iz drugih javnih objekata u gradu Zaječaru, javne česme-arteske česme, koje su podzemne vode i pod pozitivnim pritiskom dospevaju na površinu zemlje, bez ikakve prerade i prečišćavanja. Kontrola se vrši po ugovoru sa JKP "Vodovod" Zaječar, dva puta godišnje sa 31 česme, bez obzira što ima preko 40 arteskkih česmi i kaptiranih bunara.

Rezultati analiza prikazani u tabeli 136.

Tabela 136. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz arteskih česama grada Zaječara u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	112	0	0	112	56	50,00	Gvožđe, pH, mutnoća, boja
2.	2019	83	0	0	83	39	46,98	Gvožđe, ph, boja, mut.
3.	2020	62	1		62	22		Pseudomonas aer.,gvožđe, pH, boja, mutnoća
4.	2021	62	0	0	62	20	32,25	pH, boja, mutnoća
5.	2022	62	0	0	62	18	29,03	pH, boja, mutnoća
UKUPNO		381	1	0,26	381	155	40,68	

U period od 2018. do 2022. godine, vršena kontrola i uzeto je ukupno 381 uzoraka vode od kojih je 1 uzorak bio bakteriološki neispravan (Pseudomonas aeruginosa). Na fizičko-hemijske I hemijske parametre je uzet 381 uzorak vode, od toga 155 ili 40,68 % uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno.

Razlog neispravnosti u fizičko I fizičko-hemijskom pogledu su povećane vrednosti za: gvožđe, pH (bazni), mutnoća i boja. Ovi parametri su karakteristični za podzemne vode i nisu štetni za zdravlje potrošača, obzirom da mogu da daju samo primedbe potrošača na organoleptički izgled vode. Izuzetak je artenska česma u naselju Kraljevica, gde se posle rekonstrukcije česme povremeno pojavljuje Pseudomonas aeruginosa (1-2 bakterije u uzorku). Redovno se obaveštava odgovorno lice u JKP "Vodovod" Zaječar o tome, kako bi se česma obeležila a samim tim obavestili potrošači o zdravstvenoj ispravnosti vode.

Spisak česama koje su najčešće bile zdravstveno neispravne i ponavlja se ista neispravnost:

- A.č. na Goveđoj pijaci, ugao ul.Hajduk Veljkove i Ivana Milutinovića (pH),
- A.č.kod,"O.Š."Lj. Radosavljević-Nada" (mutnoća),
- A.č. kod Bioskopa „Timok“ (mutnoća)
- A.č. na uglu ul. Kumanovse i Timočke bune (mutnoća),
- A.č. kod „Vočara“, donja cev (pH),
- A.č. kod „Jedinstva“, ul. Čupićeva (pH),
- A.č. kod ulaza u železničku stanicu (pH),
- A.č. farma vidrice, ul. Višegradska (boja)
- A.č. na Popovoj plaži (Fe, boja)
- A.č. Ul. Zorana Radmilovića, iza Amana (Fe, boja)
- A.č. ul. Branka Perića (Fe, boja)
- A.č. nas. Kraljevica, zgrada C-2 (Pseudomonas aer.)

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda

Monitoring bazenskih voda u Zaječaru, od 2018- 2022.godine, se vrši na gradskom bazenu u Zaječaru, na velikom I malom bazenu. Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar, vrši nedeljno uzorkovanje vode iz bazena na fizičko – hemijsku i mikrobiološku ispravnost. Bazenski kompleks se snabdeva vodom iz gradskog vodovoda iz Zaječara, koja se dodatno hlorige pre ulaska na bazene a nakon korišćenja prelivnim sistemom odlazi na postrojenje za prečišćave I ponovono hloriganje I takva se ponovo koristi za kupanje. Ugovorena kontrola vode iz velikog I malog bazena je jednom nedeljno, dok traje kupališna sezona. Kontrolom 2020 i 2021. godine je obuhvaćen manji broj uzoraka zbog epidemije. U tabeli su prikazani i uzorci vode iz bazena za kupanje (zatvoreni veliki I mali bazen) u Specijalnoj bolnici "Gamzigrad" u Gamzigradskoj banji. Rezultati analiza su prikazani u tabeli 137.

Tabela 137. Zdravstvena ispravnost vode za kupanje iz bazena u Zaječaru za period 2018.- 2022. godine.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	20	0	0	20	8	40,00	Povišeni pH
2.	2019	12	0	0	12	4	33,33	Povišen pH
3.	2020	23	0	0	23	7	30,43	pov. pH I hloridi
4.	2021	30	1	3,33	30	5	16,66	UKB, povišen pH
5.	2022	31	2	3,33	31	7	16,66	UKB, povišen pH
	UKUPNO	116	3	2,58	116	31	26,72	

Uvidom u rezultate analiza bazenske vode od 2018 – 2022. godine, od ukupnog broja uzoraka, utvrđena je 2,58% uzoraka zdravstvena ispravnost u bakteriološkom I 26,72% u fizičko-hemijskom I hemijskom pogledu. Stručna služba Odeljenja Higijene I ZŽS, kada se pojavi neispravnost bazenske vode ili neki drugi problem na bazenu daje predlog mera o odklanjanju nedostataka I vrši ponovnu kontrolu vode iz bazena.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Kontrola ispravnosti vode za kupanje, sport I rekreaciju se vrši u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Kontrola se vršila 2 puta u letnjem period, dok sezona kupanja traje. U period od 2018-2022.godine nije bilo kontrole, što predstavlja veliki rizik po zdravlje kupaca. Na teritoriji grada Zaječar, uzorkovanje I kontrola vode bi trebala da se vršila na sledećim mestima za kupanje, spotr i rekreaciju na ovtorenom-plaže;

-na Crnom Timoku: Plaža kod Gamzigrada, kod Zvezdana, plaža "Vanjin jaz" i Popova plaza,

-na Belom Timoku; plaza kod Vratarnice,

- Rgotsko (veliko I malo jezero) I Sovinačko jezero.

Rezultate ispitivanja smo prikazali u tabeli.138.

Tabela 138. Ispravnost vode za kupanje na kupalištama i plaže u Zaječaru, za period od 2018.god.do 2022.god.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	2	0	0	2	1	50,00	/
2.	2019	0	0	0	0	0	0	Suva materija
3.	2020	0	0	0	0	0	0	/
4.	2021	0	0	0	0	0	0	/
5.	2022	0	0	0	0	0	0	
UKUPNO		2	0	0	2	1	50,00	

Vode sa kupališta može da se koristi za kupanje, sport I rekreaciju, uz preduzimanje svih higijenskih mera (tuširanje higijenski ispravnom vodom) onda kada voda po Uredbi odgovara II-oj ili III-oj klasi vode.

5.4 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika

Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2018.-31.12.2022., prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Đulići" Zaječar, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove.

Rezultati analiza prikazani u tabeli 139.

Tabela 139. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi "Đulići" u Zaječaru, 2018.-2022. god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	202	0	0	8	0	0	/
2.	2019	206	4	2,00	4	0	0	UKB
3.	2020	204	2	0,98	4	0	0	UKB
4.	2021	210	0	0	4	0	0	
5.	2022	208	0	0	4	0	0	
	Ukupno	1030	6	0,58	24	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 24 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde su sve bile zdravstveno bezbedne. Kontrolom briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa uzeto je 1030 briseva i utvrđena je neusaglašenosti kod 6 brisa ili 0,58%, gde je bio povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Ustanova za smeštaj školske dece i omladine

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2018-31.12.2022, prema Ugovoru sa Dom učenika srednjih škola u Zaječaru, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji ove ustanove gde su smeštena školska deca i omladina, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima. Rezultati analiza prikazani u tabela 140.

Tabela 140. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Domu učenika srednjih škola u Zaječaru, 2018.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	50	3	6,00	28	0	0	UKB
2.	2019	48	2	4,1	19	0	0	UKB
3.	2020	50	1	2,0	20	0	0	UKB
4.	2021	50	0	0	22	0	0	
5.	2022	50	0	0	22	0	0	
	Ukupno	248	6	2,4	111	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 111 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra svi uzorci su bili ispravni. U tom periodu je uzeto 248 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih su 6 ili 2,4 % bili neusaglašeni sa zakonskim odredbama, razlog neusaglašenosti povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera

Osnovna škola "Jovan Jovanović-Zmaj" Salaš

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2018.-31.12.2022., prema Ugovoru sa OŠ "J.J-Zmaj" u Salašu, koja priprema i uslužuje učenicima pripremljenu hranu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji ove ustanove na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji sa trpezarijom. Rezultati analiza prikazani u tabela 141.

Tabela 141. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u O.Š “J.J-Zmaj” u Salašu, 2018.-2022.god.

Red. Br.	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	10	1	10,0	2			UKB
2.	2019	20	0	0	4	0	0	
3.	2020	10	0	0	2			
4.	2021	10	0	0	2	0	0	
5.	2022	10	0	0	2	0	0	
	Ukupno	60	1	1,67	12	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 12 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, svi uzorci hrane su bili zdravstveno bezbedni za upotrebu. U tom periodu je uzeto 60 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih je 1 ili 1,67% % bio neusglašen sa zakonskim odredbama, razlog neusaglašenosti povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

6. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE BOLJEVAC

6.1 Kontrola kvaliteta vazduha

Prema Zakonu o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 36/2009 i 10/2013), u Srbiji je uspostavljena državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha na nivou Republike Srbije. Obzirom da u Boljevcu nije predviđena merna stanica u okviru državne mreže, nadležni organ jedinice lokalne samouprave određuje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha koja čine lokalnu mrežu ili dopunsku mernu stanicu, u skladu sa mogućnostima.

U periodu od 2018.-2022. godine, na osnovu ugovora sa Opštinom Boljevac, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje parametara iz vazduha u Boljevcu počev od 2013. godine, na mernom mestu u zgradi Opštine Boljevac. Rezultati ispitivanja po godinama su sledeći:

- U 2018.godini ispitano je 35 uzoraka SO₂, 14 uzoraka NO₂ I 35 uzoraka čađi, iz izveštaja se vidi da nije bilo prekoračenja, odnosno vrednosti iznad GVI.
- U 2019.godini ispitano je 28 uzoraka SO₂, NO₂ I čađi I nije bilo prekoračenja GVI.
- U 2020. godini ispitano je 51 uzorak NO₂ i po 28 uzoraka SO₂ I čađi. Nije bilo prekoračenja GVI.
- U 2021. godini ispitano je po 28 uzoraka SO₂, NO₂ I čađi I nije bilo prekoračenja. Ispitano je I 63 uzorka PM₁₀ čestica I u 16 je prekoračenje bilo iznad GVI.
- U 2022. godini ispitano je po 28 uzoraka SO₂, NO₂ I čađi I nije bilo prekoračenja. Ispitano je I 48 uzoraka PM₁₀ čestica I u 5 je prekoračenje bilo iznad GVI.

Međutim, za procenu stanja na godišnjem nivou, ni jedne godine nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010, 75/2010 i 63/2013 raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha). Shodno tome, ni za ovaj period (2018.-2022.) se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

6.2 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98, 44/99 I Sl. Glasnik RS, br. 28/2019), koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove odredjenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Boljevac, sprovodi Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar, preko Centra za higijenu i humanu ekologiju.

Metodologija: Monitoring se obavlja na osnovu ugovora sa JKP "Usluga" Boljevac, tj. vlasnika objekata javnog vodosnabdevanja. Uzorkovanje voda za piće vrše od strane stručnih lica Odeljenja za higijenu i zaštitu životne sredine. Voda za piće uzorkuje se na centralnom vodovodu, za naselja

Boljevac, Valakonje, Mali izvor i Bogovinu (koja je priključena na sistem Bogovina), na vodovodnoj mreži, na slavinama krajnjeg potrošača. Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (sl. List SRJ, br. 42/98,44/99), u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod Boljevac:

Ovaj vodovod snabdeva pijaćom vodom naselja: Boljevac, selo Boljevac, Valakonje, Mali Izvor, ranije I Bogovinu (selo i rudnik) a sada je voda iz sistema "Bogovina". Snabdevanje vodom se vrši iz kaptiranog karstnog vrela Mirovštica na planinama planine Rtanj. Hlorisanje vode vrši se gasnim hlorinatorom na samoj kaptazi, od kraja 1983. godine. Osim gazdovanjem gradskim vodovodom sa sistema "Mirovštica", vodovod je od 2015. godine, preuzeo I lokalni vodovod naselja Rtanj, seoski vodovod Lukovo, Jablanicu I Dobro Polje. Rezultate analiza vode za piće sa ovog vodovoda, prikazani u tabeli 142.

Tabela 142. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz komunalnih vodovoda u opštini Boljevac u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	57	7	12,27	57	5	8,77	MPN, AMB, KBFP, SFP, Pseudomonas, Proteus, mutnoća, boja
2.	2019	57	17	29,82	57	6	10,53	AMB, KBFP, mutnoća
3.	2020	73	4	5,48	73	3	4,11	AMB, KBFP, mutnoća
4.	2021	70	2	2,85	70	5	7,14	AMB, KBFP, mutnoća
5.	2022	40	2	5,0	40	9	22,5	AMB, mutnoća
UKUPNO		297	32	10,77	297	28	9,42	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2018. do 2022.godine, uzeto je 297 uzoraka vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je bilo neispravno 32 ili 10,77% i 28 ili 9,42% uzoraka fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da se statistički obradili I uzorci sirove vode sa izvorišta "Mirovštica". Od 2015.godine, JKP "Usluga" je prema broju ekvivalent stanovnika (ES) I potrošnje vode smanjila broj uzoraka I frekvencu uzimanja istih, jer je vodovod svrstala u male vodovode, ispod 5000 ES, stoga ima nanje uzetih uzoraka.

Centralni vodovodi seoskih naselja opštine Boljevac:

Na području opštine Boljevac u 10 naselja izgrađeno je 16 vodovoda za centralni način vodosnabdevanja. Kako je već rečeno naselje selo Boljevac, Valakonje, Mali Izvor I Bogovina (voda iz Sistema Bogovina) se snabdevaju se vodom iz gradskih vodovoda, koja s euredno hloriše I kontroliše. Seoski vodovod Lukovo, Jablanica I Dobro Polje, kontroliše JKP "Usluga" Boljevac a seoski vodovod Ilino firma "Bele vode", redovno hlorisu vodu I kontrolišu, dok ostali seoski vodovodi ne vrše ni povremenu dezifenciju vode, niti kontrolu zdravstvene ispravnosti.

Tabela 143. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seoskih vodovoda opštine Boljevac u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	10	5	50,00	10	1	10,00	SFP, AMB, Proteus, nitrati, nitriti
2.	2019	4	2	50,00	4	2	50,00	AMB,KBFP, Nitrati
3.	2020	26	10	38,46	26	4	15,38	SFP, UKB,AMB, Proteus, nitrati, nitriti
4.	2021	7	3	42,85	7	1	14,28	SFP,AMB,mutnoća,boja
5.	2022	11	4	36,36	11	2	18,18	SFP,AMB,mutnoća,boja
UKUPNO		58	25	43,10	58	10	17,24	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije,KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2018. do 2022. godine, uzeto je 58 uzoraka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 25 ili 43,10% bilo neispravno i 10 ili 17,24% fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus, a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati, nitriti i mutnoća.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji opštine Boljevac:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u opštini Boljevac, javne česme, kaptirane česme i bunari, bez obzira na njihovo postojanje i korišćenje vode za piće iz istih, kontrola ovih objekata i vode nije ni postojala. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika.

Tabela 144. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata opštine Boljevac u periodu od 2018-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	27	4	14,81	27	5	18,52	SFP, UKB, KBFP, AMB, mutnoća, nitrati, boja,
2.	2019	22	4	18,18	22	0	0,0	AMB, KBFP, SFP
3.	2020	36	6	16,66	36	10	27,77	AMB,UKB,KBFP,SFP,nitrati, mutnoća i boja
4.	2021	33	9	27,27	33	4	12,12	SFP,KBFP,mutnoća,nitrati
5.	2022	36	9	25,0	36	5	13,88	SFP,KBFP,mutnoća,boja
UKUPNO		154	32	20,77	154	24	15,58	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije,KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla,E coli-Ešerihija koli

U periodu od 2018. do 2022. godine je povremeno vršena kontrola i uzeto je ukupno 154 uzoraka vode od kojih je 32 ili 20,77% uzoraka bilo bakteriološki neispravno i 24 uzoraka ili 15,58%, fizičko-hemijski i hemijski neispravno. Razlog neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus, u hemijskom pogledu mutnoća. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti se voda dezinfikuje.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Od 2012. godine, vrši se kontrola kvaliteta I zdravstvene ispravnosti vode na plaži "Zmijanac" tokom letnje sezone, kontinuirano u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Tabela 145. Ispravnost vode za kupanje na plaži "Zmijanac" u Boljevcu za period od 2018.god.do 2022.god.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	2	1	50,00	2	1	50,00	BPK-a, amonijum jon
2.	2019	2	0	0	2	0	0	
3.	2020	4	0	0	4	0	0	
4.	2021	4	0	0	4	0	0	
5.	2022	4	0	0	4	0	0	
UKUPNO		16	1	6,25	16	1	6,25	

Rezultati analiza vode sa kupališta u 16 uzetih uzoraka, pokazuju da je voda odgovarala II/III-ćoj klasi vode (BPK-a, amonijum jon) I kao takva može da se koristi za kupanje, sport I rekreaciju, uz obavezno tuširanje higijenski ispravnom vodom.

6.3 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2018.-31.12.2022., prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Naša radost" Boljevac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove. Rezultati analiza prikazani u tabela 146.

Tabela 146. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi opštine Boljevac 2018-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			Uzrok neispravnost
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	20	2	10,00	11	1	9,1	Enterobac./ UKB
2.	2019	20	0	0	12	0	0	
3.	2020	20	0	0	11	0	0	
4.	2021	20	0	0	12	0	0	
5.	2022	20	0	0	12	0	0	
	Ukupno	100	2	2,0	57	1	1,75	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka kod 56 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđeno da 1 ili 1,75% uzoraka namirnice-obroka nisu bile bezbedne, razlog neispravnosti bile su Enterobacteriaceae.

Kontrolom briseva, 100 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđene su 2 ili 2,0% neusaglašenost uzetih briseva, gde je na jednom brisu bio povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost hrane I sanirarnog režima, specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

7. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE KNJAŽEVAC

7.1 Kontrola kvaliteta vazduha

Prema Zakonu o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 36/2009 i 10/2013), u Srbiji je uspostavljena državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha na nivou Republike Srbije. Obzirom da u Knjaževcu nije predviđena merna stanica u okviru državne mreže, nadležni organ jedinice lokalne samouprave određuje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha koja čine lokalnu mrežu ili dopunsku mernu stanicu, u skladu sa mogućnostima.

ZZJZ „Timok“ u periodu od 2018.- 2022. godine, u Opštini Knjaževac, nije vršio kontrolu kvaliteta vazduha.

7.2 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove odredjenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Knjaževac sprovodi Zavod za javno zdravlje “Timok” Zaječar, preko Centra za higijenu i humanu ekologiju.

Metodologija: Monitoring se obavlja na osnovu ugovora sa JKP “Standard” Knjaževac tj. vlasnika objekata javnog vodosnabdevanja. Uzorkovanje voda za piće vrše od strane stručnih lica Odeljenja za higijenu i zaštitu životne sredine. Voda za piće uzorkuje se na centralnom vodovodu, za naselja Knjaževac, Trgovište, Gornji i Donje Zuniče, Minićevo, Vitkovac, deo Jelašnice i Crvenje na vodovodnoj mreži, na slavinama krajnjeg potrošača. Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98, 44/99 i Sl. Glasnik RS, br. 28/2019), u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Kontrola zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Knjaževac se i 2019.god. nastavila se kao i u ranijem periodu od strane Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar.

Centralni vodovod Knjaževac:

Knjaževac se snabdeva vodom iz kaptiranog karsnog vrela "Sinji Vir" koje se nalaze ukoritu Svrljiškog Timoka uzvodno od grada Knjaževca. Od kaptaze voda se gravitacijom dovodi do crpne stanice "Jezava" na domak Knjaževca gde se vrši hlorisanje gasnim hlorinatorom. Usput se iz gravitacionog vodovoda (od kaptaze) uzima deo vode i pumpama potiskuje u naselje Vasilj. Na gravitacioni cevovod priključena su i naselja Podvis i Rgošte.

Tabela 147. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz centralnog vodovoda u opštini Knjaževac u periodu od 2018.-2022. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2018	219	3	2,52	219	19	8,67
2.	2019	228	1	0,44	228	3	1,32
3.	2020	268	1	0,37	310	1	0,37
4.	2021	273	2	0,73	273	8	2,93
5.	2022	207	1	0,48	207	1	0,48
UKUPNO		1195	8	0,66	1195	32	2,67

Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je uzorkovano 1195 voda, od kojih je 8 uzoraka ili 0,66% bilo mikrobiološki neispravno. Razlog bakterioloških neispravnosti (u 7 uzoraka) bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija. U hemijskom pogledu je bilo 32 ili 2,67% neispravnih uzoraka, razlog neispravnosti je mutnoća.

Centralni vodovodi seoskih naselja opštine Knjaževac:

Na području opštine Knjaževac u 38 naselja izgrađen je 41 vodovod za centralni način vodosnabdevanja iz seoskih vodovoda a koristiga oko 12000 stanovnika. Kako je već rečeno naselje Vasilj, Podvis Trgovište Gornje I Donje Zuniče Minićevo I Vitkovac snabdevaju se vodom iz gradskog vodovoda. Voda u njima redovno se dezinfikuje I kontroliše od strane zavoda. Redovna dezinfekcija I kontrola vrši se u jos dva vodovoda I to u Kalni i Inovu. Ostali seoski vodovodi ne vrše ni povremenu dezinfekciju vode kao niti kontrolu zdravstvene ispravnosti.

Tabela 148. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seskih vodovoda opštine Knjaževac u periodu od 2018.-2022. godine

Red ni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2018	29	15	51,72	29	8	27,59
2.	2019	4	3	75,0	4	0	0
3.	2020	15	3	33,30	15	0	0
4.	2021	18	4	22,22	18	0	0
5.	2022	26	5	19,23	26	0	0
UKUPNO		92	30	32,60	92	8	8,69

Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je u ovom period uzeto malo broj uzoraka, 92, kod kojih je glavni razlog bakterioloških neispravnosti (30 uzorka vode ili 32,60%), bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, koliformne bakterije fekalnog porekla, pseudomonas, proteus i klostridija. U hemijskom pogledu od 92 uzorka neispravno je bilo 8 uzoraka ili 8,69%, razlog neispravnosti su nitrati i mutnoća. Procenat neispravnosti se povećava iz godine u godinu, a pri tom nije uveden kontinuirani monitoring kontrole vode iz seoskih vodovoda.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji opštine Knjaževac:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u opštini Knjaževac, javne česme, kaptirane česme i bunari, bez obzira na njihovo postojanje i korišćenje vode za piće iz istih kontrola ovih objekata i vode nije ni postojala. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika.

Tabela 149. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata opštine Knjaževac u periodu od 2018.-2022. godine

R. Br.	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2018	104	4	3,85	104	10	9,61
2.	2019	83	10	12,05	83	1	1,20
3.	2020	173	6	3,46	173	11	6,35
4.	2021	141	10	7,09	141	4	2,83
5.	2022	138	8	5,79	138	4	2,90
UKUPNO		639	38	5,94	639	30	4,69

Od 2018.-2022. godine, bilo je uzeto 639 uzoraka na analizu. Razlog mikrobiološke neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus u 38 uzoraka ili 5,94%. U hemijskom pogledu razlozi su povećana mutnoća, KMnO₄, elektroprovodljivost u 30 uzorka ili 4,69%. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti dezinfikuju.

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda

Monitoringom bazenskih voda na teritoriji opštine Knjaževac od 2018 - 2022.godine, na gradskom bazenu "Banjica", snabdeva se izvorskom termalnom vodom koja se hlariše pre ulaska na bazene a nakon korišćenja odpušta kao otpadna voda, ovo su protočni bazeni. Ugovorena kontrola bazenske vode je dva puta mesečno dok traje kupališna sezona.

Tabela 150. Zdravstvena ispravnost vode za kupanje iz bazena, opštine Knjaževac u periodu od 2018.-2022. godine

R. Br.	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2018	4	1	25,00	4	0	0
2.	2019	9	0	0	9	0	0
3.	2020	13	0	0	13	0	0
4.	2021	12	0	0	12	1	8,33
5.	2022	15	1		15	0	0
UKUPNO		53	2	3,77	38	1	2,63

Uvidom u rezultate analizau period od 2018-2022.godine, uzorkovano je ukupno 53 uzoraka, kako iz bazena otvorenog tako I iz bazena zatvorenog tipa-balon sala u zimskom periodu, utvrđena je zadovoljavajuća zdravstvena ispravnost bazenskih voda, kako u bakteriološkom tako I u fizičko-hemijskom I hemijskom pogledu.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Opština Knjaževac je bogata površinskim vodama, tj. ima reke i termalne izvore koje se koriste za kupanje, sport i rekreaciju tokom letnje sezone. U ranijem period vršila se kontrola vode sa plaža i kupališta na Trgoviškom, Svrlijskom i Belom Timoku, kao i na termalnom izvoru "Banjica". Kontrola kupališta je vršena tokom letnje sezone, kontinuirano u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

U period od 2018-2022.godine, u opštini Knjaževac, nije bilo uzorkovanih voda sa otvorenih vodotokova-plaža.

7.3 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika

Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2018-31.12.2022, prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Bajka" Knjaževac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove.

Rezultati analiza prikazani u tabela 151.

Tabela 151. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi opštine Knjaževac 2018.-2022.god.

Red. Br.	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	145	5	3,45	4	0	0	UKB
2.	2019	145	0	0	5	0	0	/
3.	2020	155	1	0,64	6	0	0	
4.	2021	155	0	0	6	0	0	
5.	2022	155	0	0	6	0	0	
	Ukupno	755	6	0,79	27	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka kod 27 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 755 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđeno je 6 neusaglašenosti, gde je na brisevima bio povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Ustanove za smeštaj školske dece i omladine

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2018-31.12.2022, prema Ugovoru sa Zavodom za vaspitanje dece i omladine i Dom učenika srednjih škola u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinjama ovih ustanova gde su smeštena školska deca i omladina, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinjama ustanova. Rezultati analiza prikazani u tabela 152.

Tabela 152. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u ustanovama za smeštaj školske dece i omladine u Knjaževcu, 2018.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	90	0	0	30	0	0	/
2.	2019	49	1	2,04	20	0	0	UKB
3.	2020	123	0	0	30	0	0	/
4.	2021	90	0	0	33	0	0	/
5.	2022	90	0	0	33	0	0	/
	Ukupno	442	1	0,22	146	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 146 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 442 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, koji su bili usglašeni sa zakonskim odredbama.

Tabela 152a. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Zavodu za vaspitanje dece I omladine, u Knjaževcu, 2018.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	40	0	0	8	0	0	/
2.	2019	40	2	5,0	8	0	0	/
3.	2020	40	0	0	8	0	0	/
4.	2021	40	2	5,0	8	0	0	/
5.	2022	40	1	5,0	8	0	0	/
	Ukupno	200	5	2,5	40	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 40 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 200 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih su 5 bila neusglašena sa zakonskim odredbama.

Tabela 152b. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u OŠ “Dimitrije Todorović Kaplar” u Knjaževcu, 2019.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.								
2.	2019	20	1	5,0	8	0	0	UKB
3.	2020	20	0	0	8	0	0	/
4.	2021	20	0	0	8	0	0	/
5.	2022	20	0	0	8	0	0	/
	Ukupno	80	1	1,25	32	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 32 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 80 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih 1 bio neusglašen sa zakonskim odredbama.

Tabela 152c. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u OŠ “Vuk Karadžić” u Knjaževcu, 2019.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.								
2.	2019	20	0	0	16	0	0	
3.	2020	20	1	5,0	16	0	0	UKB
4.	2021	20	0	0	16	0	0	/
5.	2022	20	0	0	16	0	0	/
	Ukupno	80	1	1,25	64	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 64 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 80 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih 1 bio neusglašen sa zakonskim odredbama.

Objekti za smeštaj starih lica

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar, u periodu od 01.01.2018.-31.12.2022., prema Ugovoru sa Gerontološkim centrom u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta za smeštaj starih lica, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ustanove. Rezultati analiza prikazani u tabela 153.

Tabela 153. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Gerontološkom centru u Knjaževcu 2018.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1	2018	60	0	0	24	0	0	/
2	2019	50	0	0	21	1	0	Enterobact.
3	2020	69	0	0	24	0	0	
4	2021	60	0	0	24	0	0	
5	2022	60	0	0	24	0	0	
	Ukupno	299	0	0	117	1	0,85	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 117 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 299 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, i nije bilo neusaglašenih . Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Narodna kuhinja

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar, u periodu od 2018.-2022., prema Ugovoru sa Gerontološkim centrom u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta za smeštaj starih lica, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ustanove-u delu gde se sprema i servira hrana populaciji koja dobija socijalnu pomoć. Rezultati analiza prikazani u tabela 154.

Tabela 154. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika narodnoj kuhinji, u Gerontološkom centru u Knjaževcu, 2018.-2022.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2018	60	0	0	11	0	0	/
2.	2019	50	0	0	11	0	0	
3.	2020	60	0	0	11	0	0	
4.	2021	60	0	0	12	0	0	
5.	2022	60	0	0	12	0	0	
	Ukupno	290	0	0	57	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 57 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 290 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđena je da su svi brisevi usaglašeni. Kada se utvrdi neusaglašenost onda specijalista higijene daje stručno misljenje sa predlogom mera.

8. ZAKLJUČAK

Analizom izabranih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva **okruža Zaječar** došlo se do sledećih zaključaka:

1. DEMOGRAFSKA SITUACIJA

Stanovništvo okruža Zaječar u period od 2018. do 2022.godine ima sledeće vitalno-demografske karakteristike:

- Smanjenje ukupnog broja stanovnika
- Demografski vrlo staro stanovništvo
- Negativna stopa maskuliniteta
- Ekstremno niska stopa nataliteta
- Niska opšta stopa fertiliteta
- Vrlo visoke opšte stope mortaliteta (preko 15‰)
- Negativan prirodni priraštaj („bela kuga“)
- Očekivano trajanje života sve duže
- Veoma niske stope mortaliteta odojčadi (manje od 10‰)
- Vodeći uzroci smrti su KVB i tumori, a poslednje dve godine na drugom ili četvrtom mestu po učestalosti smrtnosti je grupa bolesti COVID-19
- Nepovoljni socijalno-ekonomski pokazatelji:
 - prosečno 386,6 zaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika godišnje, sa konstantnim trendom kolebanja nivoa stopa
 - trend smanjenja udela nezaposlenih, sa prosečnom stopom od 140,2‰ u odnosu na radno aktivno stanovništvo
 - prosečna mesečna zarada je manjeg proseka u odnosu na Republiku Srbiju, Vojvodinu i Južnu i Istočnu Srbiju, sa trendom porasta zarade
 - broj razvoda na 1000 zaključenih brakova je u konstantnom kolebanju, sa prosečnom stopom od 501,8‰, tako da se skoro svaki drugi sklopljeni brak razvodi.

2. MORBIDITET

U vanbolničkom morbiditetu stanovništva koje je koristilo usluge službe opšte medicine 2022.godine dominiraju kardiovaskularne, respiratorne i simptomi, znaci I patološki klinički I laboratorijski nalazi. Najčešće dijagnoze su povišen krvni pritisak, drugi simptomi, znaci I nenormalni klinički I laboratorijski nalazi I hitna upotreba U07.

Kod dece predškolskog uzrasta dominiraju respiratorna oboljenja. Druga na listi vodećih grupa bolesti jesu simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Najčešće dijagnoze su akutno zapaljenje ždrela i krajnika i hitna upotreba U07.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta takođe dominiraju respiratorna oboljenja i simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Odmah za njima je grupa šifre za posebne namene (Covid 19). Najfrekventnija dijagnoza je akutno zapaljenje ždrela i krajnika, kao i kod predškolske dece.

Najčešći razlog poseta službi za zdravstvenu zaštitu žena su bolesti mokraćno-polnog sistema. One su najzastupljenije i čine prosečno oko 80% ukupnog morbiditeta ove službe. Najčešće pojedinačne dijagnoze su: zapaljenje mokraćne bešike, bolesti menopause, zapaljenje grlića materice, druga zapaljenja ženskih karličnih organa, bolesti dojke.

U stomatologiji su u 2022. godini najfrekventnije dijagnoze bile su druge bolesti zuba i potpornih struktura i zubni karijes kako u ukupnoj populaciji, tako i u populaciji predškolske i školske dece.

U toku 2022. godine stanovništvo u okrugu Zaječar ostvarilo je 24593 epizoda bolničkog lečenja u opštim bolnicama Zaječarskog okruga. Stopa hospitalizacije je 294,47‰.

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika okruga Zaječar, 2022.godine imaju faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom; bolesti sistema za disanje; bolesti sistema krvotoka; zarazne i parazitarne bolesti; bolesti sistema za varenje; bolesti mokraćno-polnog sistema, a grupa tumori, kao uzrok hospitalizacije, su na sedmom mestu.

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; zapaljenje pluća uzrokovano virusom, neoznačeno; hemoterapijska seansa zbog tumora; Coronavirus kao uzročnik bolesti klasifikovanih u drugim grupama; infekcija uzrokovana koronavirusima; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; zapaljenje pluća neoznačeno; kolika bubrega, neoznačena i posmatranje zbog sumnje na infarkt srca.

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika u opštim bolnicama na Zaječarskog okruga u 2022.godini je 726, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 6,62‰.

3. KADROVI I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Na području okruga Zaječar u 2022. godini došlo je do porasta ukupnog broja radnika, 1.378 zaposlenih, od čega 1.111 (80,6%) zdravstvenih radnika i saradnika i 267 (19,3%) nezdravstvenih radnika. U 2021. godini doslo je do povećanja broja zdravstvenih radnika i to više, srednje i niže stručne spreme, što se nastavlja i tokom poslednje 2022.godine. Prema stepenu stručne spreme u 2022.godini bilo je 317 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, od kojih lekara i stomatologa 302 i farmaceuta i saradnika 15, a 794 zaposlenih sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom,.

Ukupan broj lekara i stomatologa posmatrajući 2018/2022.godine povećao se za 1% (indeks 2021/17=99%). Broj farmaceuta i saradnika je 2018. godine bio 14, 2019.godine 13 zaposlenih, 2020.god. 15 zaposlenih, 2021.godine iznosio je 17 farmaceuta i saradnika i 2022 godine. 15. Ukupan broj radnika zaposlenih na području okruga Zaječar smanjio se u odnosu na predhodnu godinu za 11 radnika.

3.2.1 Rad i korišćenje primarne zdravstvene zaštite

U službama opšte medicine Okruga Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 65 lekara i 83 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara je oko 1:1,3. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine je u poslednje dve godine posmatranog perioda bio približan i 2022.godine je bio najmanji i iznosio je 1096, što je za posmatrajući ceo petogodišnji period u granicama normativa : jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 6 do 7 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2022.godine 29,3 poseta dnevno. Opterećenost lekara u 2019.godini za posmatrani period je bila najveća i iznosila je 47,6 poseta dnevno po lekaru.

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece

Službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 7 lekar i 12 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 81). Broj lekara u 2022, 2021, 2020, 2019. i 2018 godini u službi je isti. Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2018. godini je iznosio 1:1,6, a u 2022. godini 1:1,7 (Tabela 81).

Broj predškolske dece na jednog lekara smanjio se sa 647 na 473 (2018/2022.god.). Prema Pravilniku treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2022.godine, je prosečno, 16 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se smanjio u 2022 godini (27,1%), za razliku od predhodnih godina. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i u poslednjoj 2022.godini je 34,6 posete dnevno po jednom lekaru, što je iznad normativom predviđenog broja: 30 po jednom danu.

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području Okruga Zaječar 2022. godine bilo je zaposleno 7 lekara i 7 zdravstveni radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 85). Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 782 u 2018 godini do 1.272 dece na jednog lekara u 2022.godini. Prema važećem Pravilniku treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području okruga, prosečan broj poseta po detetu se kreće oko 5 (Tabela 85). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, najmanji je bio 2020.godine i iznosio je oko 14, dok je 2022 godine broj poseta po lekaru bio znatno veći i iznosio je 33,3. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv od jedne do druge godine. Poslednje, 2022.godine iznosi 15,3%.

Služba za zdravstvenu zaštitu žena

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, 2022. godine bilo je zaposleno 5 lekar i 11 medicinskih sestara (odnos 1:2,2). Ovaj odnos je u 2018. godine iznosio 1:1,7. U periodu 2018-2022.godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara u 2018. godini iznosi 7093, dok je u 2022.godini iznosio 7638 (Pravilnik preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 89).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 u 2020.godini, 0,5 u 2018.godini, 0,4 u 2019,2021 i 2022.godini. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite Okruga Zaječar u poslednjih pet godina, kretala se između 11 poseta i 24 poseta/pregleda dnevno. U proseku oko 37 % poseta pripada preventivnim pregledima, 2022.godine taj udeo je iznosio je 33,2%, a 2018.godine 33,7% (Tabela 89). U 2022.godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 15 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba na području Okruga Zaječar 2022. godine bilo je 16 zaposlenih stomatologa i 27 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,7 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 93). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu i u 2022.godini je 5.219 po jednom stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2018-2022.godine po korisniku je manji od jedan i 2022. godine je 0,4. Svaki stomatolog je imao od 6 do 8 pregleda dnevno; 2022.godine prosek je 8,4 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je manji u odnosu na ranije godine tako da je u poslednjoj 2022.godini iznosio 22,5% .

Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite

Bolnička (stacionarna) zdravstvena zaštita na području opštine Zaječar u 2022. ostvarivala se kroz rad Opšte bolnice Zaječar.

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2022. godini iznosi 430 postelja. Opšte bolnice Zaječar je regionalnog karaktera i pruža usluge iz oblasti sekundarne zdravstvene zaštite stanovništvu opštine Boljevac i u određenom obimu stanovništvu opštine Knjaževac. Zdravstvene usluge iz oblasti nuklearne medicine i stacionarne usluge u okviru dermatovenerologije i infektivnih bolesti pruža stanovništvu okruga Zaječar i Bor.

U Opštoj bolnici Zaječar broj zaposlenih lekara –120 je registrovan na kraju 2022.godine (od toga oko 79,2% specijalista).

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom i srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2021 godine. Te godine je radilo njih 433, a odnos lekara i medicinskih sestara bio je 1:3,6. U 2018.godini broj medicinskih sestara-tehničara je bio najmanji i iznosio je 407 (Tabela 94).

Prosečno, na nivou opštine Zaječar u 2022.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 27 lekara i 97 medicinskih sestara/tehničara.

U periodu 2018-2022.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 7 dana. Zauzetost postelja je između 33 i 58%; varirala je tokom posmatranog perioda, a 2022.godine iznosi 32.50%.

Broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio 2020.godine - 63 po lekaru, a najveći 102 u 2018.godini. U 2022.godini bilo je prosečano 70 bolesnika lečenih u bolnici po jednom lekaru i manje je nego što je Pravilnikom određene mere izvršenja: 170-210.

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2022. Godini kao i predhodnih godina je iznosio 212 postelja.

U Specijalnoj bolnici "Gamzigrad" najveći broj zaposlenih lekara –9 je registrovan u 2018.godini i 2019.godini. Tokom 2020, 2021.i 2022.godine registrovano je 8 lekara.

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2022.godine. Te godine je radilo njih 64.

Prosečno u 2022.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 3 lekara i 30 medicinskih sestara/tehničara.

U periodu 2018-2022.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 16 dana. Zauzetost postelja je između 50 i 80%;, a 2022.godine iznosi 61,9%.

Prosečan broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio 2021.godine - 298 po lekaru, a najveći 402 u 2019.godini. Tokom 2022.broj pacijenata po lekaru je godišnje iznosio 375.

Broj postelja Opšte bolnice Knjaževac se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2022. godini iznosi 120 postelja,kao i u predhodnom periodu.

U Opštoj bolnici Knjaževac najveći broj zaposlenih lekara 61 je registrovan na kraju 2021.godine (od toga oko 68,8% specijalista). U 2022. godini broj zaposlenih lekara je iznosio 56.

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom je imao maksimum 2021 i 2022.godine. 2022 godine je radilo njih 166 u Opštoj bolnici Knjaževac (Tabela 96).

4. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA okrug ZAJEČAR

Zaključak – **zarazne bolesti:**

1. Tokom godina varirao je broj prijavljenih slučajeva oboljenja, sa značajnim povećanjem broja prijavljenih slučajeva oboljenja izazvanih virusom COVID-19 u 2020. 2021. i 2022. godini.
2. Dominiraju respiratorne zarazne bolesti u svakoj posmatranoj godini
3. Nije zabeležen nijedan slučaj kongenitalne Rubeole i Difterije
4. Registrovana je epidemija Morbila u 2018. godini na teritoriji grada Zaječara i po troje obolelih u opštinama Boljevac i Knjaževac. Ranijih godina registrovani su pojedinačni slučajevi Morbila.
5. U epidemijama su najzastupljenije po broju epidemija crevne zarazne bolesti
6. Značajnije epidemije u kolektivima, sa većim brojem obolelih u navedenom periodu su : Epidemija infekcije digestivnog trakta izazvana Rota virusom u Predškolskoj ustanovi u Zaječaru 2019. godine; Epidemija Salmoneloze u Predškolskoj ustanovi u Knjaževcu 2018, Epidemija Salmoneloze na teritoriji grada Knjaževac u 2019, u 2020. godini epidemija izazvana virusom COVID-19 u Domu za stare (Gerontološki centar Knjaževac), u 2021. godini epidemija izazvana virusom COVID-19 u Domu za stare (Vila Katarina Knjaževac); Epidemija Diarrhoea et gastronteritis u (Hotelu "Sunce" u Sokobanji) u 2022. godini prijavljene su dve epidemije infekcije digestivnog trakta izazvana Rota virusom u Predškolskoj ustanovi u Knjaževcu, epidemije izazvana virusom COVID-19 (u Domu za stare - Vila Katarina Knjaževac; u Gerontološkom centru Knjaževac, u Zavodu za vaspitanje dece i omladine.
7. Na osnovu analize svega navedenog epidemiološka situacija u Zaječarskom okrugu ocenjuje se kao nesigurna ali pod kontrolom zdravstvene službe.

Zaključak – **bolničke infekcije**

- Broj bolničkih infekcija varira iz godine u godinu
 - Infekcije digestivnog trakta i urinarnog sistema su vodeće po lokalizaciji
 - Iz godine u godinu sve više je prijavljenih bolničkih infekcija uzrokovanih - Clostridium difficile
- Uloga epidemiologa i sestara odgovornih za b.i. u ZU je sve veći.

Zaključak za **hronične nezarazne bolesti**

Broj novoobolelih od hroničnih nezaraznih bolesti u posmatranom periodu, u poslednje dve godine pokazuje opadajući trend, uglavnom zbog subregistracije. Vodeće lokalizacije malignih tumora poslednjih godina se nisu značajnije promenile, u odnosu na prethodni period. Kod muškaraca na prvom mestu po učestalosti je karcinom pluća, a kod žena karcinom dojke. Na drugom mestu po učestalosti kod oba pola je karcinom kolona/rektuma, dok je na trećem mestu kod muškaraca karcinom prostate, a kod žena karcinom grlića materice. Ove vodeće lokalizacije malignih tumora ukazuju na značaj organizovanih skrininga u ranom otkrivanju i lečenju navedenih malignih tumora.

5. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA

5.1 Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Zaječar

VAZDUH

Analizom rezultata ispitivanja zagađujućih materija iz vazduha može se zaključiti da koncentracije sumpordioksida i azotdioksida retko prekoračuju granične vrednosti imisije, dok se, pogotovu u zimskim mesecima kada je sezona loženja, javljaju visoke **koncentracije čađi**.

Do 2016. godine, bila su po dva merna mesta na kojima se svakodnevno uzorkovao vazduh manuelnim metodama za ispitivanje SO₂, NO₂ i čađi, a od aprila 2016. ZZJZ „Timok“, ove parametre iz vazduha ispituje samo na mernom mestu „Elektrotimok“ (koje je obuhvaćeno državnim mrežom mernih stanica). Time nisu zastupljeni ostali delovi grada, gde su i najveće koncentracije individualnih ložišta.

VODA ZA PIĆE

Kontrolu vode sa centralnog vodovoda treba nastaviti i obuhvatiti i kontrolu vode iz akumulacije „Grište“, kao u ranijem periodu, sa svim parametrima, shodno zakonskoj regulative za površinske vode.

Na ovom vodovodu se uočavaju problem dotrajale mreže i prevelika razuđenost vodovodne mreže. Zato je potrebno što hitnije početi sa zamenom i renoviranjem dotrajale mreže. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali ponekad su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da je distributivna mreža dosta stara i dotrajala.

Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus i Klostridije a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati, nitriti, pH i mutnoća. Ovi vodovodi su nesigurni za vodosnabdevanje stanovništva vodom za piće, obzirom da je bakteriološka neispravnost velika a znamo da se isti ne održavaju niti se voda prečišćava, niti hlorige, tako da predstavljaju rizik po zdravlje potrošača.

U ovom periodu uzorkovano je 381 uzorak vode sa arteskih česama, od kojih je 155 (40,68) bilo fizičko-hemijski ili hemijski neispravno. Razlog neispravnosti u fizičko i fizičko-hemijskom pogledu su povećane vrednosti za: gvožđe, pH (bazni), mutnoća i boja. Ovi parametri su karakteristični za podzemne vode i nisu štetni za zdravlje potrošača, obzirom da mogu da daju samo primedbe potrošača na organoleptički izgled vode.

VODA IZ BAZENA ZA KUPANJE, SPORT I REKREACIJU:

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda u Zaječaru, ocenjuje se kao zadovoljavajuća, s obzirom na visok procenat mikrobiološki ispravnih uzoraka.

KVALITET POVRŠINSKIH VODA I OTVORENIH KUPALIŠTA

U Zaječaru su poznata mesta za kupanje na Crnom I Belom Timoku, a Zaječarci vole i Rgotsko jezero, a ranije i Sovinačko jezero, dok se nije privatizovalo zemljište gde se jezero nalazi, stoga neophodna je redovna kontrola vode za kupanje sa ovih mesta. Popova plaza u samom gradu, je opremljena svim neophodnim uslovima za njeno korišćenje, osim nedostaje redovna kontrola vode za kupanje jer svaki novi talas površinske vode u reci može doneti neko zagađenje sa sobom, koje može štetno da utiče na zdravlje kupaca. Kontrola kupališta od strane Zavoda u ranijem periodu se vršila 2 puta u letnjem periodu, dok sezona kupanja traje. Nismo u mogućnosti da vršimo statističku obradu ovih rezultata jer se kontrola plaža u Zaječaru ne vrše u našim laboratorijama.

AKUMULACIJA "GRLIŠTE"

ZZZ "Timok" Zaječar, vrši analizu samo na dva parametra iz oblasti kvaliteta sirove vode iz akumulacije, koja služi za vodosnabdevanje. Smatramo da je to nedovoljno da bi se davalo stručno mišljenje o kvalitetu vode.

NADZOR NAD JAVNIM OBJEKTIMA ZA PRIPREMANJE HRANE

Kontrolom obuhvaćeni su Predškolska ustanova "Đulići" u Zaječaru, ustanova za smeštaj školske dece i omladine u Zaječaru i kuhinja OŠ "J.J Zmaj" u Salašu.

-Na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektima bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili zdravstveno bezbedni.

KONTROLA BUKE:

Prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10), jedinica lokalne samouprave, između ostalog, dužna je da izvrši akustičko zoniranje na svojoj teritoriji, kao i da obezbedi finansiranje monitoringa buke u životnoj sredini na svojoj teritoriji, što do sada nije urađeno. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.

PREDLOG MERA:

1.Kontrola hrane sa zelenih pijaca u Zaječaru, vašarima, sajmovima zdrave hrane i drugih javnih površina (voće, povrće, med, poljoprivredni proizvodi, alkoholna i bezalkoholna pica i dr.) na kvalitet, bakteriološku analizu, analizu ostataka teških metala i pesticide.

2.Kontrola đlačkih užina I higijene u školama gde se uslužuje hrana, I u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javna mesta, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.

3. Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti.

4. Potrebno je da se kontinuirano vrši praćenje kvaliteta sirove vode iz akumulacije "Grlišće" na više parametara, shodno zakonskoj regulative za vodu za piće.

- Ostale površinske vode-kupališta, vode koje služe za kupanje, sporti i rekreaciju u letnjem periodu, neophodno je redovno kontrolisati u nadležnom Zavodu..

5. Povećati broj mernih mesta za ispitivanje kvaliteta vazduha i uključiti ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10).

6. Izvrši akustičko zoniranje grada i vršiti redovan monitoring buke.

5.2 Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Boljevac

VAZDUH

Za procenu stanja kvaliteta vazduha na godišnjem nivou, ni jedne godine nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010, 75/2010 i 63/2013), raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha. Shodno tome, za ovaj period se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

VODA ZA PIĆE

Stanje vodosnabdevanja u gradskom vodovodu i vodovodima seoskih naselja u opštini Boljevac, koji su pod kontrolom Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, ocenjujemo zdravstveno bezbednim, s obzirom na mali procenat zabeleženih neispravnosti.

Od kad je počeo da važi Zakon o bezbednosti hrane, voda za piće iz komunalnih vodovoda predstavlja najkontrolisaniju namirnicu - zna se dinamika, broj uzoraka prema veličini vodovoda i da kontrolu vrši ovlašćena zdravstvena ustanova.

Kako nemamo uvid u vodosnabdevanje seoskih vodovoda za kompletnu teritoriju opštine Boljevac i javnih česama, bunara i dr. izvorišta, kao alternativnih vodnih objekata u naseljima, vodu iz ovih objekata ocenjujemo zdravstveno rizičnom i ne preporučujemo je za konzumiranje od strane potrošača.

JKP "Usluga" Boljevac je preuzelo gazdovanje i održavanje, kao i kontrolu vode nad 3 seoska vodovoda: Lukovo, Jablanica i Dobro polje.

Iz tabela se vidi veliki procenat bakteriološke neispravnosti seoskih vodovoda i drugih javnih česmi, što ukazuje na neophodnost uspostavljanja monitoring kontrole ovih vodovoda. Voda sa ovih vodovoda bi trebala da se hlorige, tj. da se vrši dezinfekcija vode.

KVALITET POVRŠINSKIH VODA I OTVORENIH KUPALIŠTA

Od formiranja i otvaranja plaže "Zmijanac", voda se redovno kontrolise i na osnovu rezultata fizičko-hemijskog i bakteriološkog ispitivanja utvrđeno je da pripada II/III-ćoj klasi površinskih vode I kao takva može da se koristi za kupanje.

Na osnovu ove dobre prakse kontrola vode sa kupališta, neophodno je samo nastaviti sa kontrolama i nadalje, kako bi imali mogućnost analize rezultata i utvrdili njen uticaj na zdravlje kupaca.

KONTROLA HRANE I SANITARNO-HIGIJENSKOG REZIMA

Kontrolom obuhvaćena je Predškolska ustanova u Boljevcu I na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektu bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

Na osnovu odredbi Zakona o javnom zdravlju i Zakonu o lokalnoj samoupravi, lokalna samouprava je obavezna da preko svojih ustanova I organizacija vrši kontrolu u nadležnom Zavodu za javno zdravlje, vode za piće, tj. hrane, faktora životne sredine (vazduh, buka, polen I dr.), površinske vode koje služe za sport, rekreaciju I kupanje, da sprovede mere zaštite od insekata I glodara (DDD poslovi), dispoziciju komunalnog otpada, deponije i dr.

Kontrola hrane u opštini Boljevac se vrši, kako je već prikazano u Predškolskoj ustanovi, gde ima organizovano pripremanje hranem kao I kod privatnih I dr. proizvođača hrane, ali na osnovu ovako malog broja uzoraka nismo u mogućnosti da izradimo I procenimo uticaj na zdravlje ljudi.

Prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10). jedinica lokalne samouprave, između ostalog, dužna je da izvrši akustičko zoniranje na svojoj teritoriji, kao i da obezbedi finansiranje monitoringa buke u životnoj sredini na svojoj teritoriji, što do sada nije urađeno. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.

Stoga predlažemo da se vrši kontrola hrane koja se stavlja u promet na:

- 1.Zelenim pijacama, kao i na drugim mestima van poslovnog prostora (vašari, razne tezge, tende, piljare I td.). pogotovo sezonsko voće I povrće, med, poljoprivredni proizvodi koji se izrađuju na zanatski način (đemovi, kompoti, slatko, kolači I dr.).
- 2.Kontrola đaćkih užina I higijene u školama gde se uslužuje hrana, I u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javna mesta, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.
3. Povećati broj dana za ispitivanje kvaliteta vazduha i uključiti ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10).
4. Izvrši akustičko zoniranje grada i vršiti redovan monitoring buke, a prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10).

5.3. Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Knjaževac

VAZDUH

Za procenu stanja na godišnjem nivou, nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010,75/2010 i 63/2013 raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha). Shodno tome, ni za ovaj period se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

VODA ZA PIĆE

Stanje vodosnabdevanja u gradskom vodovodu i vodovodima seoskih naselja u opštini Knjaževac, koji su pod kontrolom Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, ocenjujemo zdravstveno bezbednim, s obzirom na mali procenat zabeleženih neispravnosti.

Od kad je počeo da važi Zakon o bezbednosti hrane, voda za piće iz komunalnih vodovoda predstavlja najkontrolisaniju namirnicu - zna se dinamika, broj uzoraka prema veličini vodovoda i da kontrolu vrši ovlašćena zdravstvena ustanova.

Kako nemamo uvid u vodosnabdevanje seoskih vodovoda za kompletnu teritoriju opštine Knjaževac i javnih česama, kao alternativnih vodnih objekata u naseljima, vodu iz ovih objekata ocenjujemo zdravstveno rizičnom i ne preporučujemo je za konzumiranje od strane potrošača.

VODE IZ BAZENA

Uvidom u rezultate analiza utvrđena je zadovoljavajuća zdravstvena ispravnost bazenskih voda, kako u bakteriološkom tako i u fizičko-hemijskom i hemijskom pogledu. Kontrola se vrši u letnjem periodu na velikom bazenu, možda uključiti kontrolu i malog bazena ili nekih drugih objekata sa termanom vodom na kompleksu bazena "Banjica" u Knjaževcu.

NADZOR NAD JAVNIM OBJEKTIMA ZA PRIPREMANJE HRANE

- Kontrolom obuhvaćeni su Predškolska ustanova, školske ustanove, ustanove za smeštaj školske dece i omladine i starijih lica, narodna kuhinja. Na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektima bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili 100% zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

1. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine i da je naselje Knjaževac akustički zoniрано, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.
2. Vršiti redovno ispitivanje kvaliteta vazduha na parameter SO₂, NO₂, čađi i ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10).
3. Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti.
4. Kontrola hrane na zelenim pijacama, kao i na drugim mestima van poslovnog prostora (vašari, razne tezge, tende, piljare i td.). pogotovo sezonsko voće i povrće, med, poljoprivredni proizvodi koji se izrađuju na zanatski način (džemovi, kompoti, slatko, kolači i dr.).
5. Kontrola đačkih užina i higijene u školama gde se uslužuje hrana i u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javnim mestima, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.

SADRŽAJ	BROJ STRANE
UVOD	2
DEMOGRAFSKE I SOCIO-EKONOMSKE KARAKTERISTIKE	3
VANBOLNIČKI MORBIDITET	27
BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET	77
ORGANIZACIJA, KADROVI, RAD I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	84
ANALIZA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE	101
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE ZAJEČAR	137
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE BOLJEVAC	147
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE KNJAŽEVAC	152
ZAKLJUČAK	160

**DIREKTOR ZAVODA
SLAĐANA RISTIĆ**